

Denna text är en översättning som nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan har låtit göra av ett finskspråkigt kollektivavtal. Kollektivavtalets parter har inte kommit överens om den svenskspråkiga kollektivavtalstexten. Om tolkningen av den svenskspråkiga översättningen leder till ett annat slutresultat än det ursprungliga finskspråkiga kollektivavtalet, ska man följa det finskspråkiga kollektivavtalet. Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan är inte ansvarig för de skador som uppkommer på grund av eventuella felaktigheter i översättningen.

Tämä on työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan teettämä käännös suomenkielisestä työehtosopimuksesta. Työehtosopimuksen sopijaosapuolet eivät ole sopineet ruotsinkielisestä työehtosopimustekstistä. Mikäli ruotsinkielisen käännöksen tulkinta johtaa erilaiseen lopputulokseen kuin alkuperäinen suomenkielinen työehtosopimus, tulee noudattaa suomenkielistä työehtosopimusta. Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta ei vastaa käännöksen mahdollisista virheellisyyksistä aiheutuvista vahingoista.

**KOLLEKTIVAVTAL FÖR
ELEKTRIFIERINGS- OCH
ELINSTALLATIONSBRANSCHEN
1.4.2022–31.3.2024**

Sähkötekniset työnantajat STTA rf

Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf

Elbranschernas fackförbund rf

Tryckeri:
Grano Oy, Tammerfors

2022

INNEHÅLL

KOLLEKTIVAVTAL FÖR ELEKTRIFIERINGS- OCH ELINSTALLATIONSBRANSCHEN 2022–2024 UNDERTECKNINGSPROTOKOLL

1	Utgångspunkter	10
2	Avtalsperiod och avtalets giltighet	10
3	Lönejusteringar 2022	11
3.1	Tid- och ackordslöner	11
3.2	Lönetabeller	11
3.3	Tillägg	11
3.4	Ersättningar som betalas till huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen	11
3.5	Ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst	11
4	Lönejusteringar 2023	12
5	Ändringar i texten	12
5.1	Datum för då vissa text- och prisändringar träder i kraft	12
6	Arbetsgrupper och övriga ärenden	13
6.1	Arbetsgrupp för bestämmelserna om ackordsarbete	13
6.2	Arbetsgrupp för familjeledighet	13
6.3	Bostadsproduktionsarbetsgrupp	13
6.4	Yrkesutbildning som ordnas på arbetsplatser och tillgång till arbetskraft	14
6.5	Arbetsgrupp för ackordsarbete	14
6.6	De enhälliga resultaten av arbetsgruppernas arbetes ikraftträdande	14
7	Principen om kontinuerliga förhandlingar	15
8	Laguppdateringar och tekniska korrigeringar av kollektivavtalet	15
9	Underskrifter	15

KOLLEKTIVAVTAL FÖR ELEKTRIFIERINGS- OCH

ELINSTALLATIONSBRANSCHEN.....16

1 §	AVTALETS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE.....	16
2 §	IAKTAGANDE AV KOLLEKTIVAVTALETS BILAGOR	16
3 §	ARBETSFREDSFÖRPLIKTELSE.....	16
4 §	LOKALA AVTAL	17
1	Lokala avtal	17
2	Avtalsparter i lokala avtal	18
3	Meddelande om avtal	18
4	Formen på ett lokalt avtal	18
5	Det lokala avtalets rättsverkningar och giltighet	18
5 §	ARBETSAVTAL.....	18
1	Allmänt	18
2	Arbetsavtal	19
3	Anställningsplats.....	19
4	Uppgifter som ska ges	20
§ 6	ANSTÄLLNINGSSKYDD.....	20
1	Procedurer för hävning av ett arbetsavtal under provotid	20
2	Permittering	20
3	Permittering turvis.....	20
4	Flyttning av permittering	20
5	Tillfälligt avbrott i permitteringen	20
6	Permittering som straff.....	21
7	Bestämmelser om samarbetsförfarande	21

8	Uppsägning	22
7 §	ARBETSTID	24
1	Arbetsveckan och arbetsdygnet	24
2	Ordinarie arbetstid	24
3	Regelbunden förläggning av arbetstiden, lediga dagar	24
4	Pauser	25
5	Övertidsarbete	25
6	Övertidsarbete per dygn	26
7	Övertidsarbete per vecka	26
8	Maximal arbetstid	26
9	Tid som likställs med arbetad tid	26
10	Söndagsarbete	27
11	Veckovila	27
12	Oväntat arbete och uttryckningsbetonat arbete	27
13	Beredskap och arbete utfört under beredskapstiden	27
14	Arbetsskiftsförteckning, flyttning av arbetstiden	29
15	Lokala avtal om genomsnittlig arbetstid	30
16	Söckenhelger, söckenhelgersättning och lön för självständighetsdagen	30
17	Förkortning av arbetstid	31
8 §	ARBETSLÖNER	34
	Löneformer	34
8 § A	TIDSARBETE	34
A 1	Personlig tidlön	34
A 2	Grundtimlöner och personliga tidlöner	35
A 3	Tillägg för speciella arbeten	36
A 4	Personlig helhetsinkomst	36
A 5	Månadslön	36
A 6	Tidlön enligt lönesystemet för elbranschens specialmontörer	36
A 7	Särskilda tillägg	37
A 8	Hur arbetstagarens arbetsförmåga påverkar minimilönerna	37
	TIDLÖNESYSTEMET INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN	37
	Inledning	37
	Bestämning av arbetstagarens lönegrupp	37
	Praktiskt genomförande av svårighetsgruppering och lönegruppering	38
	Definitioner av svårighetsgruppering av uppgifterna	38
	Lönegrupp 5	40
	Preciseringar till svårighetsgrupperingstexterna för elinstallationsarbeten	40
	Fastställande av den personliga lönedelen i ett företagsspecifikt system	42
	Tillämpning av bedömningsmatrisen	44
	Särskilda bestämmelser	44
8 §	B ACKORDSLÖNER	46
1	Allmänt	46
1.1	Avgränsning av byggplats	46
2	Avgränsning av ackordet	46
2.1	Avgränsning av arbetets mängd	46
2.2	Avgränsning av prestationstiden	46
2.3	Övriga avgränsningsvillkor	46
2.4	Utredning av oklarheter gällande begränsning av ackordsarbete	46

2.5	Begränsning av ackordsarbete då förutsättningar för arbete på räkning saknas eller är oklara.....	47
2.6	Begränsning av ackordsarbete och inhyrda arbetstagare	47
3	Olika slag av byggen	47
3.1	Nybyggen	47
3.2	Övriga ackordsarbeten	47
4	Avtal om arbetet	48
4.1	Ingående av byggesavtal	49
5	Prissättningsregler	49
5.1	Ackordprissättning	49
	5.1.1 Principen om helhetsackord.....	49
	5.1.2 Prissättning av nybygge	49
	5.1.3 Solesystem	50
5.2	Prissättning för andra arbeten som görs som ackordsarbete	50
	5.2.1 Bostadsproduktion	51
5.3	Ackordslön.....	53
5.4	Lön utan avtal	54
5.5	En av organisationerna godkänd avvikelse från prissättningsreglerna.....	54
5.6	Grunden för arbetsprissättningen	55
	5.6.1 Produktivitetslöneackord.....	55
	5.6.2 Tidarbete	55
	5.6.3 En annan överenskommen löneform	55
	5.6.4 Premielöner	55
5.7	Garantilön	55
5.8	Avslutande av förhandlingar	55
6	Mertids- och ändringsarbeten	56
7	Arbeten som ingår i ackordsarbetets helhet och parternas skyldigheter	56
7.1	Allmänt	56
7.2	Arbetsparternas skyldigheter	57
	7.2.1 Till ackordet hör	57
	7.2.2 Städa upp installationsrester från arbetsområdet.....	57
	7.2.3 Ersättning för att städa upp enligt 7.2.2.....	58
	7.2.4 Arbetsledningen samt arbetsinstruktioner och ritningar	58
	7.2.5 Installationsmaterial, beställningen av dem och deras lagring	59
	7.2.6 Extra arbetskraft	62
	7.2.7 Byggnadsställningar och arbetsredskap	63
	7.2.8 Arbetsgrupp	63
	7.2.9 Ledande montör.....	64
	7.2.9.1. Den ledande montören har som uppgift att.....	66
8	Ackordsutredning.....	67
8.1	Beräkning av ackordssumman i enhetsprissatta arbeten.....	67
8.2	Förberedande	67
8.3	Ackordsuträkning.....	67
8.4	Ackordsutredning.....	68
8.5	Mätning.....	68
8.6	Uppmärksammande av kollektivavtalsperioderna	68
	8.6.1 Lön enligt ackordprissättning	68
	Exempel på delning av arbete som utförts som ackordsarbete	69
	8.6.2 Övriga ackordsarbeten.....	70
9	Betalning av ackordssumman	70
9.1	När arbetet är färdigt	70

9.2	Ackordsutredning och delning.....	70
9.2.1	Annan ackordslön.....	71
9.3	Försening av utredningen och betalningen.....	72
10	Avbrutet ackord.....	72
10.1	Tillfälligt avbrutet ackord.....	72
10.2	Slutgiltigt avbrutet ackord.....	72
11	Ersättningar och tillägg som betalas utanför ackordet.....	72
12	Avbrott i ackordarbetet; arbete som inte hör till ackordet.....	73
12.1	På ackordarbetsobjektet.....	73
12.2	Utanför ackordarbetsobjektet.....	73
12.3	Lön under avbrottsarbete.....	73
12.4	Arbetsstimmar utanför ackordet i ackord.....	73
§ 8 C	KOLLEKTIVAVTALETS ACKORDSPRISÄTTNING SOM GRUNDAR SIG PÅ ENHETSPRISER.....	74
§ 9	ERSÄTTNING MOTSVARANDE GENOMSNITTLIG TIMFÖRTJÄNST.....	74
10 §	VÄNTETID OCH ERSÄTTNING.....	75
11 §	TILLÄGG.....	76
11.1	Yrkesexamenstillägg.....	76
	Avläggande av yrkesexamen.....	77
11.2	Tillägg för ytterst smutsigt och ytterst betungande arbete.....	77
11.3	Tillägg för krävande och besvärligt arbete.....	78
11.4	Förartillägg.....	79
11.5	Ledande montörstillägg för tidavlönade arbeten.....	79
12 §	UTBILDNINGSAVTAL OCH TILLÄGG FÖR ARBETSPLATSHANDLEDARE.....	80
13 §	UTBILDNING OCH TILLFÄLLEN FÖR UTVECKLING AV FÖRETAGETS VERKSAMHET.....	81
14 §	RESEKOSTNADER.....	82
A	Ersättningar för arbeten utförda utanför anställningsplatsen.....	82
1	Betalning av måltidsersättning.....	83
2	Betalning av dagtraktamente.....	83
3	Ersättning av resekostnader.....	84
4	Ersättning för resetid.....	85
5	Logiersättningar.....	86
6	Tillämpning av dagtraktamentssystemet i vissa fall.....	86
B	Transport arrangerad av arbetsgivaren.....	87
C	Användning av egen bil.....	88
D	Arbete utomlands.....	88
2	Utlandsdagtraktamenten.....	89
E	Förskottsinnehållning på resekostnader.....	89
F	Lokala avtal.....	90
15 §	TIMKORT.....	94
16 §	LÖNEBETALNINGSDAG.....	94
17 §	SEMESTER.....	95
	Allmänt95	
	Semesterlön och -ersättning.....	96
	Semesterpenning.....	97
18 §	SJUKDOMSTID, MODERSKAPS OCH FADERSKAPSLEDIGHET OCH TILLFÄLLIG VÅRDLEDIGHET.....	98
	Lagstadgade läkarundersökningar.....	99

	Övriga läkarundersökningar	99
	Moderskaps, faderskaps och föräldraledighet samt vårdledighet	100
	Kort tillfällig ledighet med lön	101
	Vård av svårt sjukt barn	101
	Frånvaro och semester	101
19 §	SÄRSKILDA ERSÄTTNINGAR	102
20 §	ARBETARSKYDD	103
21 §	UTSTATIONERADE ARBETSTAGARE	103
22 §	ARBETSREDSKAP OCH SKYDDSKLÄDSEL	104
23 §	SOCIALA UTRYMMEN	105
24 §	MENINGSSKILJAKTIGHETER OCH DERAS AVGÖRANDE	105
25 §	UPPBÄRANDE AV MEDLEMSAVGIFTER FÖR FACKFÖRENINGAR	106
26 §	GRUPPLIVFÖRSÄKRING	106
27 §	AVTALETS GILTIGHETSTID	106
	BILAGA 2: KOLLEKTIVAVTALET § 5 EXEMPELFÖRTECKNING ÖVER SAKER SOM BEHANDLAS GENOM TILLÄMPNING AV PRINCIPEN OM KONTINUERLIGA FÖRHANDLINGAR	108
	BILAGA 3: 8 § C ACKORDPRISSÄTTNING FÖR ELEKTRIFIERINGS- OCH ELINSTALLATIONSBRANSCHEN 1.6.2015	109
	BILAGA 4: KOLLEKTIVAVTALET § 8 B 5.2.1 RITNINGSEXEMPEL PÅ FASTSTÄLLANDE AV BOSTADSPRODUKTIONSPRISSÄTTNINGENS GRUNDPOÄNG	150
	BILAGA 5: KOLLEKTIVAVTALET 14 § INKVARTERINGSNIVÅN FÖR KOMMENDERINGSMÄN	151
	BILAGA 6: ALLMÄNT AVTAL	152
	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	152
	Utgångspunkter	152
	Grundläggande rättigheter	152
	Förändring av organisationen och andra dylika förändringar	152
1.	KAPITEL 7: FÖRTROENDEMÄNNA- OCH ARBETARSKYDDSORGANISATIONERNA	152
1	Förtroendemannaorganisation	152
1.1	Begrepp	152
1.1.1	Huvudförtroendeman	152
1.1.2	Förtroendeman	153
1.1.3	Huvudförtroendemannens förbindelseman	153
1.2	Val av huvudförtroendeman och förtroendeman	154
1.3	Allmänna principer gällande huvudförtroendemannens och förtroendemannens uppgifter	154
2	Arbetskyddsorganisationer	155
2.1	Begrepp	155
2.1.1	Arbetskyddschef	155
2.1.2	Arbetskyddsfullmäktig	155
2.1.3	Arbetskyddsombud	155
2.1.4	Arbetskyddskommissionen	155
2.2	Allmänna principer gällande arbetskyddschefens, arbetskyddsfullmäktigens och arbetskyddsombudets uppgifter	155

2.2.1	Arbetskyddschefens uppgifter.....	155
2.2.2	Arbetskyddsfullmäktigens uppgifter	155
2.2.3	Arbetskyddsombudets uppgifter	156
3	Meddelanden.....	156
2.	KAPITEL 7: BESTÄMMELSER SOM GÄLLER FÖRTROENDEMÄNNENS, ARBETARSKYDDSFULLMÄKTIGENS OCH PERSONALFÖRETRÄDARNAS STÄLLNING	156
2.1	Befrielse från arbetet, allmänna principer	156
2.2	Huvudförtroendemannens och arbetskyddsfullmäktigens regelbundna befrielse från arbete.....	157
2.3	Bestämmelser om skötseln av huvudförtroendemannens och arbetskyddsfullmäktigens uppgifter.....	158
2.4	Ersättning för inkomstbortfall	158
2.5	Särskilda ersättningar som betalas åt huvudförtroendemannen och arbetskyddsfullmäktigen	158
2.6	Förtroendemannens, arbetskyddsfullmäktigens, arbetskyddsombudets samt personalföreträdarens anställningsförhållande och utrymmen	160
2.6.1	Utrymmen för huvudförtroendemannen och arbetskyddsfullmäktigen	160
2.6.2	Anställningsförhållande.....	160
2.6.3	Omplaceringsskydd för huvudförtroendemannen och arbetskyddsfullmäktigen	161
2.6.4	Huvudförtroendemannens och arbetskyddsfullmäktigens förtjänstutveckling.....	161
2.6.5	Omplaceringsskydd för arbetskyddsombudet	162
2.6.6	Upprätthållande av yrkeskunskap	162
2.6.7	Överlåtelse av rörelse	162
2.7	Anställningsskydd.....	162
2.7.1	Permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker	162
2.7.2	Uppsägning av orsaker som beror på personen själv	162
2.7.3	Förhandlingsskyldighet	163
2.7.4	Kandidatskydd	163
2.7.5	Efterskydd.....	163
2.7.6	Ersättning för avslutande av huvudförtroendemannens eller arbetskyddsfullmäktigens arbetsavtal i strid mot kollektivavtalet.....	163
2.7.7	Ersättare	163
3.	KAPITEL 7: ARBETSGIVARENS INFORMATIONSSKYLDIGHET	164
3.1	Uppgifter om företaget.....	164
3.2	Lönestatistik- och personalluppgifter	165
3.3	Information om arbetsstocken och utomstående arbetskraft.....	166
3.4	Arbetsboksbevakning.....	166
3.5	Uppgifternas konfidentiella karaktär och sekretessskyldighet.....	166
4.	KAPITEL 7: PERSONALENS INBÖRDES INFORMATIONSVERKSAMHET OCH ORDNANDE AV MÖTEN	166
5.	KAPITEL 7: UTBILDNING	167
5.1	Gemensam utbildning	167
5.2	Fackförningsutbildning, bevarande av anställningsförhållandet och anmälningsstider	167
5.2.1	Ersättningar	168
5.3	Sociala förmåner	168

6. KAPITEL 7: ANLITANDE AV UTMOMSTÅENDE ARBETSKRAFT	169
6.1 Utomstående arbetskraft	169
6.1.1 Underleverans	169
6.1.2 Hyrning av arbetskraft.....	169
6.2 Avtalsbestämmelser som ska läggas till avtal om anlitande av utomstående arbetskraft.....	169
6.3 Förutsättningar för bruk av hyrd arbetskraft.....	170
6.4 Särskilda bestämmelser om anlitande av en inhyrd arbetstagare då denne utför arbete som hör till ett ackord	170
6.4 Begränsningar gällande anlitande av utomstående arbetskraft.....	171
6.6 Uppgifter som ska lämnas till förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen	171
6.7 Beställarens utredningsskyldighet och ansvar	171
7. KAPITEL 7: GILTIGHET	171
SKATTEFÖRVALTNINGENS BESLUT ÅR 2022 OM BELOPP FÖR SKATTEFRIA ERSÄTTNINGAR AV RESEKOSTNADER	173
BILAGA 7: BERÄKNING AV LAGA TID	174

KOLLEKTIVAVTAL FÖR ELEKTRIFIERINGS- OCH ELINSTALLATIONSBRANSCHEN 2022–2024 UNDERTECKNINGSPROTOKOLL

Datum 2.5.2022

Plats Sähkötekniset työnantajat STTA rf:s kontor
Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf:s kontor
Elbranschernas fackförbund rf:s kontor

Närvarande Esa Larsén Sähkötekniset työnantajat STTA rf
Aki Raudas, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf
Sauli Väntti, Finlands elektrikerförbund rf
Hannu Luukkonen, Elbranschernas fackförbund rf
Jari Kiviluoma, Elbranschernas fackförbund rf

1 UTGÅNGSPUNKTER

De undertecknande organisationerna, Sähkötekniset työnantajat STTA rf, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf och Elbranschernas fackförbund rf har 8.4.2022 godkänt det förhandlingsresultat som nåddes 31.3.2022 som kollektivavtal för elektrifierings- och elinstallationsbranschen för tiden 1.4.2022–31.3.2024.

Genom detta protokoll kommer parterna överens om att förnya bestämmelserna i kollektivavtalet för elektrifierings- och elinstallationsbranschen som varit i kraft t.o.m. 31.3.2022 med de ändringar som fastslagits i detta underteckningsprotokoll så att det gäller under den tid och på det sätt som nämns i punkt 2 i underteckningsprotokollet.

2 AVTALSPERIOD OCH AVTALETS GILTIGHET

Kollektivavtalet gäller 1.4.2022–31.3.2024. Om parterna dock inte når en överenskommelse om löneförhöjningarna för 2023 och slutresultatet av arbetsgruppen enligt punkt 6.1 senast den 31.12.2022, kan kollektivavtalet sägas upp med två månaders uppsägningstid så att det upphör att gälla 31.3.2023.

Kollektivavtalet gäller t.o.m. 31.3.2024 och därefter ett år i sänder, om inte någon av parterna senast två månader innan avtalet går ut skriftligen säger upp det.

Anmälan om uppsägningen av kollektivavtalet ska lämnas in skriftligen före 31.1.2024 till de andra avtalsparterna.

Under förhandlingarna i syfte att ta fram ett nytt kollektivavtal gäller bestämmelserna i det tidigare kollektivavtalet fram till dess att det nya kollektivavtalet har ingåtts eller avtalsförhandlingarna avslutats.

3 LÖNEJUSTERINGAR 2022

3.1 Tid- och ackordslöner

Arbetstagarnas personliga tidlöner och överenskomna månadslöner höjs 1.7.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter med en allmän förhöjning på 2,0 %.

De ändrade timlönerna höjs 1.7.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som börjar närmast därefter så att arbetstagarens förhöjda personliga tidlön vid nämnda tidpunkt och på det sätt som beskrivs i föregående stycke multipliceras med koefficienten i 8 § A punkt A 5 i kollektivavtalet.

Koefficienten för ackordsprissättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen höjs 1.7.2022 eller från och med början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter med 2,0 %.

Det lägenhetsspecifika priset för bostadsproduktion och tilläggsopäng enligt § 8 B 5.2.1 i kollektivavtalet höjs 1.7.2022 eller från och med början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter med 2,0 %.

Fritt prissatta s.k. klumpackord och ackord vars prissättning baseras på prissättning för bostadsproduktion höjs 1.7.2022 eller från och med början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter i fråga om den återstående arbetsmängden med 2,0 %.

3.2 Lönetabeller

Tabellen över grundtimlöner, de personliga tidlönerna, garantilönerna för ackordet samt lönerna för tiden för avbrott, förhandlingar och arbete under den inledande fasen samt målinkomsten enligt § 8 B 5.2 höjs 1.7.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som börjar närmast därefter med 2,0 %.

3.3 Tillägg

Skifttilläggen enligt § 7, punkterna 3.5 och 3.6, tillägget enligt § 7, punkt 14.3, § 8 B punkt 7.2.7 samt tilläggen enligt § 11 och 12 i kollektivavtalet höjs 1.7.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som börjar närmast därefter med 2,0 %.

Tillägget för speciella arbeten enligt 8 § A punkt 3 i kollektivavtalet och lokalt överenskomna tillägg höjs 1.7.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som börjar närmast därefter med 2,0 %, om inte något annat avtalas lokalt.

3.4 Ersättningar som betalas till huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen

Ersättningen som betalas till huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen höjs 1.7.2022 eller från och med början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter med 2,0 %.

3.5 Ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst

Ersättningen motsvarande genomsnittlig timförtjänst höjs enligt § 9 i kollektivavtalet med 2,1 % för perioden 1.4.2022–31.3.2023.

4 LÖNEJUSTERINGAR 2023

Under oktober–november 2022 granskar avtalsparterna hur lönemodellen genomförts samt de utsikter i fråga om ekonomin och sysselsättningen som kan bedömas inom ramen för detta kollektivavtal. Utifrån utvärderingen förhandlar parterna om löneuppgörelsen för det andra året senast 31.12.2022.

Lönejusteringarna för 2023 genomförs på samma sätt som lönejusteringarna för 2022.

Ifall man inte når enighet om lönejusteringarna senast den 31.12.2022 kan vardera avtalsparten säga upp detta avtal så att det löper ut 31.3.2023. Ett skriftligt meddelande om att avtalet sägs upp ska skickas till de övriga avtalsparterna senast 31.1.2023.

5 ÄNDRINGAR I TEXTEN

De avtalade ändringarna i kollektivavtalstexten har markerats med ett streck vid sidan om kollektivavtalstexten.

5.1 Datum för då vissa text- och prisändringar träder i kraft

Ändringarna i kollektivavtalstexten och i ackordprissättningen träder, med vissa undantag som anges separat, i kraft enligt följande.

Skyldigheten att tillämpa reglerna börjar gälla den 1.9.2022

Man har rätt och skyldighet att tillämpa ändringarna hos beställaren på arbeten som erbjuds den 1.9.2022 eller senare.

Rätten och skyldigheten att tillämpa bestämmelserna på grundval av ett lokalt avtal för perioden 1.4.2022–31.8.2022.

Genom ett skriftligt avtal mellan arbetsgivaren och den huvudförtroendeman som företräder arbetstagarna på anställningsplatsen kan man genom ett skriftligt avtal komma överens om att rätten och skyldigheten att tillämpa ändringarna börjar gälla för allt arbete på anställningsplatsen redan innan den 1 september 2022.

I det lokala avtalet ska man ange närmare från vilket datum man har rätten och skyldigheten att tillämpa de ändrade bestämmelserna på de arbeten som erbjuds beställaren.

Avtal som ingåtts med huvudförtroendemannen gäller ackordsarbete som utförs av de arbetstagare som denne företräder.

Arbetspecifik tillämpning av prissättning av belysningsanordningar

Arbetsgivaren och den ledande montören kan skriftligen komma överens i en bilaga till byggesavtalet eller då ackordet utreds, att bestämmelserna i del 2901 i ackordsprissättningen och i tabellerna 2910 och 2911 i tabellerna över ackordsprissättningen som ingår i detta avtal, utan hinder av ovanstående punkter och bestämmelserna i 24 § 3 mom. i kollektivavtalet, ska tillämpas på det arbete som erbjuds beställaren före den 1.9.2022. Ett avtal som ingåtts mellan arbetsgivaren och den ledande montören får inte vara i strid med ett avtal som gäller samma sak som ingåtts med huvudförtröendemannen.

Datomet för ikraftträdandet av de bestämmelser som träder i kraft före den 1.9.2022 anges separat i bestämmelsen i fråga, med understrykning.

6 ARBETSGRUPPER OCH ÖVRIGA ÄRENDE

6.1 Arbetsgrupp för bestämmelserna om ackordsarbete

De organisationer som är parter i kollektivavtalet tillsätter en arbetsgrupp som under kollektivavtalsperioden går igenom och förtydligar samt lägger fram de förslag till ändringar som gruppen överväger gällande bestämmelserna om ackordsarbete i 8 § B i kollektivavtalet. Dessa gäller:

- a) den ledande montörens, arbetsgruppens och arbetsgivarens uppgifter
- b) tillägg för ledande montörer, ackordsarbetsgruppen ska gottgöras för den ledande montörens tidsanvändning i situationer där arbetsledningen i huvudsak är placerad på arbetsobjektet
- c) slutförande av ett ackord, utredning och betalning av ackordssumman

6.2 Arbetsgrupp för familjeledighet

När familjeledighetsreformen träder i kraft har arbetsgruppen justerat kollektivavtalets lönebestämmelser om moderskaps- och faderskapsledighet till följd av beteckningarna så att de överensstämmer med familjeledighetsreformen. Det görs på ett sätt som gör att kostnaderna inte ökar och att det totala antalet lediga dagar med lön förblir på samma nivå som före reformen.

Om arbetsgruppens arbete inte har slutförts när lagen träder i kraft, tillämpas bestämmelsen om lön under moderskapsledighet så att en arbetstagare som har rätt till graviditetsledighet och graviditetspenning har rätt till lön för den sammanlagda tiden för graviditetsledighet och föräldraledighet för samma tidsperiod som om hon hade fått lön för moderskapsledighet. Bestämmelsen om lön för faderskapsledighet tillämpas på så sätt att en pappa som har rätt till föräldraledighet och föräldrapenning har rätt till lön för föräldraledighet för samma tidsperiod som han hade fått lön för faderskapsledighet.

6.3 Bostadsproduktionsarbetsgrupp

Arbetsgruppen har som mål att under avtalsperioden revidera

bostadsproduktionsprissättningen och de bestämmelser som gäller prissättningen för bostadsproduktion i sin helhet enligt § 8 B 5.2.1 i kollektivavtalet för elektrifierings- och elinstallationsbranschen.

6.4 Yrkesutbildning som ordnas på arbetsplatser och tillgång till arbetskraft

Avtalsparterna följer under avtalsperioden upp reformen av andra stadiets yrkesutbildning och därtill anknytande inläring på arbetsplatsen på basis av utbildningsavtal. Målet är att utreda hur utbildning som ordnas på arbetsplatsen påverkar arbetsplatshandledarnas arbetsbeskrivning och avlöning samt samarbetet på arbetsplatsen och arbetstagarnas ställning, arbetet, elarbetssäkerheten och hur inkomsten bildas särskilt i arbete som utförs på ackord. Avtalsparterna bedömer på basis av utredningen huruvida reformen av yrkesutbildningen förutsätter att bestämmelserna i kollektivavtalet ändras.

Avtalsparterna granskar under avtalsperioden även yrkesutbildningens kvalitet och tillgång samt huruvida utbildningen motsvarar företagets och de anställdas behov inom branschen, samt utreder möjligheterna att vidta gemensamma åtgärder för att säkerställa tillgången till arbetskraft.

Avtalsparterna fastställer i anknytning till 12 § i kollektivavtalet följande:

Avtalsparterna anser det vara viktigt att inläring vid ett företag på basis av ett utbildningsavtal som utförs av studerande som avlägger grundexamen i elbranschen genomförs på så sätt att studerandena ges möjligtvis goda förutsättningar för att lära sig praktiska färdigheter för yrkeslivet enligt den personliga utvecklingsplanen.

Avtalsparterna fastställer vidare att ett företag ska kunna ordna undervisning enligt ett utbildningsavtal och/eller en läroavtalsutbildning på det sätt som avses i lagen om yrkesutbildning (531/2017).

Förbunden rekommenderar att man i anknytning till 12 § i kollektivavtalet går igenom tillvägagångssätten och de allmänna principerna gällande studier som bygger på utbildnings- eller läroavtal i företagets samarbetsorgan eller tillsammans med huvudförtroendemannen.

Förbunden betonar att det inte är meningen att man med arbete som bygger på utbildningsavtal ska tillgodose företagets behov av tillfälligt eller permanent arbetskraft.

Förbunden konstaterar att det är frivilligt att fungera som arbetsplatshandledare och att personen ska vara villig, motiverad och tillräckligt yrkesskicklig för att utföra uppgiften. Tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter i många fall kompetens enligt lönegrupp 3.

6.5 Arbetsgrupp för ackordsarbete

Arbetsgruppen verkar enligt principen om kontinuerliga förhandlingar.

6.6 De enhälliga resultaten av arbetsgruppernas arbetes ikraftträdande

Arbetsgrupperna lägger för de organisationer som är parter i kollektivavtalet fram de förslag till ändringar i kollektivavtalet och/eller boken med räkneexemplen för ackord som de anser vara nödvändiga och när dessa ska tas i bruk.

Ändringar av kollektivavtalet, vars innehåll arbetsgrupperna har nått enhällighet om och som godkänts av varje organisations förvaltning, träder i kraft den 1.4.2023 eller därefter för arbete som erbjuds beställaren, om inte parterna har kommit överens om något annat när bestämmelsen träder i kraft.

7 PRINCIPEN OM KONTINUERLIGA FÖRHANDLINGAR

Avtalsparterna fortsätter behandla befintliga och nya frågor enligt principen om kontinuerliga förhandlingar.

8 LAGUPPDATERINGAR OCH TEKNISKA KORRIGERINGAR AV KOLLEKTIVAVTALET

De laguppdateringar och tekniska korrigeringar av texterna till kollektivavtalet 2020–2022 som ska revideras, inklusive hänvisningar till lagarnas namn och namn på lagrum, återfinns i bilagan till detta protokoll.

9 UNDERSKRIFTER

Protokollet undertecknas elektroniskt.

Protokollets riktighet bekräftas av

SähkötekniSET työnantajat STTA rf

Esa Larsén

Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf

Tuomas Aarto

Minna Ääri

Elbranschernas fackförbund rf

Sauli Väntti

Hannu Luukkonen

BILAGA: Dokument som nämns i punkt 8

KOLLEKTIVAVTAL FÖR ELEKTRIFIERINGS- OCH ELINSTALLATIONSBRANSCHEN

1 § AVTALETS TILLÄMPNINGSOMRÅDE

- 1 Detta kollektivavtals bestämmelser tillämpas på arbetstagare anställda av medlemsföretag till Sähkötekniset työnantajat STTA rf och Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf (nedan STTA och PALTA) som arbetar med

- att bygga, reparera, underhålla och upprätthålla elinstallationer med därtill nära anslutna eller
- med att reparera eller underhålla elektroniska anordningar.

Protokollsanteckning:

Med elinstallationer och elektroniska anordningar avses apparater, nätverk och system som fungerar på alla spänningsnivåer.

Elinstallationer kan även finnas på ett skepp eller så kan de anknyta till produkttillverkning.

- 2 Företaget som nämns i punkt 1 kan omfattas av detta kollektivavtal även vad gäller enbart en viss avdelning eller verksamhet.

2 § IAKTTAGANDE AV KOLLEKTIVAVTALETS BILAGOR

Bifogade avtal och bindande dokument är delar av detta kollektivavtal:

- Bilaga 1 Protokoll över förnyande av kollektivavtalet, sid. 10
Bilaga 2 Exempelförteckning över saker som behandlas genom tillämpning av principen om kontinuerliga förhandlingar, sid. 108
Bilaga 3 Ackordprissättning för elektrifierings- och elinstallationsbranschen 1.6.2015, sid. 109
Bilaga 4 Ritningsexempel på fastställande av bostadsproduktionsprissättningens grundpoäng enligt 5.2.1 punkten i 8 § B i kollektivavtalet, sid. 150
Bilaga 5 Inkvarteringsnivå, sid. 151
Bilaga 6 Allmänt avtal, sid. 152
Bilaga 7 Beräkning av laga tid, sid. 174

3 § ARBETSFREDSFÖRPLIKTELSE

- 1 Detta kollektivavtal binder de arbetsgivarförbund som nämns i § 1 (STTA och PALTA) och deras medlemsföretag som är eller har varit medlem i någon av dessa föreningar under avtalets giltighetstid.
Detta kollektivavtal binder även Elbranschernas fackförbund rf (nedan Elbranschernas fackförbund) och dess underföreningar samt de arbetstagare som är eller har varit medlemmar i dessa föreningar under avtalets giltighetstid.
- 2 Under detta avtals giltighetstid får inga sådana stridsåtgärder som avses

i lagen om kollektivavtal riktas mot kollektivavtalets bestämmelser.

- 3 De undertecknade organisationerna och deras underföreningar är skyldiga att se till att föreningar som är deras medlemmar, arbetsgivare och arbetstagare som avtalet gäller, inte vidtar stridsåtgärder och inte heller på annat sätt bryter mot bestämmelserna i kollektivavtalet.

De undertecknade förbunden är skyldiga att omedelbart på alla tillgängliga sätt försöka förhindra hotande stridsåtgärder samt att återställa en bruten arbetsfred.

Samtidigt är de undertecknade organisationerna skyldiga att då de fått vetskap om ett brott mot kollektivavtalet eller ett brott som håller på ske genom alla tillgängliga medel försöka förhindra eller få slut på brottet.

- 4 Innan politiska eller solidariska arbetsstridsåtgärder vidtas ska riksförlikningsmannen och det vederbörliga arbetsgivar- eller tjänstemannaförbundet underrättas minst fyra dagar innan. Meddelandet ska innehålla uppgifter om orsaken till den planerade arbetsstriden, tidpunkten då den inleds och dess omfattning.

4 § LOKALA AVTAL

1 Lokala avtal

I medlemsföretag till STTA och PALTA, där en huvudförtroendeman valts enligt bilaga 6 i detta kollektivavtal, kan man ingå lokala avtal inom de gränser som detta kollektivavtal bestämt och i de ärenden där man i avtalsbestämmelserna separat hänvisat till § 4 om lokala avtal i kollektivavtalet.

Lokala avtal förutsätter en öppen och förtroendeskapande dialog mellan arbetsgivaren och personalen. Den primära verksamhetsmodellen bör vara beredskap att genom initiativtagande försöka hitta de bästa möjliga lösningarna som främjar de anställdas förmåner och sammanjämkning av dessa på ett sätt som beaktar de lokala behoven. Parterna förväntas ta sitt ansvar för den egna arbetsplatsens framgång.

Genom samarbete och lokala avtal inom ramen för detta påverkas företagets produktivitet, konkurrenskraft samt upprätthållande och utveckling av sysselsättningen. Samtidigt skapas också förutsättningar för att förbättra arbetshälsan. Lokala avtal bör särskilt betraktas som ett redskap för utveckling av verksamheten.

2 Avtalsparter i lokala avtal

I ärenden som i allmänhet berör arbetstagare avtalar man om saken i enlighet med kollektivavtalets förhandlingsordning mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen.

Avtal som ingåtts med huvudförtroendemannen binder alla de arbetstagare, som huvudförtroendemannen anses representera.

Avtal som ingåtts med förtroendemannen binder alla de arbetstagare, som förtroendemannen anses representera.

I ärenden som berör enskilda arbetstagare eller arbetsgrupper avtalar man om saken med arbetsgivaren och den ifrågavarande arbetstagaren eller arbetsgruppen.

Ett avtal som ingåtts med förtroendemannen, en enskild arbetstagare eller arbetsgrupp får inte vara i strid med ett avtal som gäller samma sak som ingåtts med huvudförtroendemannen.

3 Meddelande om avtal

Arbetsgivaren ska underrätta huvudförtroendemannen om ett avtal som ingåtts med någon annan än huvudförtroendemannen.

4 Formen på ett lokalt avtal

Lokala avtal ska ingås skriftligen och de ska vara undertecknade av de avtalsparter som avses i punkt 2. Ett avtal som inte följer dessa bestämmelser är ogiltigt.

5 Det lokala avtalets rättsverkningar och giltighet

Ett lokalt avtal är en del av kollektivavtalet och tillämpas även efter att kollektivavtalet inte längre är i kraft till den tidpunkt då det lokala avtalet antingen avslutats på grund av tidsbundenhet eller uppsägning.

Ifall det inom företaget uppstår meningsskiljaktigheter om innehållet i ett lokalt avtal eller om iakttagandet av det, ska arbetsgivaren på begäran ge Elbranschernas fackförbund avtalet i fråga i syfte att reda ut meningsskiljaktigheten.

Avtalet kan ingås för viss tid eller så att det gäller tills vidare.

Ett avtal som gäller tills vidare kan sägas upp med iakttagande av en uppsägningstid på tre månader, om annat inte har avtalats om uppsägningstiden.

Ett avtal som ingåtts på viss tid kan sägas upp inom en månad från det att kollektivavtalet upphört att gälla och ett nytt kollektivavtal trätt i kraft med iakttagande av en uppsägningstid på tre månader.

5 § ARBETSAVTAL

1 Allmänt

Arbetsgivaren har rätt att anställa och säga upp arbetstagare samt att leda och fördela arbetet.

2 Arbetsavtal

I samband med anställningen ska parterna göra upp ett skriftligt arbetsavtal i två exemplar, av vilket ska framgå de arbetsvillkor som avses i lagen om kollektivavtal och andra uppgifter som lagen om kollektivavtal stadgat att ska klargöras, ifall de inte skriftligen ges skilt, såsom till exempel

- arbetsgivarens namn, FO-nummer och affärsställets adress
- arbetstagarens namn, personbeteckning, adress
- arbetstagarens huvudsakliga arbetsuppgifter
- arbetsavtalets längd:
 - a) i kraft tillsvidare
 - b) för viss tid
- längden på en visstidsanställning och grunden därtill
- provotid*
- kollektivavtal som tillämpas
- anställningsplats**
- arbetsplats eller ifall arbetstagaren inte har en huvudsaklig fast arbetsplats, en utredning över de principer enligt vilka arbetstagaren arbetar på olika arbetspunkter
- arbetets begynnelse tidpunkt
- grunderna för lön och andra vederlag; lönen, lönegruppen
- lönebetalningsperiod
- ordinarie arbetstid
- semesterns fastställande
- uppsägningstid eller grunden för dess fastställande.

*Provotidens längd är högst 4 månader för anställningsförhållanden som är i kraft tillsvidare eller anställningsförhållanden på viss tid som varar minst 8 månader.

I visstidsanställningar som varar under åtta månader får provotiden utgöra högst hälften av arbetsavtalets längd.

3 Anställningsplats

**Med anställningsplats avses ett sådant verksamhetsställe av bestående karaktär (huvud- eller filialkontor) som hör till företagets verksamhetsorganisation där arbetstagaren anställts.

4 Uppgifter som ska ges

Vid anställningen informerar arbetsgivaren arbetstagaren om den försäkringsinrättning där grupplivförsäkringen tagits samt namnen och kontaktuppgifterna till grupplivförsäkringsbolaget, förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen.

Arbetstagaren är skyldig att meddela arbetsgivaren ifall de adressuppgifter som antecknats i arbetsavtalet ändrats.

§ 6 ANSTÄLLNINGSSKYDD

Arbetstagarnas anställningsskydd och förfaranden kring det bestäms utgående från arbetsavtalslagen (55/2001) som en del av detta avtal, dock med nedanstående undantag.

Vid beräkning av laga tid som avses i kollektivavtalet iakttas bestämmelserna i bilaga 7.

1 Procedurer för hävning av ett arbetsavtal under provotid

På hävning av arbetsavtal under provotid tillämpas procedurreglerna i 9 kap. 1–2 § och 9 kap. 4–5 § i arbetsavtalslagen.

2 Permittering

Arbetstagaren kan permitteras på de grunder som bestämts i 5 kap.2 § i arbetsavtalslagen (55/2001). Ett meddelande om permittering måste ges åt personen som ska permitteras personligen och skriftligen.

3 Permittering turvis

Organisationerna som är parter i kollektivavtalet konstaterar att då man överväger att använda sig av permittering ska möjligheten till permittering turvis vara ett alternativ till verkställandet av permittering.

4 Flyttning av permittering

Arbetsgivaren kan återkalla ett meddelande om permittering eller en gång uppskjuta verkställandet av permitteringen så att den börjar en viss dag utan att behöva iakta en ny tid för meddelande om permittering. Meddelandet om återkallelsen eller uppskjutningen ska göras senast på arbetsdagen före den sista arbetsdagen, i första hand skriftligen eller ifall det inte rimligen är möjligt på ett annat bevisligt vis.

5 Tillfälligt avbrott i permitteringen

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan avtala om ett tillfälligt arbete eller om yrkesinriktad fortbildning eller påbyggnadsutbildning under pågående permittering, varvid permitteringen omedelbart kan fortgå efter att arbetet eller utbildningen slutförts utan separat tid för meddelande om permittering. Det är fråga om tillfälligt arbete ifall arbetet varar högst två veckor.

Då permitteringen fortsätter efter utbildningen räknas inte permitteringsdagar på nytt som dagar likställda med arbetsdagar (30 permitteringsdagar) enligt 7 § 2 mom.7 punkten i semesterlagen (162/2005).

6 Permittering som straff

Arbetsgivaren kan permittera arbetstagaren för en viss tid utan att iakttä varseltiden för permittering på samma grunder som beror på arbetstagaren själv som arbetsavtalet kunde sägas upp eller hävas på.

7 Bestämmelser om samarbetsförfarande

I medlemsföretag till STTA och PALTA som regelbundet har minst 20 anställda kan man avvika från de förfarandesätt som bestäms i kap. 3 i lagen om samarbete inom företag (1333/2021) vad gäller reducering av arbetskraft, då det är fråga om en permittering som per anställningsplats riktar sig mot högst nio arbetstagare, och med iakttagande av principen om kontinuerliga förhandlingar, enligt följande:

- 7.1 Arbetsgivaren och huvudförtroendemannen förhandlar per anställningsplats inom de tidsfrister som parterna kommit överens om minst sex (6) gånger per år om ärenden som omfattas av lagen om samarbete inom företag.

Över mötet förs ett protokoll som godkänns av deltagarna genom sina underteckningar.

- 7.2 Vid förverkligande av principen om kontinuerliga förhandlingar

- har arbetsgivaren rätt att avvika från 19 § i ovan nämnda lags bestämmelser om skriftliga förhandlingsframställningar
- anses arbetsgivaren ha fullgjort sin förhandlingsskyldighet enligt 23 § i ovan nämnda lag då arbetsgivaren vid förverkligandet av principen om kontinuerliga förhandlingar en gång förhandlat med huvudförtroendemannen
- behandlas eventuella konsekvenser för personalen på grund av avtal med underleverantörer regelbundet vid företagen i samband med granskningen av proresursutsikter.

- 7.3 Bruk av kontinuerliga förhandlingsförfaranden ska skriftligen avtalas mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen. För det kontinuerliga förhandlingsförfarandet har kollektivavtalsparterna gjort upp en exempelförteckning över ärenden som kan behandlas (bilaga 2, sid. 108).

Ifall det kontinuerliga förhandlingsförfarandet inte förverkligas enligt det skriftliga avtalet, iakttas lagen om samarbete inom företag som sådan.

8 Uppsägning

8.1 När arbetsgivaren säger upp arbetsavtalet iakttas följande uppsägningstider:

Anställningsförhållandet har fortgått utan avbrott Uppsägningstid

mindre än 1 år – 14 dagar

1 år, men mindre än 3 år 1 mån

3 år, men mindre än 5 år 2 mån

5 år, men mindre än 10 år 3 mån

10 år eller längre

4 mån

8.2 När arbetstagaren säger upp avtalet 14 dagar

8.3 Arbetstagarens omställningsskydd

Om arbetsgivaren och arbetstagaren, efter att arbetsgivaren har sagt upp arbetsavtalet med stöd av den grund som avses i 7 kap.3 § eller 7 § i arbetsavtalslagen (55/2001), inte har avtalat annat, har arbetstagaren rätt till ledighet med full lön för att delta i utarbetande av en sysselsättningsplan som avses i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice (916/2012), i arbeidskraftspolitisk vuxenutbildning, praktik och inlärn timer i arbetet, i arbetssökande och arbetsintervjuer på eget eller myndigheternas initiativ eller i omplaceringsträning.

Längden på sysselsättningsledigheten fastställs enligt anställningsförhållandets längd enligt följande:

- a) för en tidsperiod på högst 5 dagar, om arbetstagarens anställningsförhållande fortgått högst 4 år
- b) för en tidsperiod på högst 10 dagar, om arbetstagarens anställningsförhållande fortgått minst 4 år men högst 8 år
- c) för en tidsperiod på högst 20 dagar, om arbetstagarens anställningsförhållande fortgått över 8 år.

Innan arbetstagaren tar ut sysselsättningsledigheten eller en del av den ska han eller hon i så god tid som möjligt underrätta arbetsgivaren om detta och om grunden för ledigheten samt på begäran lägga fram en fritt formulerad utredning över ledigheten.

Användningen av sysselsättningsledighet får inte föranleda betydande olägenhet för arbetsgivaren.

Protokollsanteckning:

Med full lön menas ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst.

8.4 Lön för uppsägningstid

När man betalar lön för uppsägningstid som skadeståndersättning och då man betalar ersättning för ogrundat avslutande av ett arbetsavtal används som beräkningsgrund för skadeståndets belopp en ersättning motsvarande den genomsnittliga timförtjänsten enligt kollektivavtalet. Åt en månadsavlönad arbetstagare bestäms ersättning utgående från grunderna i 10 § i semesterlagen (162/2005).

8.5 Väntan på arbete under uppsägningstiden

Om företagets verksamhet har upphört, ifall arbetstagaren är befriad från skyldigheten att arbeta eller ifall det av omständigheterna framgår att arbetsgivaren inte har för avsikt att erbjuda nytt arbete åt en uppsagd arbetstagare, ska för den ifrågavarande tiden av uppsägningstiden betalas ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst.

8.6 Turordning vid nedskärning

Vid uppsägning och permittering av en arbetstagare av orsaker som beror på arbetstagaren själv ska om möjligt iakttas regeln enligt vilken de yrkesarbetstagare som är viktiga för företaget och de arbetstagare som delvis förlorat sin arbetsförmåga i samma arbetsgivares tjänst ska sägas upp eller permitteras till sist. Förutom denna regel bör uppmärksamhet fästas på anställningsförhållandets längd och arbetstagarens försörjningsplikt.

8.7. Regional begränsning av skyldigheten att erbjuda arbete

Då arbetsgivaren på grund av arbetsavtalslagen eller kollektivavtalet är skyldig att erbjuda arbete till en arbetstagare i anslutning till uppsägning, permittering, överförande till anställning på deltid eller återanställningsskyldighet, begränsas denna skyldighet regionalt till arbete som är tillgängligt vid arbetstagarens anställningsplats enligt arbetsavtalet eller på högst 80 kilometers avstånd från arbetstagarens stadigvarande boendeort som arbetsgivaren känner till.

Om arbetstagaren däremot meddelar arbetsgivaren skriftligen att han eller hon är intresserad av arbetsuppgifter var som helst i Finland, tillämpas inte den i föregående stycke avsedda regionala begränsningen av skyldigheten att erbjuda arbete. Arbetsgivaren ska fråga arbetstagaren om han eller hon är intresserad av att ta emot arbete inom ett regionalt begränsat område.

8.8 E-post på arbetet och andra elektroniska system då anställningsförhållandet avslutas

Arbetstagaren ska ges möjlighet att vidarebefordra personligt material som finns i e-posten på arbetet eller i ett annat elektroniskt system som arbetsgivaren tillhandahåller och/eller tömma dessa på personligt material då anställningsförhållandet avslutas.

8.9 Återanställning av arbetstagare

Den återanställningsskyldighet som avses i 6 kap.6 § i arbetsavtalslagen (55/2001) kan frångås genom ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren när arbetsavtalet upphör.

Då man hör efter från Arbetskraftsmyndigheterna under nio månader efter att anställningsförhållandet upphört om huruvida företagets tidigare arbetstagare fortfarande är arbetslösa, ska man fästa uppmärksamhet vid det att tiden mellan tidpunkten för förfrågan och tidpunkten då arbetstagarens anställningsförhållande inleds inte leder till att uppsagda arbetstagares ställning utan orsak försvagas.

7 § ARBETSTID

I anställningsförhållanden iakttas utöver bestämmelserna i arbetstidslagen de villkor för arbetstiden som avtalas här.

1 Arbetsveckan och arbetsdygnet

Arbetsveckan inleds på måndagen då arbetstagarens arbetsskift inleds och arbetsdygnet inleds då arbetstagarens arbetsskift inleds ifall man inte lokalt och skriftligen avtalar om annat enligt § 4.

2 Ordinarie arbetstid

Den ordinarie arbetstiden är högst 8 timmar per dygn och 40 timmar per vecka. Arbetstagarens ordinarie arbetstid ska fastställas i arbetsavtalet.

Arbetstiden per dygn ska inte understiga 4 timmar om inte arbetstagarens behov eller annan grundad anledning kräver det. Arbetsgivaren ska på förhand meddela arbetstagaren om dennes arbetsdagar och arbetstimmar för varje lönebetalningsperiod.

3 Regelbunden förläggning av arbetstiden, lediga dagar

- 3.1 I dagarbete inleds arbetet tidigast kl 07.00 och avslutas senast kl 17.00.
- 3.2 Ifall arbetstagaren inte före arbetet inleds nödvändigtvis måste besöka anställningsplatsen, inleds och avslutas dygnsarbetstiden på platsen där arbetet utförs.

Hämtande och returnering av material och redskap samt möjliga utredningar i anknytning till arbetet utförs under arbetstid.
- 3.3 Då man iakttar den arbetstid per vecka som avses i denna punkt ska arbetstagaren utöver söndagen ha en andra ledig dag, som är lördag, ifall inte annat föranleds av arbetsskiftsförteckningen.
- 3.4 Under en söckenhelgsvecka är lördagarna lediga dagar och jul- och midsommarafton är lediga dagar, ifall inte annat föranleds av arbetsskiftsförteckningen.
- 3.5 Skiftarbete är arbete som organiserats i två eller flera arbetsskift. För det egentliga skiftarbetet betalas för timmar i kvälls- och nattskift ett särskilt skifttillägg enligt nedanstående tabell från och med den nämnda dagen eller från början av den lönebetalningsperiod som börjar närmast därefter, enligt följande:

	1.7.2022–31.3.2023 €/h	x.x.2023–x.x.2024 €/h
Tillägg för kvällsskift i skiftarbete kl. 14.00–22.00	1,33	
Tillägg för nattskift i skiftarbete kl. 22.00–06.00	2,43	

- 3.6 Kvällsarbete är arbete som utförs utanför den arbetstid som är i bruk inom företaget under arbetstid mellan kl.18.00 och 22.00. Nattarbete är arbete som utförs mellan kl. 22.00 och 06.00.

För kvällsarbete och nattarbete som inte är skiftarbete eller övertidsarbete betalas ett särskilt tillägg för kvälls- eller nattarbete enligt nedanstående tabell från och med den nämnda dagen eller från början av den lönebetalningsperiod som börjar närmast därefter, enligt följande:

	1.7.2022–31.3.2023 €/h	x.x.2023–x.x.2024 €/h
Tillägg för kvällsarbete för arbete som inte är skiftarbete eller övertidsarbete mellan kl.18.00 och 22.00	1,33	
Tillägg för nattarbete för arbete som inte är skiftarbete eller övertidsarbete mellan kl.22.00 och 06.00	2,43	

4 Pauser

- 4.1 Ifall inte annat föranleds av särskilda arbetsarrangemang, ska en måltidsrast på en timme placeras i mitten av arbetsskiftet, under vilken arbetstagaren kan lämna arbetsplatsen. Måltidsrasten är inte arbetstid. Arbetsgivaren och arbetstagaren kan avtala om en halvtimmes måltidsrast.
- 4.2 Arbetstagaren har rätt att under en arbetstid på minst 6 timmar hålla en 12 minuter lång kaffepaus under arbetsskiftets första och andra hälft. Dessa pauser räknas som arbetstid.

I övertids-, kvälls- och nattarbete ska arbetstagaren få en 12 minuter lång vilopaus efter varje två timmar arbete. Ifall övertidsarbete som varar längre än en timme är nödvändigt efter att den vanliga arbetsdagen tagit slut har arbetstagaren rätt att hålla en 15 minuter lång paus redan före han eller hon inleder övertidsarbetet. Ovan nämnda pauser räknas till arbetstid.

5 Övertidsarbete

Med övertidsarbete avses arbete som utförs utöver den ordinarie arbetstiden som görs på arbetsgivarens initiativ och med arbetstagarens samtycke.

6 Övertidsarbete per dygn

- 6.1 Med övertidsarbete per dygn avses arbete som utförts under arbetsdygnet utöver den ordinarie maximiarbetstiden per dygn som nämns i § 7 punkt 2 i detta kollektivavtal eller utöver ett uppgjort arbetstidsschema.
- 6.2 För övertidsarbete per dygn betalas utöver arbetslönen ett övertidstillägg som för de två första timmarna är 50 % och för de följande timmarna 100 % av den genomsnittliga timförtjänsten.

7 Övertidsarbete per vecka

- 7.1 Med övertidsarbete per vecka avses arbete som utförts under utöver den ordinarie maximiarbetstiden per vecka som nämns i § 7 punkt 2 i detta kollektivavtal eller utöver ett uppgjort arbetstidsschema per vecka.
- 7.2 För övertidsarbete per vecka betalas utöver arbetslönen ett övertidstillägg som för de åtta första timmarna är 50 % och för de följande timmarna 100 % ersättning av den genomsnittliga timförtjänsten.

Protokollsanteckning:

Övertidsarbete per vecka som utförts på veckoslut (lö–sö) ersätts så att de 8 första timmarna är 50 % och därpå följande är 100 % av den genomsnittliga timförtjänsten.

8 Maximal arbetstid

Som granskningsperiod för maximiantalet arbetstimmar och maximal mängd flexibel arbetstid enligt 18 § i arbetstidslagen (872/2019) vid företag som är medlemmar i STTA och PALTA kan användas en tidsperiod på 12 månader.

9 Tid som likställs med arbetad tid

När man räknar ut ersättningen för övertidsarbete per dygn och per vecka likställs med arbetstid all sådan tid, som

- arbetsgivaren enligt lagen eller detta kollektivavtal betalar lön åt arbetstagaren eller ersättning för inkomstbortfall; eller
- arbetstagaren varit permitterad; eller
- deltagit under ordinarie arbetstid enligt arbetsskiftsförteckningen i ett styrelseorgans möte för fackförbunden eller den ifrågavarande fackliga centralorganisationen, i förhandlingar som gäller detta kollektivavtal eller i förhandlingar i arbetsgrupper som tillsatts baserat på avtal som ingåtts mellan de organisationer som är parter i detta kollektivavtal.

Deltagande i kommunala styrelseorgans möten (§ 19) likställs dock inte med arbetstid.

10 Söndagsarbete

För det arbete som utförs på en söndag eller på en kyrklig högtidsdag betalas utöver arbetslönen och de eventuella övertidstilläggen för varje arbetstimme som lagstadgad söndagsförhöjning ett tillägg på 100 % av den genomsnittliga timförtjänsten.

11 Veckovila

I fall det inte har varit möjligt att under arbetsveckan ge arbetstagaren den oavbrutna 35 timmar långa ledigheten per vecka (veckovila) som arbetstidslagen (605/1996) förutsätter, ersätts det arbete som utförts under den för timmarna med en ersättning som motsvarar den genomsnittliga timförtjänsten eller genom att en motsvarande mängd avlönad ledighet med ovan nämnd lön beviljas inom en månad från det att arbetet utförts.

12 Öväntat arbete och utryckningsbetonat arbete

- 12.1 I fall man med arbetstagaren under hans eller hennes arbetsskift kommer överens om att han eller hon under samma arbetsdygn efter att däremellan ha avlägsnat sig från arbetsplatsen ska återkomma till arbetet, betalas åt honom eller henne för öväntat arbete lön för en timme som ersättning för förberedelse och för att tvätta sig en ersättning som motsvarar den genomsnittliga timförtjänsten. För den egentliga arbetstiden för öväntat arbete betalas lön enligt lagen och detta kollektivavtal. För kortare arbetstid än en timme betalas lön för en timme.

- 12.2 I fall man med arbetstagaren efter att denne redan avlägsnat sig från arbetet kommer överens om att arbetstagaren ska återkomma till arbetet före hans eller hennes nästa ordinarie arbetsskift börjar, betalas åt honom eller henne för utryckningsbetonat arbete lön för två timmar som ersättning för förberedelse och för att tvätta sig enligt den genomsnittliga timförtjänsten.

För den egentliga arbetstiden i utryckningsbetonat arbete betalas ett tillägg på 100 % (inkluderar tillägget för övertidsarbete) enligt den genomsnittliga timförtjänsten högst tills början av arbetstagarens nästa ordinarie arbetsskift. För kortare arbetstid än en timme betalas ändå lön för en timme.

- 12.3 Förutom ovan nämnda lön betalas åt arbetstagaren tillägg för söndagsarbete, tillägg enligt § 11 i kollektivavtalet (s.k. särskilda tillägg) och möjligen ersättning för veckovila enligt lagen och detta kollektivavtal.
- 12.4 I öväntat och utryckningsbetonat arbete räknas resetiden som arbetstid. Ersättningar för resekostnader under arbetsresan och för resetiden fastställs utgående från den faktiska resesträckan och § 14 i detta kollektivavtal.

13 Beredskap och arbete utfört under beredskapstiden

- 13.1 Med beredskap avses ett arrangemang vari arbetstagaren utgående från

de avtal som avses i punkt 13.3 och 13.4 är skyldig att under sin lediga tid vara nåbar på så sätt att han eller hon vid behov kan kallas till arbete.

13.2 Beredskapstiden är inte arbetstid. Längden på beredskapstiden och upprepad beredskap får inte oskäligt störa arbetstagarens fritid.

13.3 Om beredskap, ersättning för den och/eller möjlig penning som betalas då arbetstagaren kallas till arbete under beredskapstiden, ska skriftligen avtalas med huvudförtroendemannen eller, ifall ingen huvudförtroendeman finns, gemensamt med personalen som deltar i beredskapen. Av avtalet ska längden på beredskapen och dess karaktär framgå.

13.4 Arbetsgivaren och arbetstagaren ska skriftligen avtala om deltagande i beredskap. Huvudförtroendemannen ges en kopia av avtalet.

13.5 Arbetsgivaren ansvarar för kommunikationsmedlen i samband med beredskapen, ifall inte annat avtalats om i beredskapsavtalet.

13.6 Om en arbetstagare enligt avtal ska vistas i sin egen bostad under beredskapen, därifrån han eller hon vid behov kan kallas till arbete, ska han eller hon för en sådan beredskap få en ersättning som motsvarar hälften av tiden i bostadsberedskapen antingen i pengar eller i form av en motsvarande avlönad ledighet under ordinarie arbetstid. Beredskapsersättningen fastställs utgående från arbetstagarens personliga helhetsinkomster (§ 8 A 4).

13.7 Om arbetstagaren under beredskapstiden inte är skyldig att vistas i sin bostad, kommer man i beredskapsavtalet enligt punkt 13.3 överens om hur stor procentandel av beredskapstiden ersätts åt arbetstagaren i antingen pengar eller motsvarande avlönad ledighet under arbetstagarens ordinarie arbetstid. Vid fastställande av den avtalade ersättningens belopp ska de begränsningar för arbetstagarens fritid som förorsakas av beredskapen beaktas.

Beredskapsersättningen fastställs utgående från arbetstagarens personliga helhetsinkomster (§ 8 A 4). Beredskapsersättningen kan även i sådana fall som avses i denna punkt avtalas som en fast ersättning i eurobelopp.

13.8 Ifall man i beredskapsavtalet som avses i punkt 13.3 kommit överens om en peng som betalas när man kallas till arbete dock utan att ha avtalat om dess belopp, är pengan lika stor som ersättningen för förberedelse och för att tvätta sig i utryckningsbetonat arbete enligt § 7 punkt 12.2 i detta avtal.

13.9 För det arbete som utförs då en arbetstagare i beredskap kallas till arbete betalas ett tillägg på 100 % (inkluderar tillägg för nattarbete) enligt den genomsnittliga timförtjänsten dock högst tills dess att arbetstiden för en arbetstagare som är i företagets användning inleds nästa morgon. Om arbete utförs på en söndag eller annan vilodag, fortsätter ovan nämnda tillägg på 100 % under hela arbetet och avslutas såsom nämns ovan. För kortare arbetstid än en timme betalas lön för en timme. Resetiden till arbetsplatsen och tillbaka räknas som arbetstid.

13.10 Förutom ovan nämnda lön för arbetstid betalas åt arbetstagaren tillägg

för söndagsarbete, ersättning för veckovila och tillägg enligt § 11 i kollektivavtalet enligt lagen och detta kollektivavtal.

- 13.11 Beredskapsavtalet i punkt 13.3 och avtalet i punkt 13.4 om att delta i beredskap kan sägas upp med en uppsägningstid på sex veckor.

14 Arbetsskiftsförteckning, flyttning av arbetstiden

- 14.1 Arbetsgivaren utarbetar en arbetsskiftsförteckning av vilken framgår tidpunkterna för när den ordinarie arbetstiden börjar och slutar, tidpunkterna för den dagliga vilotiden, de lediga dagarna, samt veckovilan.
- 14.2 Arbetsskift på mindre än 4 timmar ska inte användas om inte arbetstagarens behov eller annan grundad anledning kräver det.
- 14.3 För arrangemang med avvikande arbetstid (skift-, kvälls- eller nattarbete) ska arbetsskiftsförteckningen göras upp och meddelas om två (2) veckor före arbetstagarens första arbetsskift, ifall man inte lokalt enligt § 4 avtalar om annat.

Ifall man avviker från den utarbetade arbetsskiftsförteckningen på så sätt att färre än tre av arbetstagarens arbetsskift ingår i tiden mellan det ändrade arbetsskiftet och meddelandet om det, betalas åt arbetstagaren för de timmar som avviker från den tidigare arbetstiden under hans eller hennes tre första arbetsskift ett tillägg enligt nedanstående tabell från och med den nämnda dagen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter, enligt följande:

1.7.2022–31.3.2023	2,66 €/h
x.x.2023–x.x.2024	€/h

- 14.4 Ovan nämnda arbetsskiftsförteckning ändras i första hand genom avtal. Ifall en överenskommelse inte kan nås, har arbetsgivaren rätt att göra ändringar i arbetstidsschemat på basen av vägande skäl gällande organiseringen av arbetet. I detta fall ska man iaktta bestämmelserna ovan i punkt 14.3.
- 14.5 Ifall till arbetstagaren betalas ersättning för inkomstbortfall över den tidsperiod för vilken arbetsskiftsförteckningen är uppgjord, anser man att arbetsskiftet under de överskridande dagarna är 8 timmar långa. Annars betalas ersättning för inkomstbortfall enligt arbetsskiftsförteckningen.
- 14.6 Ifall en skriftlig arbetsskiftsförteckning inte gjorts, är timmar som överskrider 8 dagliga arbetstimmar övertidsarbete och timmar som överskrider 40 timmar per vecka övertidsarbete per vecka. (Obs. tolkningen i punkten "Övertidsarbete per vecka".)

Söckenhelger liksom midsommar- och julafton samt påsklördagen förkortar arbetstiden per vecka på motsvarande vis. Om arbetstagaren har ett arbetsskift enligt arbetsskiftsförteckningen på ovan nämnda dagar ska han eller hon få en oavlönad söckenhelgsledighet som motsvarar arbetstiden under utjämningsperioden. Arbetstidens utjämningsdagar kan inte infalla på ovan nämnda dagar, under semestern eller på

arbetstidsförkortningsdagar.

15 Lokala avtal om genomsnittlig arbetstid

- 15.1 Arbetstiden kan enligt § 4 avtalas som genomsnittlig på så sätt att arbetstiden under en tidsperiod på högst 12 veckor utjämnas till 40 timmar i veckan. Arbetstiden per dygn är i så fall högst 10 timmar och arbetstiden per vecka är högst 50 timmar.
- 15.2 Arbetsskift på mindre än 4 timmar ska inte användas om inte arbetstagarens behov eller annan grundad anledning kräver det.
- 15.3 Då man avtalar om genomsnittlig ordinarie arbetstid ska för arbetet på förhand fastställas den tid under vilken den ordinarie arbetstiden utjämnas till det angivna genomsnittet (= utjämningsystem).
- 15.4 För genomsnittlig arbetstid ska en arbetsskiftförteckning utarbetas så att minst tre veckors arbetsskift är kända på förhand.
- 15.5 Permitteringen av en arbetstagare får inte inledas förrän arbetstiden har utjämnats till det timantal som motsvarar dagsarbetet för samma tidsperiod.
- 15.6 Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör av skäl som inte beror på arbetstagaren så att utjämningsledighet inte ges förrän anställningsförhållandet upphört, betalas för utförda arbetstimmar som överskrider arbetstiden enligt arbetstidsschemat en övertidsersättning enligt bestämmelserna om övertid i detta kollektivavtal.
Den ordinarie arbetstiden på högtidsdagsafton eller lördag som under en söckenhelgsvecka infaller på en vardag är högst 8 timmar, om inte annat föranleds av ett utarbetat arbetstidsschema. Påsklördagen, midsommarafton och julafton är lediga dagar, om inte särskilda orsaker kräver annat.

16 Söckenhelger, söckenhelgsersättning och lön för självständighetsdagen

- 16.1 Åt en arbetstagare som inte är månadsavlönad betalas för nyårsdagen, trettondagen, långfredagen, annandag påsk, första maj, Kristi himmelfärdsdag, midsommarafton, självständighetsdagen, julafton samt för juldagen och annandag jul en söckenhelgsersättning ifall nedan nämnda förutsättningar uppfylls för arbetstidsschemats ordinarie arbetstimmar enligt den genomsnittliga timförtjänsten, ifall nämnda dagar i andra fall skulle ha varit hans eller hennes arbetsdagar eller utjämningsdagar eller ifall frånvaron skulle ha hållits med arbetsgivarens tillåtelse.

- 16.2 Arbetstagare som arbetar enligt arbetstidsschemat som avtalats i § 7 punkt 15.1 i detta avtal betalas söckenhelg ersättning för 8 timmar enligt den genomsnittliga timförtjänsten för ersättning.
- 16.3 Söckenhelg ersättning betalas när söckenhelgen infaller på en dag då arbetstagaren fått lön eller ersättning enligt någon punkt i detta kollektivavtal för föregående eller därpå följande dag.
- 16.4 På någondera sidan av söckenhelgen kan även infalla lediga dagar (t.ex. lördag eller söndag).
- 16.5 Söckenhelg ersättning betalas även för söckenhelger som infaller under de två första veckorna efter en permittering som beror på ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker.
- Ifall arbetstagaren arbetar en dag då söckenhelg ersättning enligt punkt 16.1 borde betalas, betalas åt honom eller henne förutom söckenhelg ersättningen därtill lön på samma grunder som för söndagsarbete.

17 Förkortning av arbetstid

17.1 Tillämpningsområde

För en sådan arbetstagare som är hel- eller deltidspensionerad och vars ordinarie arbetstid fastställs enligt § 7 intjänar sammanlagt arbetstidsförkortning per månad upp till 8 timmar 20 minuter, och arbetstiden förkortas per kalenderår med högst 100 timmar.

Det förutsätts dock att den anställda enligt kollektivavtalet har en semester på högst 30 vardagar och att endast kyrkliga högtider, midsommarafton, självständighetsdagen, julafton, nyårsdagen, första maj förkortar den årliga arbetstiden.

Tolkning: Med heltidsanställd arbetstagare avses här en person vars ordinarie arbetstid är minst 7 timmar/dag och 35 timmar/vecka.

17.2 Omfattningen av ledighet och beviljande av ledighet

Ledighet intjänas under en kvalifikationsperiod på ett kalenderår. Arbetstagaren intjänar ledighet enligt tabellen nedan för de semesterkvalifikationsmånader under vilka han eller hon enligt 6 § 1 mom. i semesterlagen har rätt till semester. Som dagar likställda med arbetsdagar räknas dock inte de dagar som finns i 7 § 2 mom. punkt 1, 5 och 8 i den nämnda lagen.

Som dagar likställda med arbetsdagar räknas även de dagar som avses i § 17 punkt 3

Semesterkvalifikationsmånader	Intjänad arbetstidsförkortning månader
1 mån.	8 h 20 min
2 mån.	16 h 40 min
3 mån.	25 h
4 mån.	33 h 20 min
5 mån.	41 h 40 min
6 mån.	50 h
7 mån.	58 h 20 min
8 mån.	66 h 40 min
9 mån.	75 h
10 mån.	83 h 20 min
11 mån.	91 h 40 min
12 mån.	100 h

Ifall det finns ofullständiga timmar då man betalar eller beviljar arbetstidsförkortning, avrundas den insamlade förkortningsledigheten till närmaste hela timmen. Ifall den ordinarie arbetstiden är kortare än 8 timmar per dygn och/eller 40 timmar per vecka, räknas arbetstidsförkortningen i förhållande till den genomsnittliga arbetstiden. Till exempel en arbetstagare som utför en arbetsdag på i genomsnitt 7 timmar intjänar arbetstidsförkortning enligt $7/8 \times 8$ timmar 20 minuter = 7 timmar 18 minuter.

Ledigheten ges vid en tidpunkt som arbetsgivaren bestämmer före slutet av mars under följande kalenderår.

Ledighet ges i hela arbetsdagar (8 h), om inte annat avtalas mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Lediga dagar kan inte förläggas på sådana dagar då arbetstagaren av andra orsaker fått en ledig dag.

17.3 Meddelande om ledighet – förflyttning

Man ska meddela om lediga dagar minst 14 dagar på förhand, ifall den lediga perioden är över en arbetsdag lång, och minst 7 dygn på förhand om det är fråga om en enskild dag.

Arbetsgivaren har rätt att förflytta den lediga dagen och även i detta fall iaktas en anmälningstid på 7 dygn.

Om arbetstagaren av tvingande skäl måste arbeta på sin lediga dag och arbetet inte är uttryckningsarbete som avses i kollektivavtalet,

- ges åt honom eller henne antingen en ny ledig dag eller
- för arbetstiden betalas en lön förhöjd med 100 %.

Ifall arbetstagaren efter att ha meddelat om den lediga dagen blir förhindrad från att hålla den av en sådan orsak för vilken arbetsgivaren är

skyldig att ersätta inkomstbortfall baserat på andra avtalsbestämmelser, ges ingen annan ledig dag istället.

Om arbetsgivaren av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker permitterar honom eller henne före den förflyttade lediga dagen getts, ska den lediga dagen ändå ges före permitteringen inleds.

17.4 När anställningen upphör

Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör och den intjänade ledigheten inte fram till denna tidpunkt har getts, betalas till arbetstagaren lön som motsvarar den intjänade ledigheten i enlighet med den genomsnittliga timförtjänsten. Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör och han har fått eller betalats för ledighet i större utsträckning än vad som intjänats är arbetstagaren skyldig att betala tillbaka det överskridande belopp som betalats åt honom eller henne av denna orsak. Arbetstagaren får innehålla detta belopp från den lön som betalas till arbetstagaren.

17.5 Ersättning för inkomstbortfall

För lediga dagar betalas ersättning enligt den genomsnittliga timförtjänsten. Månadsavlönade får sin månadslön utan avdrag. Det förutsätts att arbetstagaren har varit i arbete enligt arbetstidsschemat på den arbetsdag som omedelbart föregick den lediga dagen och även den omedelbart därpåföljande arbetsdagen eller någondera av dessa dagar ifall orsaken till frånvaron varit godkänd av arbetsgivaren, arbetstagarens sjukdom, reservistövningar eller annan därmed jämförbar orsak.

Arbetstagare ska ges möjlighet att hålla sin ledighet.

Då man betalar föregående års outtagna arbetstidsförkortningsdagar i slutet av mars konstateras det att förfarandet är kollektivavtalsenligt.

17.6 Övertidsarbete per vecka

Om arbetstagaren arbetar på sin lediga dag (t.ex. lördag eller söndag) under en vecka som han eller hon håller en arbetstidsförkortningsledighet enligt detta avtal, betalas tillägg för övertidsarbete för dessa timmar såsom för övertidsarbete per vecka.

17.7 Inverkan på semester

Lediga dagar motsvarar dagar som likställs med arbetade dagar enligt semesterlagen i samband med uträkningen av semesterns längd.

8 § ARBETSLÖNER

Löneformer

Lönen för en arbetstagare som omfattas av detta kollektivavtal är, utgående från hur det fastställs, antingen tidlön eller ackordslön.

Arbetena är antingen tidsarbete eller ackordsarbete. Premielön ingår i bestämmelserna om ackordsarbete.

Arbetsgivaren kan komplettera löner som betalas enligt kollektivavtalet med resultatpremier som i regel baserar sig på operativa mål såsom produktivitets- och utvecklingsmål och med vinstpremier som till väsentliga delar baserar sig på ekonomiska resultat såsom omsättning, driftsbidrag och rörelseresultat.

I bruktagande, ändring och slopande av det nämnda systemet med resultat- och vinstpremier ska behandlas i ett samarbetsförfarande. I fråga om kontanta vinstpremier och vinstutdelningsposter ska anvisningarna i Pensionsskyddscentralens översikt 2009:14 iakttas.

Om resultatpremien delas mellan arbetstagarna i relation till antalet arbetstimmar som arbetstagarna utfört beaktas den vid beräkningen av arbetstagarens semesterlön och -ersättning, övertids- och arbetstidsersättningar eller andra löner, tillägg och ersättningar enligt kollektivavtalet. I andra fall betalas hela resultat- och vinstpremien åt arbetstagaren som en engångsersättning och tas inte skilt i beaktande när man räknar pottarna nämnda i föregående stycke.

Kollektivavtalets bestämmelser om löneförhöjningar ska inte tillämpas på resultat- och vinstpremietillägg.

8 § A TIDSARBETE

A 1 Personlig tidlön

För varje arbetstagare som anställs ska en lönegrupp, grundtimlön och personlig tidlön fastställas.

Lönegrupp och grundtimlön bestäms enligt bestämmelserna om tidlönesystemet i kollektivavtalet för husteknikbranschen genom att jämföra arbetstagarens kunskaper med texten för kravnivågrupperingen av arbetena.

Den personliga tidlönen kan bestämmas enligt tabell B i punkt A 2 eller kan företagsspecifikt enligt bestämmelserna om tidlönesystem i kollektivavtalet för husteknikbranschen bestå av grundtimlön enligt lönegrupp och personlig lönedel.

Också personliga tidlöner som grundar sig på ett företagsspecifikt system ska vara minst lika stora som de som nämns i tabell B i punkt A 2.

För arbetstagare med månadslön som överenskommits enligt punkt A 5 fastställs dock ingen personlig tidlön.

A 2 Grundtimlöner och personliga tidlöner

Grundtimlönerna och de personliga tidlönerna fastställs enligt nedanstående tabeller från och med början av det nämnda datumet eller den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter enligt följande:

Grundtimlön och personlig tidlön, KA 8 § A 2

Lg	A. GRUNDTIMLÖN 1.7.2022–31.3.2023 €/h	B. PERSONLIG TIDLÖN 1.7.2022–31.3.2023 €/h
S	11,14	11,71
1	13,65	14,22
2	15,93	16,62
3	16,93	17,63
4	17,87	18,55
5	18,89	19,58

Grundtimlön och personlig tidlön, KA 8 § A 2

Lg	A. GRUNDTIMLÖN x.x.2023–x.x.2024 €/h	B. PERSONLIG TIDLÖN x.x.2023–x.x.2024 €/h
S		
1		
2		
3		
4		
5		

Grundtimlön används endast för sådana prestationer där det i kollektivavtalet separat fastställs att grundtimlön ska tillämpas, såsom vid betalning av ersättning för restid enligt § 14 punkt 4.1.

Den personliga tidlönen som betalas enligt punkt A § för arbete som en arbetstagare utför med tidlön ska vara minst lika stor som den personliga tidlön som avses i tabell B ovan.

A 3 Tillägg för speciella arbeten

Förutom den ovan nämnda personliga tidlönen kan man med arbetstagaren komma överens om ett särskilt tillägg för speciella arbeten på arbetsobjektet. Ett avtal om tillägg för speciella arbeten gäller tills vidare eller för en viss tid.

Avtal som gäller tillsvidare kan sägas upp med iakttagande av tre månaders uppsägningstid, om inte annat avtalats om uppsägningstiden.

A 4 Personlig helhetsinkomst

Arbetstagarens personliga helhetsinkomst består av den personliga tidlönen plus möjliga tillägg för speciella arbeten, särskilda tillägg och yrkesexamenstillägg.

A 5 Månadslön

Åt en arbetstagare som fortlöpande arbetar i tidsarbete kan avtalas om att hans eller hennes lön betalas som en överenskommen månadslön eller en ändrad månadslön.

Den överenskomna månadslönen ska till sitt belopp motsvara minst den lön han eller hon skulle få i den lönegrupp som arbetstagaren skulle placeras i enligt tidlönesystemet i husteknikbranschen ifall han eller hon skulle arbeta med lön i det ifrågavarande lönesystemet, dvs. produkten av grundtimlönen och talet 175.

Den ändrade månadslönen bildas på så sätt att den personliga tidlönen som fastställts åt arbetstagaren enligt bestämmelserna i tabell B i punkt A 1 och A 2 multipliceras med talet 173.

Om arbetstagarens ordinarie arbetstid per vecka är kortare än 40 timmar används som multiplikator

- a) i överenskommen månadslön det tal som fås då talet 175 multipliceras med antalet arbetstimmar i ordinarie arbetstid per vecka och kvoten av talet 40
- b) i ändrad månadslön det tal som fås då talet 173 multipliceras med antalet arbetstimmar i ordinarie arbetstid per vecka och kvoten av talet 40

Arbetstidsförkortningsledighet hålls enligt det som intjänats på de arbetsdagar som arbetsgivaren bestämt utan att månadslönen minskas.

A 6 Tidlön enligt lönesystemet för elbranschens specialmontörer

Tidlönen för elbranschens specialmontörer kan bestämmas enligt tabell B för personlig tidlön i punkt A 2 eller kan företagsspecifikt enligt bestämmelserna om tidlönesystem i kollektivavtalet för husteknikbranschen bestå av grundtimlön enligt lönegrupp och personlig lönedel. En personlig tidlön som bildats företagsspecifikt ska minst motsvara beloppet i tabell B för personlig tidlön i punkt A 2.

A 7 Särskilda tillägg

Branschvisa särskilda tillägg och yrkesexamenstillägg betalas utöver de tidlöner som nämns ovan i punkt A 1, A 2, A 5, och A 6 ifall förutsättningarna i kollektivavtalets bestämmelser (§ 11) uppfylls.

A 8 Hur arbetstagarens arbetsförmåga påverkar minimilönerna

Lönebestämmelserna i punkt A gäller fullt arbetsföra arbetstagare.

Ifall en arbetstagares invaliditet märkbart påverkar arbetsförmågan kan avvikande från kollektivavtalets bestämmelser användas avtalsavlöning i arbetstagarens avlöning. Om avlöningen ska skriftligen avtalas då arbetsavtalet ingås.

TIDLÖNESYSTEMET INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN

Inledning

Syftet med tidlönesystemet inom husteknikbranschen är att uppmuntra arbetstagarna att förbättra sin yrkesförmåga och att skapa möjligheter att utveckla lönepolitiken inom de enskilda företagen. För att dessa mål ska uppnås bör tidlönesystemet genomföras i företaget först och främst genom samarbete och enligt överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagarna. Man eftersträvar ett slutresultat som behandlar arbetstagarna opartiskt och är motiverande ur arbetets synvinkel.

Bestämning av arbetstagarens lönegrupp

När arbetsavtalet ingås fastställs lönegruppen preliminärt genom att arbetstagarens färdigheter jämförs med nedanstående svårighetsgrupperingstexter, både för grundklassificering och för arbeten inom olika branscher inom elbranschen.

Särskilda bestämmelser om hur utstationerade arbetstagares lönegrupp fastställs finns i § 21 punkt 1 i detta kollektivavtal.

Om arbetstagarens personliga tidlön inte fastställs enligt tabellen för personlig tidlön i punkt A 2 utan grundar sig på ett företagsspecifikt system, fastställs för arbetstagaren en preliminär personlig lönedel som tillämpas till dess man i samband med den exaktare bestämningen av arbetstagarens lönegrupp fastställt dennes personliga lönedel med iakttagande av samma grunder som för övriga arbetstagare i företaget. Också personliga tidlöner som grundar sig på ett företagsspecifikt system ska vara minst lika stora som de som nämns i tabellen för personlig tidlön i punkt A 2.

En exaktare bestämning av lönegruppen ska verkställas inom tre månader efter det att anställningsförhållandet inletts.

I detta sammanhang ska arbetstagaren presentera sin tidigare arbetshistoria, om den kan ha en inverkan då bestämningen utförs. Den preliminärt fastställda lönegruppen kan då stiga eller sjunka.

En arbetstagare som arbetar i elbranschen enligt detta kollektivavtal placeras enligt svårighetsgrupperingen i kollektivavtalet i lönegrupperna S–5 beroende på hur omfattande arbetstagarens kompetens är.

Ifall ingen lönegruppering har gjorts, betalas arbetstagaren lön enligt lönegrupp 2 för sitt arbete.

Om arbetstagarens personliga tidlön inte bestäms enligt tabellen för personlig tidlön i punkt A 2 utan grundar sig på ett företagsspecifikt system, fastställs arbetstagarens personliga lönedel i samband med en närmare definition av lönegruppen på basis av de utvecklingssamtal som nämns senare. Också personliga tidlöner som grundar sig på ett företagsspecifikt system ska vara minst lika stora som de som nämns i tabellen för personlig tidlön i punkt A 2.

Praktiskt genomförande av svårighetsgruppering och lönegruppering

Svårighetsgrupperingen som gäller färdigheten att utföra arbetsuppgifterna görs av en eller flera representanter för arbetsgivaren och arbetstagarna i en sammansättning som överenskomms inom företaget.

Arbetstagarens lönegrupp bestäms av en representant för arbetsgivaren som har så god insikt som möjligt i avlöningssystemet och den personalpolitiska totaladministrationen i företaget, och respektive arbetstagare. Ifall meningsskiljaktigheter uppstår i detta sammanhang kan arbetstagaren be förtroendemannen delta.

Når man inte samförstånd om grupperingen i företaget, hänskjuts frågan till organisationerna som är parter i detta kollektivavtal för avgörande.

Definitioner av svårighetsgruppering av uppgifterna

El- och luftkonditioneringsbranschens allmänna och branschspecifika svårighetsgrupperingstexter:

Lg	Grundgruppering	EI	Ventilation
S	Inläring under arbetet av de vanligast förekommande redskapen och installationsmetoderna inom branschen. Inläringstid högst 24 månader.	Arbetet utförs enligt modell med hjälp av en annan montör. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.	Arbetet utförs enligt modell med hjälp av en annan montör. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.
1	I arbetet krävs baskännedom om de vanligast förekommande redskapen och installationsmetoderna inom branschen.	Uppgiften består av svag- eller startströmsinstallationer som utförs under en annans ledning.	Uppgiften består av installation av ventilation som utförs under en annans ledning.
2	I arbetet krävs god kunskap och kännedom om bestämmelserna inom branschen och om arbetsritningar och installationsmetoder.	Uppgiften består av installationer av svagströms- och starkströmsinstallationer enligt arbetsbeskrivning och -ritningar (icke medräknat testning och mätningar i samband med användningen) eller omfattar service av svagströms- eller starkströmsinstallationer inom det ovan nämnda området.	Uppgiften består av installation av ventilation och maskiner enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar underhåll av ventilation.
3	I arbetet krävs behärskning av två kunskapsområden inom branschen och förmåga att självständigt genomföra projekt- och servicefunktioner.	Uppgiften består av installationer av svagströms- och starkströmsinstallationer i fastighetens elnät enligt arbetsbeskrivning och -ritningar (icke medräknat testning och mätningar i samband med användningen) eller omfattar service av svagströms- och starkströmsinstallationer inom det ovan nämnda området.	Uppgiften består av installation av ventilation och krävande maskininstallationer enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar underhåll av ventilation och maskininstallationer.

4	I arbetet krävs övergripande färdigheter att självständigt utföra installationer av byggnads- eller industrimaskiner och -anordningar inom branschen.	Uppgiften består av färdighet att självständigt utföra fullständiga svag- och starkströmsinstallationer i specialbyggnader (behandlingsavdelningar, t.ex. kirurgiavdelning, sjukhus, kraftverk, industrianläggningar o.d.) vad gäller fastighets- eller processelektrifiering, och därtill installation och ändring av dessa byggnaders specialsystem, samt självständig förmåga till fullständigt underhåll av dessa.	Uppgiften består av färdighet att självständigt och fullständigt genomföra varierande projekt, t.ex. installationer och ändringsarbeten som gäller kontors- /affärsbyggnader, stora produktionsanläggningar, sporthallar och bergrum eller underhållsarbeten som gäller dessa.
---	---	--	--

Lönegrupp 5

Uppgifterna förutsätter förutom tekniskt kunnande (Lg 4) förmåga att självständigt leda en medelstor arbetsgrupp som omfattar flera olika delområden samt ansvar för arbetsgruppens helhetsprestationer enligt uppgift, eller självständigt och omfattande kundansvar i service- och underhållsuppgifter.

Därtill förutsätts ett bevisligt ekonomiskt tänkesätt samt förmåga att utveckla produktiviteten i anknytning till installationsteknik eller apparaternas tekniska funktioner.

I arbetet eller uppgiften krävs mer omfattande yrkesskicklighet än för lönegrupp 4, vilket förutsätter vidareutbildning eller långvarig erfarenhet.

Preciseringar till svårighetsgrupperingstexterna för elinstallationsarbeten

Vid utvärderingen av arbetstagarens kompetens tillämpas vid sidan om svårighetsgrupperingstexten som är gemensam för alla branscher samt den branschspecifika texten även följande preciseringar till svårighetsgrupperingstexterna för elbranschen som organisationerna som är parter i kollektivavtalet kommit överens om.

I lönegrupp 2 förutsätts det att arbetstagarens kompetens omfattar följande självständiga arbeten inom starkströms- och svagströmsområden enligt arbetsinstruktioner och -ritningar.

Starkströmsinstallation	eller	Svagströmsinstallation
1. Installation av kabelkanaler 2. Installation av kablar 3. Installation av centraler 4. Installation av elanordningar 5. Kopplingar 6. Installation av belysning		Installation och koppling enligt ritning av nätverk. Som krav tre installationer och koppling av tre tillräckligt omfattande svagströmssystem enligt ritning. I den företagsspecifika arbetsgruppen för lönesystem kommer man överens om de svagströmssystem som uppfyller det ovan nämnda omfattningskravet och varav arbetstagaren måste känna till tre. Det ovan nämnda kravet på omfattning uppfylls t.ex. för följande system: telefon-, ADB-, brandvarnar- och passerkontrollsystem.

I lönegrupp 3 förutsätts det att arbetstagarens kompetens omfattar följande självständiga arbeten inom starkströms- och svagströmsområden enligt arbetsinstruktioner och -ritningar.

Starkströmsinstallation	och	Svagströmsinstallation
1. Installation av kabelkanaler 2. Installation av kablar 3. Installation av centraler 4. Installation av elanordningar 5. Kopplingar 6. Installation av belysning		Installation och koppling enligt ritning av nätverk. Som krav tre installationer och koppling av tre tillräckligt omfattande svagströmssystem enligt ritning. I den företagsspecifika arbetsgruppen för lönesystem kommer man överens om de svagströmssystem som uppfyller det ovan nämnda omfattningskravet och varav arbetstagaren måste känna till tre. Det ovan nämnda kravet på omfattning uppfylls t.ex. för följande system: telefon-, ADB-, brandvarnar- och passerkontrollsystem.

I lönegrupp 4 förutsätts det att arbetstagarens kompetens omfattar självständigt och helhetsbetonat utförande av arbeten inom starkströms- och svagströmsområden för specialbyggnader, specialobjekt och deras specialsystem enligt arbetsinstruktioner och -ritningar.

Starkströmsinstallation	och	Svagströmsinstallation
--------------------------------	------------	-------------------------------

1. Installation av kabelkanaler 2. Installation av kablar 3. Installation av centraler 4. Installation av elanordningar 5. Kopplingar 6. Installation av belysning Testning/ibruktagande – mätning av isolationsmotståndet – testning av reläer – testning av kretsar	Installation och koppling av nätverk och anordningar enligt ritning samt testning och ibruktagande av dem. Som krav för-måga att installera och koppla upp tre tillräckligt omfattande nätverk av svagströmssystem enligt ritning samt utförande av de mätningar och programmeringsåtgärder med systemets egen programmeringsmekanism som behövs för testning och ibruktagande av systemen. I den företagsspecifika arbetsgruppen för lönesystem kommer man överens om de svagströmssystem som uppfyller det ovan nämnda omfattningskravet och varav arbetstagaren måste känna till tre. Det ovan nämnda kravet på omfattning uppfylls t.ex. för följande system: telefon-, ADB-, brandvarnar- och passerkontrollsystem.
---	--

Organisationerna som är part i kollektivavtalet konstaterar ännu som en precisering till det ovan nämnda att

- a) ibruktagningsmätningar ingår inte i de krav på kunskande som svårighetsgrupperingstexterna fastställt
- b) med programmeringen som ingår i kraven på kunskande i den fjärde lönegruppen avses programmering i samband med installation av en apparat och som görs med en programmeringsapparat, såsom ett brandlarmstidsystem, inbrottsalarm eller motsvarande. Det avser inte egentlig datorprogrammering.
- c) svårighetsgrupperingstexterna gällande huselektronikbranschen tidlönesystem grundar sig vad gäller de delar som berör elarbeten på tillämpningen av starkströms- och svagströmsarbete. Om ett företag utför även andra elarbeten som omfattas av detta kollektivavtal, ska man i företaget komma överens om vilka svårighetsgrupperingstexter kan tillämpas på dessa arbeten, som sedan används i företaget vid tillämpningen av tidlönesystemet för huselektronikbranschen.
- d) Arbetstagaren har vid behov rätt att använda en annan arbetstagar på arbetsplatsen som assistent vid förhandlingar om fastställande av lönegrupp.

Fastställande av den personliga lönedelen i ett företagsspecifikt system

Vid bestämningen av den personliga lönedelen bör man eftersträva att

företagets konkurrensförmåga förbättras och att ett lönesystem skapas för företaget som motiverar arbetstagarna. Den personliga lönedelens storlek avgörs i företaget med hjälp av bifogade matris och utvecklingssamtal. Varje arbetstagare ska dock betalas en personlig lönedel så att arbetstagarens personliga tidlön är minst lika stor som den tidlön som nämns i tabellen för personlig tidlön i punkt A 2.

Arbetstagaren bör utgående från utvecklingssamtalet kunna utveckla sig själv enligt de ställda målen och på så sätt förbättra sin personliga lön.

I ett kontinuerligt anställningsförhållande ska förmannen och arbetstagaren ha ett utvecklingssamtal varje år, ifall inte annat avtalas lokalt, på basis av vilket arbetstagarens personliga lönedel fastställs. Dialogen ska vara öppen och under samtalet ska arbetstagarens aktuella situation i fråga om yrkesfärdighet, utbildning och anpassning till arbetsgemenskapen genomgå.

Utgående från utvecklingssamtalet kan den personliga lönedelen endast höjas eller förbli oförändrad. I exceptionella fall, då arbetsgivaren skulle ha rätt att upphäva arbetstagarens anställningsförhållande på grundval av arbetstagarens uppförande, kan efter utvecklingssamtalet en bedömning som grundar sig på en enskild punkt eller enskilda punkter i matrisen sänkas. Arbetstagarens personliga lönedel sjunker då i motsvarande mån.

I utvecklingssamtalen diskuteras följande faktorer (matris):

FAKTOR	Beskrivning av faktorerna	1	2	3	4	5
1 Arbetsmängd	är effektiv i sitt arbete					
2 Arbetets kvalitet	bundenhet vid företagets kvalitetssystem och/eller kvalitetsnormer är sällan tvungen att korrigera brister som beror på slarv eller fel som kunde förutses					
3 Samarbetsförmåga	kan utmärkt arbeta tillsammans med andra					
4 Kundorientering	tar ansvar för kunden representerar företaget på ett positivt sätt					
5 Utvecklingsförmåga	vilja och förmåga att lära sig nya saker, uppgifter och metoder					
6 Ekonomiskt tänkande	kostnadsmedveten					
7 Specialkunnande	kunnande inom yrkets specialområden, som inte beaktats i den grundläggande grupperingen och som ökar företagets värde					
8 Specifikt inom	en egenskap hos arbetstagaren som					

företaget	har betydelse med avseende på arbetet					
9 Specifikt inom företaget	en egenskap hos arbetstagaren som har betydelse med avseende på arbetet					

Tillämpning av bedömningsmatrisen

Om inte något annat överenskommits inom företaget är de lodräta kolumnerna i bedömningsmatrisen poäng, och vikten av de poäng som räknats ihop från varje horisontal rad är densamma.

Poängtalet tre som räknats ihop från en rad visar att arbetstagarens egenskap motsvarar den genomsnittliga nivån. Om poängtalet är lägre är arbetstagarens egenskap under den genomsnittliga nivån. Ett poängtal som är högre än tre visar på motsvarande sätt att arbetstagarens egenskap är över den genomsnittliga nivån.

Om företaget har verksamhet på flera orter eller på flera arbetsplatser bör samma bestämningsgrunder för den personliga lönedelen tillämpas på samtliga arbetstagare. Den personliga lönedelen kan dock vara olika stor vid olika arbetsplatser på olika orter inom samma företag, dock så att arbetstagarnas personliga tidlön uppgår till minst det belopp som anges i tabellen för personlig tidlön i punkt A 2.

När arbetstagarens lönegrupp ändras förblir arbetstagarens personliga lönedel lika stor, dock så att arbetstagarnas personliga tidlön uppgår till minst det belopp som anges i tabellen för personlig tidlön i punkt A 2.

Särskilda bestämmelser

1. Lagerarbetare och bilförare
 - a) Lagerarbetare och bilförare som utför självständigt arbete placeras i lönegrupp 2 och
 - b) lagerarbetare och bilförare som arbetar under en annans ledning placeras i lönegrupp 1.
2. Arbetstagare som saknar yrkesutbildning placeras när de anställs i lönegrupp S.

Träning för de som håller på att lära sig elbranschen och som saknar yrkesutbildning ska ordnas på så sätt att de kunskaper som krävs för lönegrupp 1 uppnås senast inom 24 månader.

Arbetstagare som anställs genom läroavtal för att avlägga grundexamen inom branschen placeras när de anställs i lönegrupp S och efter 24 månader i lönegrupp 1, såvida inte grundexamen har avlagts före detta.

Den övningstid på 24 månader som nämns i de två föregående styckena räknas omfatta all avlönad arbetstid då el- och/eller teleinstallationsarbete utförs samt oavlönad studietid i ett arbete inom branschen på basis av ett utbildningsavtal för att avlägga en grundexamen inom branschen.

Protokollsanteckning:

Läroavtal som ingås efter att en lämplig grundexamen inom branschen avlagts omfattas inte av bestämmelserna i punkt 2 endast på basis av läroavtalsförhållandet.

För en person som avlagt en grundexamen inom en annan bransch, en så kallad vuxenstuderande, ska fastställandet av lönegrupp göras efter ett mer omfattande övervägande av helheten. Kunskaper som förvärvats inom ramen för ett tidigare yrke och arbetstagarens inställning överlag kan förkorta ovan nämnda tidsperiod på 24 månader eller så placeras arbetstagaren i lönegrupp 1 vid anställningen.

Beräkningsregel: Korta och oregelbundna arbetsperioder och studieperioder på arbetsplatsen räknas ihop så att 21 arbets- eller studiedagar eller dagar som likställs med arbetade dagar oberoende av hur många timmar dessa bestått av räknas som 1 månad.

3. Arbetstagare som avlagt grundexamen inom branschen placeras i lönegrupp 1 och senast efter 12 månaders arbetserfarenhet i lönegrupp 2.

Protokollsanteckning:

En grundexamen omfattar 180 studiepoäng. Annan avlagd yrkesinriktad grundexamen, avlagd gymnasieutbildning eller studentexamen förkortar denna studietid enligt normerna.

Grundexamina som inletts och/eller avlagts innan lagen om yrkesutbildning (531/2017) trädde i kraft likställs med grundexamina enligt ovan nämnda lag.

	Person som avlagt grundexamen (180 studiepoäng)
Lg S	— —
Lg 1	12 ↓ mån.
Lg 2	

4. Till huvudförtroendemannen ges uppgifter om arbetstagarnas fördelning i lönegrupper inom företaget eller på arbetsplatsen, den personliga lönedelens genomsnittliga fördelning och bildandet av ett eventuellt poängbaserat system. Till huvudförtroendemannen ges också uppgifter om nya arbetstagare senast en vecka efter att anställningsförhållandet inletts.

Om det uppstår oklarheter kring lönegruppen för en utstationerad eller

inhyrd arbetstagare, ska huvudförtroendemannen vid behov få tillgång till det material användarföretaget förfogar över eller med stöd av en fullmakt av den inhyrda/utstationerade arbetstagaren till det material användarföretaget fått tillgång till och utifrån vilket lönegruppen har fastställts.

5. **Bestämmelse om ikraftträdande:** Ändringarna gällande särskilda bestämmelser kan iakttas då nya arbetsavtal ingås efter 31.8.2020. Som sådan arbetserfarenhet som nämns i punkt 3 räknas dock all arbetserfarenhet inom branschen som förvärvats efter att grundexamen avlagts, oberoende av om arbetserfarenheten förvärvats innan eller efter att dessa ändringar trädde i kraft.

8 § B ACKORDSLÖNER

1 Allmänt

1.1 Avgränsning av byggplats

Ifall arbetet uppfyller följande punkters avgränsningsvillkor för ackordsarbete ska arbetstagaren ges möjlighet att utföra arbetet som ackordsarbete med iakttagande av följande bestämmelser.

2 Avgränsning av ackordet

2.1 Avgränsning av arbetets mängd

Det ska vara möjligt att avgränsa mängden arbete som ingår i ackordet före arbetet inleds genom att använda sig av en elbeskrivning eller byggnadssättsbeskrivning gällande elarbetet eller elritningar. Arbetet kan avgränsas då man till exempel i samband med sanering av en industrianläggning kan använda sig av placeringsritningar eller kretsdiagram samt placeringen av centralernas matarledningar för att ta reda på hur omfattande arbetet är.

2.2 Avgränsning av prestationstiden

Det ska finnas en tillräckligt noggrann bedömning av prestationstiden för arbetet.

2.3 Övriga avgränsningsvillkor

Som ackordsarbete utförs inte följande arbeten, ifall inte parterna gemensamt kommit överens om ackordsarbetet:

- a) arbeten som beställts på räkning
- b) arbeten som görs under ledning av beställarens arbetsledning
- c) bostadsbyggnader som har 1–2 bostäder. Ifall arbetsobjektet beställts till ett fast pris görs arbetet enligt bestämmelserna för ackord, ifall parterna inte kommer överens om annat.

2.4 Utredning av oklarheter gällande begränsning av ackordsarbete

Avtalspunkt 2.3 ska inte tillämpas på så sätt att det finns orsak att misstänka att avsikten är att kringgå ackordsarbete. I oklara situationer ska organisationerna som är parter i detta kollektivavtal utreda ärendet

omedelbart.

2.5 Begränsning av ackordsarbete då förutsättningar för arbete på räkning saknas eller är oklara

Om arbetet har beställts på räkning enligt underpunkt a) i punkt 2.3 men det uppfyller kriterierna för avgränsning av ackord (2.1 och 2.2) och om det finns skäl att misstänka att man försöker kringgå ackordsarbete och arbetsgivaren vägrar utreda ärendet eller om organisationerna konstaterar att det är frågan om kringgående av ackordsarbete, betalas för arbetet garantilön för ackordet enligt punkt 5.3. Det är dock inte frågan om ackordsarbete och bestämmelserna om ackordsarbete tillämpas inte på arbetet.

2.6 Begränsning av ackordsarbete och inhyrda arbetstagare

Det är inte fråga om en sådan situation som avses i underpunkterna a) och/eller b) i punkt 2.3 då en inhyrd arbetstagare utför sådant arbete som räknas som ackordsarbete för de egna anställda vid det företag som anlitat inhyrd arbetskraft enligt detta kollektivavtal eller det byggesavtal som företaget som anlitat inhyrd arbetskraft och dess arbetstagare ingått.

Bestämmelser om anlitande av inhyrd arbetskraft och lön till inhyrda arbetstagare som utför ackordsarbete finns i punkt 6.4 i det allmänna avtalet i bilaga 6 till detta kollektivavtal.

3 Olika slag av byggen

Före man kommer överens om ackordsarbetet ska avtalsparterna konstatera vilket slag av bygge det är fråga om och hur väl det kan tillämpas på prissättningsgrunderna baserat på följande indelning:

3.1 Nybyggen

I huvudsak omfattas nybyggen av elinstallationsarbeten av fastighetens elnät. Med nybygge avses följande typer av elinstallationsobjekt (byggnader eller anläggningar):

- a) objektet har inte elektrifierats tidigare
- b) objektet byggs eller har byggts på sin bruksplats och uppfyller principen om helhetsackord för ackordprissättning
- c) för elarbeten under sanering av en byggnad eller en del av den, då saneringsobjektet har demonterats vad gäller elinstallation före den nya installationen inleds
- d) elinstallationsarbeten i samband med införskaffningar som skett inom anläggningen eller byggnaden och som anknyter till produktionen (t.ex. installation av maskiner i industrianläggningar)

3.2 Övriga ackordsarbeten

Sådana objekt kan till exempel vara:

- a) elarbeten i en byggnad eller en del av en byggnad när nya elinstallationer läggs till saneringsobjektets elinstallationer
- b) elinstallationer på skepp

- c) system som skilt installeras
- d) delleveransarbete då principen om helhetsackord inte uppfylls
- e) övriga arbeten som avtalats som ackordsarbete

4 Avtal om arbetet

Avtalsperioden i kortvariga arbeten är högst 10 arbetsdagar och i andra arbeten högst 30 arbetsdagar.

Som kortvarigt anses ett arbete som varar högst 30 dagsverken (240 h).

Om begynnelsestidpunkten för förhandlingstiden ska avtalas mellan parterna.

Förhandlingstiden börjar när arbetstagaren har stämplat sitt timkort med timmarna i arbete enligt punkt 3.1 eller 3.2 och arbetsledningen har godkänt dem.

Organisationerna som är part i kollektivavtalet ger förhandlingshjälp om det inte är möjligt att nå en lösning inom ovan nämnda förhandlingstider.

För tilläggsarbete vid avbrott samt medan man förhandlar om ackorden och för begynnelseskedets arbete betalas åt sådana som arbetar på bygget och åt förhandlarna lön enligt följande tabell från och med den nämnda dagen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

Lg	Tilläggslönen för avbrutet arbete 1.7.2022–31.3.2023 €/h	Tilläggslönen för avbrutet arbete x.x.2023–x.x.2024 €/h
S	12,67	
1	15,57	
2	17,93	
3	18,44	
4	18,89	
5	19,66	

När arbetstagarens personliga tidlön (GTL + PLD) är större än den lön som bestäms enligt ovan nämnda tabell betalas åt arbetstagaren personlig tidlön.

4.1 Ingående av byggesavtal

Ifall avgränsningsvillkoren i punkt 2 gör det möjligt att utföra arbetet som ackordsarbete, ska man avtala om det på följande vis:

Mellan parterna ingås ett skriftligt byggesavtal om arbetet. Arbetsgivaren är skyldig att förete arbetsgruppen byggesavtalet för arbetet. Avtalet görs upp i två identiska exemplar, ett för varje avtalspart. Avtalet undertecknas av arbetsgivarens representant och den ledande montören för arbetsgruppen samt en arbetstagare som befullmäktigats av arbetsgruppen.

Arbetsgivaren ger huvudförtroendemannen en kopia av byggesavtalet till huvudförtroendemannen på hans eller hennes begäran.

För ackordsarbetet har organisationerna som är parter i detta kollektivavtal gjort upp en blankett för byggesavtal.

I byggesavtalet ska åtminstone följande fastställas:

- a) arbeten som ingår i ackordet
- b) prestationskrav samt kvalitetsnivån på arbetet
- c) avgränsning av prestationstiden
- d) förutsättningarna för ackordsarbetet och på vilket sätt de arrangeras
- e) grunderna till hur lönen utformas
- f) uppföljningssystemet för ackordet samt den andel av ackordslönen som betalas under arbetets gång
- g) beräknat pris för nybygge/annat ackordsarbete/klumppris

5 Prissättningsregler

5.1 Ackordprissättning

I kollektivavtalet finns en ackordprissättning (§ 8 C) baserad på enhetspriser.

5.1.1 Principen om helhetsackord

Ackordprissättningen ska läggas upp enligt principen om helhetsackord, som utmärks av att ojämnheter i ackordprissättningstabellerna jämnar ut varandra. Av den här orsaken kommer man överens om och räknar arbetsmängden i ett nybygge som ett ackord. Ifall arbetsmängden är så omfattande att den innehåller olika byggnader eller klart urskiljbara helheter, i vilka principen om helhetsackord kan förverkligas, kan var och en av dem överenskommas som ett skilt helhetsackord.

5.1.2 Prissättning av nybygge

Nybyggen görs enligt lönesättningsprinciperna enligt ackordsprislistan i § 8 C i detta kollektivavtal.

Som ackordsprislista som grundar sig på enhetspriserna enligt § 8 punkt C i kollektivavtalet används ackordsprissättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen (1.6.2015) i fråga om arbeten som erbjudits beställaren eller 1.6.2015 senare.

Koefficienten för ackordsprissättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen (1.6.2015) höjs 1.7.2022 eller från och med början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter med 1,095 %.

Ackordprissättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen (1.6.2015) finns i bilaga 3 till detta kollektivavtal, sid. 109.

5.1.3 Solelsystem

Solelsystem ingår i arbetsgruppens ackord för installationsarbete i samband med elinstallationer. När det gäller nybyggnationer som uppfyller principen om helhetsackord enligt definitionen i punkt 5.1.2 prissätts arbetet i enlighet med punkt 5.1.2 och, för separat installerade system, i enlighet med punkt 5.2.

Prissättningen för solpaneler och deras arbetsplattformar samt andra konstruktioner och tillbehör som behövs för att fästa dem och mekanisk installation av dem avtalas lokalt (arbetsgivaren/den ledande montören).

Arbetsgivaren och arbetsgruppen är skyldiga att förhandla om huruvida arbetsgruppen med tanke på arbetets omfattning och tidtabell har möjlighet att utföra de installationsarbeten som avses i föregående stycke. Om parterna inte kan komma överens om utförandet av de mekaniska installationerna kan de mekaniska installationerna helt eller delvis beställas av en extern leverantör

Bestämmelse om ikraftträdande: Bestämmelsen tillämpas från och med 1.4.2022.

5.2 Prissättning för andra arbeten som görs som ackordsarbete

Då man kommer överens om arbetet ska man utforska om följande grunder för utformning av lönen kan tillämpas på arbetshelheten:

- a) Prissättning för elektrifierings- och elinstallationsbranschen enligt § 8 C
- b) Enhetsprissättning som avtalats/ska avtalas arbetsspecifikt
- c) Helhetsprisackord (klump) som ska avtalas arbetsspecifikt

Med helhetsprisackord (klump) menas ett ackordsarbete som man kommer överens om att den ska utföras till ett helhetspris, som inkluderar de arbeten som ska ingå i kostnadsförslaget när arbetet avtalas. Värdet på helhetsprisackordet fastställs exempelvis utifrån elritningar, en elarbetsförklaring eller en uppskattning av material från arbetsgivaren och/eller av den tid som krävs för de olika arbetena.

När helhetsprisackordet (klumpen) avtalas ska arbetsgruppen få de uppgifter den behöver för att kunna bilda sig en uppfattning av hur ackordspriset bildas samt den arbetsmängd som ackordet omfattar. De uppgifter som arbetsgruppen behöver kan ges i form av t.ex. ritningar, arbetsförklaringar eller mängdlistor.

I det överenskomna helhetspriset får inte de tillägg som anges i § 11 ingå. Dessutom ska det överenskomna helhetspriset inte omfatta de arbeten som anges i avsnitt 8 § B 12.1 som inte ingår i ackordet, om inte annat överenskommits i byggesavtalet.

Den ledande montörens tidsanvändning enligt punkt 7.2.9 i kollektivavtalet som ska ersättas utanför avtalet i helhetsprisackordet beräknas när ackordets helhetspris har fastställts. Tiden som ersätts arbetsgruppen får inte ingå i helhetspriset för det arbete som överenskommits i byggesavtalet.

Helhetsprisackordet (klumpen) ska avtalas på så sätt att man med normal ackordarbetstakt uppnår minst den målinkomst som finns i följande tabell, som stiger när arbetsprestationen stiger. Målnivån är den dag som nämns i tabellen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter följande:

1.7.2022–31.3.2023 €/h	x.x.2023–x.x.2024 €/h
19,57	

Garantilönen i ovan nämnda arbeten nämns i punkt 5.3.

Då man kommer överens om ackord ska det utredas på vilket sätt tilläggs- och ändringsarbeten påverkar helhetspriset (se § 8 B 6.3).

Bestämmelse om ikraftträdande: Bestämmelsen tillämpas i sin ändrade form på byggesavtal som ingås 1.9.2022 eller senare.

5.2.1 Bostadsproduktion

Ackordslönen för bostadsproduktion berör höghus och radhus som ingår i samma arbetsackord, icke medräknat objekt som har eluppvärmning.

Objekt i anknytning till radhus utförs enligt de lönesättningsprinciper som finns i punkt 3.1 eller 5.5.

Ackordslönen för bostadsobjekt (§ 8 B 5.2.1) bestäms utgående från bostädernas (lägenheternas) poängantal och grundpris det i tabellen angivna datumet eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter enligt följande:

	Grundpris, €/lägenhet	Grundpoängantal st.	Pris per tilläggs-poäng, €/st.
1.7.2022–31.3.2023	970	60	12,70
x.x.2023–x.x.2024			

Grundpriset och poängantalet beräknas per bostad.

Om ackordprissättningen enligt denna punkt kan även annat avtalas enligt § 8 punkt B 5.5.

I arbetets grundpris ingår möjligen följande arbeten:

- a) Elarbete i byggnadens underhållsutrymmen och gemensamma utrymmen som till exempel värmeuttag och utomhus- och stolpbelysning.
- b) Transport av det förpacknings- och ledningsavfall från installerat material som arbetsgruppen bestämt från arbetsplatsen till de samlingspunkter på bygget som är specifika för varje våning.

Eventuella affärs- eller kontorsutrymmen i byggnaden och t.ex. gemensamma utrymmen i servicehus, liksom parkeringshallar avtalas om enligt punkt 3.1 eller 5.5.

Garantilön för arbeten utförda enligt denna punkt fastställs enligt punkt 5.3.

Med poäng som ingår i det bostadsspecifika priset avses:

- a) Installation av gruppcentral av del 23 eller installation av central av ett annat system med koppling av gruppledningar/system
- b) Apparat enligt del 24 jämte koppling av gruppledning
- c) Installation av potentialskena jämte kopplingar i lägenheten (radhuslägenhet)
- d) Rörsystemjordning/bostad (radhuslägenhet)
- e) Installation av värmekabel enligt del 27 för varje begynnande 35 meter. (Inkluderar installation av "kall" ända.) (Om böjbara värmeelement avtalas skilt.)
- f) Kablar mellan byggnader/del som överskrider 40 meter är 2 poäng (/kabel)
- g) Dosa med tillbehör enligt del 28
- h) Belysning enligt del 29 jämte koppling av gruppledning och eventuell förlängning
- i) Lågspänningstransformator och spottar 4 per/transformator. En extra spott = 1 poäng.
- j) Fiberbelysningsprojektor och begynnande 8 fibrer.
- k) Väggtuttar i modulerna som kan kopplas enligt del 31
- l) Funktionsinspektion av ett modulbadrum/en bastu enligt del 31 är värd 2 poäng.
- m) "Ändan" (rör, kabel e.d. med eventuellt lock)

Inspektioner, som utgör en poäng:

- n) okulär granskning, mätning av isoleringsresistans i värmegolv 2 gånger, konstaterande av elsäkerheten t.ex. genom schukotester och engångstestning av att felströmsskyddet bryter strömmen, särskållning av nollledningen och jordningsledningen och inspektion av funktionerna.

Arbetena i tabell 3110 och 3121 ingår i grundpriset, ifall inget annat nämns.

Följande arbeten ingår inte i bostädernas grundpriser:

- a) Takfots-, stupränns- e.d. frostskyddssystem
- b) Skilda luftkonditioneringsmaskinrum

Ritningsexempel på fastställande av grundpoäng som kompletterar dessa texter finns i bilaga 4 till kollektivavtalet, sid. 150.

5.3 Ackordslön

I ackordsarbete fastställs arbetstagarens ackordslön enligt hur produktivt arbetet är.

Ackordslönen under arbetet utformas av grundtimlönen och ackordsförskottet. Om ackordsförskottet avtalas i byggesavtalet.

Ackordslönen under arbetet är minst lika stor som garantilönen för ackordet.

Vinsten av ackordsarbetet ska uppföljas under arbetet på så sätt, att det inte av den arbetslönsamhet som uträknats för ackordet blir kvar en större del än 15 % som betalas som ackordvinst.

I ackordsarbete är garantilönen enligt följande per utförd arbetstimme utan de lönedelar som nämns i punkt 5.6.4.

Ackordets garantilön fastställs enligt nedanstående tabell det nämnda datumet eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter enligt följande:

Lg	Garantilön för ackordsarbete 1.7.2022– 31.3.2023 €/h	Garantilön för ackordsarbete x.x.2023–x.x.2024 €/h
S	12,67	
1	15,57	
2	17,93	
3	18,44	
4	18,89	
5	19,66	

När arbetstagarens personliga tidlön (GTL + PLD) är större än den lön som bestäms enligt ovan nämnda tabell betalas åt arbetstagaren personlig tidlön.

Dessa löner tillämpas även på bostadsproduktion.

5.4 Lön utan avtal

Då det är fråga om ett nybygge (punkt 3.1) på ackord kan arbetsgruppen eller en medlem i arbetsgruppen inom en månad från det att utredningstiden för ackordet gått ut ge en efterkalkyl över objektet, under förutsättning att

- a) ett byggesavtal jämte avgränsningar för ackordet och grunder för löneutformningen inte har gjorts upp såsom avsett i punkt 4.1; eller
- b) ackordet har inte räknats ut och en ackordfördelningsutredning enligt 9.2 har inte gjorts inom tidsfristen för utredning.

Ifall arbetet inte har uträknats och ingen ackordsfördelningsutredning eller oenighetspromemoria har gjorts inom ovan nämnda tidsfrister, betalas för ett sådant ackord garantilön för ackord enligt punkt 5.3.

Denna punkt tillämpas även då det är fråga om ackordsarbete enligt punkt 3.2, förutom vad gäller efterberäkning.

Dock vad gäller bostadsproduktion iakttas bestämmelserna i punkt 5.2.1 och 5.3.

5.5 En av organisationerna godkänd avvikelse från prissättningsreglerna

De företag som är medlemmar i STTA eller PALTA och som har en huvudförtroendeman kan genom lokala avtal verkställa sådana löneformer som utvecklar arbetets produktivitet och organisation. Avtalet sker skriftligen inom företaget mellan arbetsgivaren, huvudförtroendemannen och arbetsgrupperna.

Ett avtal som inte ingåtts skriftligen eller som inte undertecknats av parterna är ogiltigt.

Vid bygget har den ledande montören som arbetsgruppens representant rätt att ingå lokala avtal i kollektivavtalet i ärenden som berör honom eller henne. Ifall man vill utöka avtalsrätten till att vara mer omfattande än det ovan nämnda, ska man komma överens om saken mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen.

Det avvikelser till de allmänt bindande prissättningsreglerna som avses i denna punkt ska göras på så sätt att arbetsgivarens representant har ett detaljerat förslag om lönemethoden/den alternativa lönemethoden. Ifall inget resultat uppnås i dessa förhandlingar, dvs. ett byggesavtal som berör det ifrågavarandet bygget, ska man dock anteckna förhandlingarnas slutresultat och orsaken till att inget resultat uppnåddes.

Organisationerna som är part i kollektivavtalet konstaterar att i förhandlingarna som förs för att uppnå ovan nämnda mål ska man förbättra förutsättningarna i arbetstagarnas arbete på så sätt att arbetstagarna inte blir orimligt belastade på ett sätt som strider mot kollektivavtalets andemening.

När man med stöd av denna punkt tillämpar helhetsprisackord iakttas bestämmelserna i punkt 5.2 c), varvid tabelllönen för arbetena i

helhetsprisackordet är minst det belopp som anges i punkt 5.3.

5.6 Grunden för arbetsprissättningen

5.6.1 Produktivitetslöneackord

Grunden för arbetsprissättningen är ackordprissättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen samt lönen som baseras på arbetstid.

Arbetet får ett helhetspris via ackordprissättning, som baserar sig på den uträknade mängden installationsmaterial som behövs för arbetet. Genom mängden installationsmaterial fastställs arbetslöneshelheten som ingår i ackordet. Ifall den helhet som fastställts på detta vis ändras, måste man komma överens om på vilket sätt de förändrade mängden material påverkar ackordets helhetspris. I andra fall än nybyggen fastställs arbetslönen utgående från mängden installationsmaterial eller utgående från materialmängden och överenskomna helhetspriser.

I sådana arbeten där inget prissatt installationsmaterial används överhuvudtaget, fastställs arbetslönen utgående från det överenskomna helhetspriset.

Från det helhetspris som fåtts på detta vis räknas i nybyggen att A % ska betalas utifrån ackordprissättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen och i andra fall än nybyggen B % av det fastställda helhetspriset. Ovan nämnda procent överenskomms i företagen. Under arbetet betalas som förskott till ackordsarbeten minst garantilönen för ackordet.

5.6.2 Tidarbete

Ifall man kommer överens om att lönegrunden ett arbete i ett nybygge eller ett annat arbete som klassificerats som ackordsarbete är tidarbete, ska ett bygghesspecifikt avtal ingås om detta, i vilket en hållbar grund till valet av löneformen framkommer.

5.6.3 En annan överenskommen löneform

5.6.4 Premielöner

Som produktivitetslön i ackords- och tidarbete kan man lokalt komma överens om skilda spar-, resultat- och produktprämier, som baserar sig på de besparingar som fåtts i helhetskostnaderna, installationsmaterialet eller arbetets längd.

5.7 Garantilön

I löneformer enligt punkt 5.6 är garantilönen utan de lönedelar som beskrivs i punkt 5.6.4 minst enligt punkt 5.3.

5.8 Avslutande av förhandlingar

Ifall inget lokalt avtal kan ingås, är kollektivavtalet i kraft till alla delar.

6 MERTIDS- OCH ÄNDRINGSARBETEN

Allmänt

Ändrings- och mertidsarbete är arbete som utförts avvikande från de ritningar, arbetsutredningar eller instruktioner som utgör grunden för byggesavtalet. Prissättningen för mertids- och ändringsarbete för en överenskommen ackordarbetshelhet utförs enligt följande principer:

- 6.1 Ändringar och mertidsarbete som är kända redan före arbetet eller arbetsmomentet inleds räknas utgående från den prissättning som man kommit överens om för ackordet. Sådana arbeten och arbetsmoment ska avtalas om och antecknas till byggesavtalet genom en bilaga.
- 6.2 Vid sådant ändrings- och mertidsarbete som leder till demontering av ett redan färdigt installationsarbete ska man konstatera och komma överens om vad för lön betalas för demonteringen. Samtidigt ska man komma överens om på vilka lönegrunder det egentliga ändrings- eller mertidsarbetet utförs.
- 6.3 I totalprisackord har man i punkt 5.2 bestämt att mertids- och ändringsarbeten ska utredas och hur de uppmärksammas i helhetspriset och i arbetsmängden. I ett sådant totalprisackord kan mertids- och ändringsarbeten antingen öka eller minska den avtalade mängden arbete, varför man i början av arbetet och under arbetets förlopp måste göra upp en bilaga till byggesavtalet för varje mertids- och tilläggsarbete för att kunna konstatera den faktiska arbetsmängden.
- 6.4 Arbeten enligt punkt 6.2 och 6.3 kan man avtala om att utföras för den ackordprissättning som avtalas för arbetet eller minst för den lön som finns i punkt 4.

7 ARBETEN SOM INGÅR I ACKORDSARBETETS HELHET OCH PARTERNAS SKYLDIGHETER

7.1 Allmänt

Avtalsparterna är skyldiga att gemensamt övervaka ackordsarbetets allmänna framåtskridande på så sätt att ackordarbetets avtalskaraktär inte äventyras.

Man ska sträva efter att utföra ackordsarbetet inom tidsfristerna i den ordning som arbetsobjektet framåtskrider.

De krav på yrkesskicklighet som arbetsprestationerna har utvärderas på förhand.

Då arbetstagare placeras i ackordsarbete förutsätts det att deras yrkesskicklighet och arbetsförmåga motsvarar arbetsprestations karaktär och krav. Detta ska särskilt beaktas i fråga om arbetstagare som får partiell sjukdagpenning eller som genomför en arbetsprövning som bekostas av ett arbetspensionsbolag så att arbetsgivaren betalar lön under arbetsprövningen. I fråga om personer som genomför arbetsprövning som bekostas av ett arbetspensionsbolag till vilka arbetsgivaren inte betalar lön under arbetsprövningen ska placeringen i ackordsarbetsgruppen avtalas med ackordsarbetsgruppen i enlighet med punkt 7.2.8.

7.2 Arbetsparternas skyldigheter

7.2.1 Till ackordet hör

Till arbetsgruppens och den ledande montörens uppgifter hör

- a) förhandlingar mellan den egna arbetsledningen och ackordgruppen som gäller arbetet
- b) förhandlingar med representanter för andra arbetsgrupper som gäller arbetet
- c) förhandlingar som förs med beställarens representanter (t.ex. uppsyningsman, planerare)
 - med förhandlingar avses samtal om ovan nämnda punkter i huvudsak på bygget och
 - telefonsamtal som närmast gäller hur arbetet ska utföras och arbetsarrangemang
- d) ifyllande av utredningar och arbetstid och arbetsmängd (tim- och arbetskort), byggesbokföring och beräkning av arbetslönen

Till arbetets karaktär och dess normala utförande hör

- a) de delar som på förhand och allmänt är kända gällande förberedelse, utförande, avbrytande och avslutande, förutom den väntetid som nämns i punkten "Väntetid och ersättning"
- b) den tid som används till förflyttning inom byggesområdet samt för arbetstagarens personliga behov, ifall annat inte avtalats om i det byggesavtal som ingåtts för det ifrågakvarande arbetet
- c) reparation av objekt som enligt byggesavtalet, ritningarna, arbetsutredningen och givna arbetsinstruktioner har installerats, och som i ovan nämnda granskning har beordrats att ska repareras
- d) deltagande i granskning i vilken man på en gång konstaterar huruvida en delleverans eller arbetshelhet motsvarar byggesavtalet, ritningarna, arbetsutredningen och elsäkerhetsbestämmelserna.

7.2.2 Städa upp installationsrester från arbetsområdet

I byggesavtalet för det arbete som avses i punkterna 5.1.2 och 5.2 kan det anges att arbetsgruppen är skyldig att städa upp och bortforsla det förpacknings- och installationsavfall (inte rengöring med skrapa) som arbetsgruppen ger upphov till under installationsarbetet från arbetsplatsen till de anvisade insamlings- och sorteringsställena på platsen, som är specifika för varje våning, sorterat i upp till fem avfallstyper, med beaktande av sorteringsbestämmelserna på platsen.

Vilka avfallstyper som ska sorteras anges i byggesavtalet eller i arbetsgivarens skriftliga arbetsinstruktioner.

Om det finns mer än fem avfallstyper som ska sorteras och det leder till merarbete för arbetstagarna förhandlar arbetsgivaren och den ledande montören om huruvida detta påverkar ersättningsbeloppet. Eventuella ändringar av ersättningen avtalas i en bilaga till byggesavtalet.

Uppstädning och sortering av avfall från nedmontering av tidigare installationer omfattas inte av denna bestämmelse.

I arbetsobjekt som är omfattande till sin areal ska de ovan nämnda insamlings- och sorteringsställena för avfall placeras på våningen i tillräckligt antal så att avståndet för att transportera sopor och avfall till dem inte är orimligt långt. Vid behov ska arbetsgivaren och den ledande montören förhandla och komma överens om hur man ska ta hänsyn till en oskäligt lång bortforslingssträcka.

7.2.3 Ersättning för att städa upp enligt 7.2.2

Som ersättning för att städa upp arbetsområdet i enlighet med föregående stycke förhöjs arbetets värde med koefficienten för ackordprissättningen för nybyggnationer i enlighet med punkt 5.1.2 med koefficienten 1,025.

När det gäller andra ackordsarbeten enligt punkt 5.2 ska motsvarande ökning tillämpas på det slutliga helhetspriset för arbetet eller på det slutliga värdet på arbetet utifrån de enhetspriser som överenskommits arbetsspecifikt i byggesavtalet.

Höjningen ska göras innan tilläggsarvoden för avbrottsarbete och/eller tidslöner som ska beaktas vid fördelningen av ackordet har lagts till värdet av ackordet som ska fördelas och innan annan ersättning ges enligt punkt 7.2.9 om den ledande montörens tidsanvändning har lagts till värdet av ackordet som ska fördelas.

Tolkning:

Bestämmelserna i punkterna 7.2.2 och 7.2.3 begränsar inte rätten för parterna i byggesavtalet att komma överens om arbetsgruppens skyldigheter att städa upp och sortera på installationsplatsen och den ersättning som ska betalas för det i byggesavtalet eller dess bilaga.

7.2.4 Arbetsledningen samt arbetsinstruktioner och ritningar

Arbetsgivarens uppgifter	Arbetsgruppens och den ledande montörens uppgifter
Arbetsgivaren ansvarar för den nödvändiga arbetsledningen och att arbetsinstruktioner ges i såpass god tid att olika arbetsmoment kan arrangeras på arbetsplatsen på ett ändamålsenligt vis. Beslut som fattats under bygges-, ackords- eller tidtabellsmöten som påverkar utförandet av elarbeten ska omedelbart meddelas den ledande montören.	För elektrifiering av en bostad i kravnivå 1–2 eller för utförande av motsvarande ackordsarbete behövs inte nödvändigtvis detaljerade ritningar.
För arbetet eller arbetsmomentet ska i god	Tiden använd till att göra sig

tid före arbetet inleds levereras de nödvändiga arbetsritningarna till bygget samt en möjlig arbetsutredning som gjorts för arbetet.	förtrogen med de ritningar, arbetsutredningar och andra instruktioner som anknyter till arbetets utförande.
Ritningarna görs upp enligt finländska ritningsstandarder. Ifall man tvingas installera apparater som levererats från utlandet eller annars tvingas avvika från finska standarder vid ritningarna, är arbetsgivaren skyldig att ge tillräcklig vägledning.	Ifall ändringar till arbetsritningarna måste göras under arbetets gång ska det som förorsakat förändringen antecknas på arbetsritningarna.
Ritningar under arbetet med ifrågavarande anteckningar ska ges till arbetsgivaren för uppgörande av slutritningarna.	
För installation av olika system, centraler, apparater och apparatkombinationer ska ges tillräckliga installations-, sammansättnings- och kopplingsritningar samt verksamhetsutredningar.	Arbetets tekniska planering och övervakning enligt arbetsutredningen och arbetsritningarna samt byggets allmänna arbetsprestationsordning.
På ackordsbyggen ska montörerna ha till hands sådana utmätta byggnadsmaterialritningar och även andra installationsritningar för apparater som hör till andra ackordsarbetare eller leverantörer samt verksamhetsutredningar till den del som det är nödvändigt för utförande av elarbeten.	Då en arbetstagare märker en brist eller ett fel i arbetsinstruktionerna är han eller hon skyldig att omedelbart meddela arbetsledningen.
	Ifall man av strukturella skäl eller av andra grundade orsaker måste avvika från ritningarna eller använda sig av en annan installationsmetod ska man meddela arbetsledningen om detta.
	I arbetet ska arbetstagaren följa arbetsledningens instruktioner på så sätt att arbetets slutresultat uppfyller bestämmelserna om elsäkerhet och andra motsvarande bestämmelser.

7.2.5 Installationsmaterial, beställningen av dem och deras lagring

Arbetsgivarens uppgifter	Arbetsgruppens och den ledande montörens uppgifter
Utförandet av ackordsarbetet	Slösande av material samt

förutsätter att allt installationsmaterial för varje arbetsmoment levereras till bygget i tid så att arbetstagaren kan undvika onödig tidsförlust ifall ett arbetsmoment delas in i delarbetsmoment på grund av att material saknas.	ogrundad avvikelse från givna instruktioner och bestämmelser som förorsakar skada åt arbetsgivaren kan leda till att arbetsgivaren kräver ersättning.
Arbetsgivaren bestämmer vilket slag av material, dess kvalitet och mängden som krävs för arbetet. Arbetsgivaren ser till att de beställs enligt det program för leverans och kompletteringsbeställningar av material som man kommit överens om med ackordgruppen. Programmet för leverans ska vara tillräckligt noggrant och ska göras upp före ett arbetsmoment inleds. Arbetsgivaren ger den ledande montören instruktioner om varifrån och hur man gör beställningar (i allmänhet görs beställningar skriftligen).	Avtala om programmet för leverans och kompletteringsbeställningar för material. Se till att man i god tid meddelar arbetsgivaren eller hans eller hennes representant om de kompletteringsbeställningar för material som behövs i olika arbetsskeden. Kompletteringsbeställningar för leveranser enligt programmet för leverans av material.
Leveransprogrammet ska avtalas gemensamt mellan båda parter och ska tidsbestämmas enligt hur arbetet framåtskrider.	Leveransprogrammet ska avtalas gemensamt mellan båda parter och ska tidsbestämmas enligt hur arbetet framåtskrider.
Tillsammans med installationsmaterialet levereras en leveransförteckning över mängden material i leveransen, som utöver kodnumren även innehåller materialets namn enligt den allmänna praxisen.	Man ska omedelbart meddela arbetsgivaren om mottaget material som det är meningen att arbetsgruppen ska installera enligt det uppföljningssystem som arbetsgivaren har i bruk för materialunderhåll. Uppföljningssystemets information får användas av arbetstagarna i byggesbokföringen. Arbetstagarnas åtgärder som beror på systemet ska man försöka begränsa så mycket som möjligt.

På bygget ska arbetsgivaren se till att det finns tillräckliga och ändamålsenliga förvaringsutrymmen för elinstallationsmaterialet. I arbetsobjekt som är omfattande till sin areal eller volym ska det förutom huvudlagret även finnas en tillräcklig mängd underlager. De ska placeras på bygget på så sätt att förflyttningssträckan för material och redskap från lagren till installationspunkten inte blir orimligt lång.	Skötseln av lagren och underlagren som arbetsgruppen har tillgång till på bygget samt returnering av materialet till lagren från installationspunkten hör till ackordet. Materialet som det är meningen att arbetsgruppen ska installera tas emot och förflyttas av ackordsgruppen till bygglagret och underlagren eller till installationspunkten med iakttagande av skyldigheten till extra arbetskraft enligt punkt 7.2.6.
En del av lagerutrymmen ska vara uppvärmda under den kalla årstiden.	
Materialet levereras av arbetsgivaren till de avlastningsställen som man kommit överens om med ackordsgruppen.	Avtala om avlastningsställen.
Arbetsgivaren anställer separat och i tillräckligt god tid bygglagerförvaltare för förvaltning av ett sådant bygglager som i huvudsak används under en lång tid (minst 2 månader) av över 20 arbetstagare.	Små uppgifter är bl.a. att packa upp material från förpackningar, markeringar på kablar och gruppledningar under arbetet, rättningar och granskning av inställningar av apparater som hör till det avslutande arbetet.
	Då arbetet blivit klart eller på arbetsgivarens order under arbetet ska allt överlopsmaterial på bygget returneras. I ackordspriset ingår arrangemang av returnerat material till returskick, sortering och förpackning samt de förflyttningar på bygget som krävs för returneringen. Vad gäller flytt av tunga föremål hör enbart övervakningen till ackordet.
Se mätning av överlopsmaterial bredvid.	Arbetsgivaren och arbetstagen kan tillsammans eller skilt mäta, beräkna och göra upp en returneringsförteckning över överlopsmaterialet. Då detta görs på arbetsgivarens order betalas en ersättning för dem utanför ackordet som lön enligt ackordets avbrottsstillägg. Mätningen ska avslutas inom två veckor från det att ackordet upphört. De personer som är ansvariga för resultatet av mätningen ska underteckna returneringsförteckningen och den eller en kopia av den ska ges bägge parter.

OBS!

Ifall man till arbetsgruppens arbetsuppgifter lägger till mera sådana

tilläggsbeställningar som nämns i punkt 7.2.5 avtalar man om detta genom en bilaga till byggesavtalet av vilken framkommer på vilket sätt den ökade arbetsmängden prissatts.

7.2.6 Extra arbetskraft

Arbetsgivarens uppgifter	Arbetsgruppens och den ledande montörens uppgifter
Arbetsgivaren ansvarar för nödvändig extra arbetskraft.	
Arbetsgivaren anställer tillräckligt med extra arbetskraft för arbetsgruppens bruk för att utföra minst följande verksamheter med användning av den extra arbetskraften: – Apparater som väger över 25 kg, samt material som väger över 40 kg, förflyttas till lagren och installationsplatserna med hjälp av extra arbetskraft. – Detsamma tillämpas för svårhanterbart material, som kan vara till exempel stora leveranser av material, belysning eller kabelkanaler, centraler och kabeltrummor.	
Det är fråga om förflyttning av en stor materialleverans då man t.ex. flyttar ett av VR:s lastflak eller en bur med material eller belysning. Med installationsplats avses det område där den ovan nämnda leveransen installeras.	

OBS!

Ifall man avviker från arbetsgivarens skyldigheter, ska man skilt komma överens om det genom en bilaga till byggesavtalet. I samma sammanhang ska man avtala om lönebetalningsgrunderna för extra arbetskraft, dock minst enligt punkt 4.

7.2.7 Byggnadsställningar och arbetsredskap

Arbetsgivarens uppgifter	Arbetsgruppens och den ledande montörens uppgifter
Arbetsgivaren anskaffar för arbetsgruppens bruk de nödvändiga bockar och ställningar som behövs för arbetet och som avtalats om med arbetsgruppen.	Meddelande om behovet av ställningar och förflyttning av lätta ställningar som är gjorda för en arbetstagare. Förflyttning av de ställningar som fastställts i del 22 av ackordprissättningen. Om annan förflyttning av ställningar avtalas per arbete.
Arbetsgivaren anskaffar för arbetstagarnas bruk en tillräcklig mängd ändamålsenliga och moderna samt säkra arbets- och hjälpredskap.	Beställning och mottagning av arbetsredskap samt deras förflyttning eller övervakningen av förflyttningen samt omhändertagandet av arbetsredskapen på bygget.
	Arbetstagaren tar hand om de arbetsredskap som han eller hon kvitterat och är ansvarig för dem.

7.2.8 Arbetsgrupp

Man ska förhindra skadliga förändringar inom arbetsgruppen och speciellt det ökade behovet av arbetskraft vid slutet av arbetstiden genom gemensamma åtgärder.

Man ska inte anställa mer arbetskraft på ackordsbygget enbart på den grunden att företagets arbetstagare har befriats från andra byggen och inte har arbete.

Andra situationer som kan likställas med ovan nämna och som leder till att ackordsinkomsterna för installatörerna som redan arbetar på bygget minskas ska i mån av möjlighet undvikas.

När en ackordsgrupp formas ska man försöka placera arbetstagare från lönegrupp S–5 i den.

Såvida inget annat överenskommits med ackordsarbetsgruppen får i ackordsarbetsgruppen inte placeras

- arbetstagare under 18 år som inte avlagt grundexamen inom branschen eller som inte är i läroavtalsförhållande eller
- personer till vilka det inte betalas lön.

Den arbetsinsats som personer som nämns i underpunkt b) utför i ackordet får inte dras av från ackordet såvida man inte med arbetsgruppen avtalat om att minska arbetsinsatsen och grunderna för detta

Arbetsgivaren bestämmer arbetsgruppens sammansättning och kommer under arbetes gång överens om vilka ändringar sker i den tillsammans med den ledande montören. Arbetsgivaren ansvarar även för att ändringar under arbetets gång inte äventyrar ackordsarbetets avtalskaraktär och inte heller förorsakar tidsförlust i

ackordsprestationerna.

7.2.9 Ledande montör

Arbetsgivaren måste utnämna en ledande montör för varje byggobjekt, som representerar arbetsgruppen på bygget. Till den ledande montören hör inte sådana uppgifter som hör till den egentliga arbetsledningen.

Den ledande montören ska vara en person som är anställd vid företaget.

Då den ledande montören utnämns uppmärksammas arbetstagarnas åsikter.

En arbetstagare kan enbart fungera som ledande montör för en arbetsgrupp i taget. Som undantag gäller fall då den ledande montören när han eller hon flyttas till ett nytt bygge sköter den ledande montörens uppgifter på båda byggena under övergångsfasen.

En ersättare utnämns åt den ledande montören när han eller hon tillfälligt måste lämna sin uppgift. I samband med utnämningen av ersättaren meddelas åt arbetsgruppen orsaken till åtgärden och man kommer överens om hur länge ersättaren sköter den ledande montörens uppgifter.

Ersättaren har medan han eller hon ersätter den ledande montören samma rättigheter och skyldigheter som den ordinarie ledande montören.

Förhandlingar om en annan ledande montör ska inledas då arbetsgruppens medlemsantal är över åtta installatörer. När medlemsantalet i arbetsgruppen överskrider 11, ska man utnämna en andra ledande montör.

I stora arbetsobjekt kan det vara nödvändigt att utnämna flera ledande montörer. Man avtalar skilt om detta.

Den första ledande montören som utnämnts i arbetsgruppen eller åt hans eller hennes ersättare betalas ett ledande montörstillägg för skötseln av nedan nämnda uppgifter enligt följande tabell den nämnda dagen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

Antal medlemmar i arbetsgruppen	1.7.2022–31.3.2023 €/h	x.x.2023–x.x.2024 €/h
1-2	0,38	
3–6	0,59	
7–10	0,93	
11–12	1,19	
13–20	1,61	
Över 20	2,54	

Till den eller dem som utöver den första ledande montören utnämns till ledande montör eller ledande montörer betalas tillägg i arbete mot ackordslön det datum som anges i tabellen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter enligt följande:

Antal arbetstagare som omfattas av en annan ledande montörs ansvar än den första ledande montören	1.7.2022–31.3.2023 €/h	x.x.2023–x.x.2024 €/h
€/h		
1–2	0,38	
3–6	0,59	
7–10	0,93	
över 10	1,19	

När ackordsgruppens medlemsantal uppgår till tre ersätts ackordsgruppen en del av den första ledande montörens arbetstid enligt den genomsnittliga timförtjänsten för ackordet utanför ackordet enligt följande:

Antal medlemmar i arbetsgruppen	Tid som ersätts arbetsgruppen från den ledande montörens arbetstid
3–6	10 %
7–10	20 %
11–15	30 %
16–20	40 %
över 20	50 %

Ifall elarbetenas arbetsledning är placerad i huvudsak på arbetsobjektet, betalas inga procent utanför ackordet. För att påbörja betalningen av det ledande montörstillägget eller att ändra på dess storlek då arbetsgruppens medlemsantal stiger till nästa nivå i tabellen, förutsätts det att arbetsgruppens medlemsantal under minst en veckas tid hålls på det minimiantal som tabellen förutsätter.

Ifall antalet medlemmar i arbetsgruppen minskas, ändras det ledande montörstilläggets storlek under en period på två veckor på så sätt att tillägget för nästa nivå börjar betalas då den ovannämnda tidsperioden har utgått. Som kringgående av betalningsgrunderna för det ledande montörstillägget anses ett sådant förfarande där den ledande montören medan arbetet pågår byts ut enbart på grund av en förändring i storleken på det ledande montörstillägget.

För rese- och väntetid e.d. betalas inget ledande montörstillägg.

7.2.9.1. Den ledande montören har som uppgift att

- a) dela ut arbete åt arbetstagarna och prestationsteknisk handledning och övervakning av arbetet.
- b) antecknar materialbeställningar för sin arbetsgrupp enligt behov
- c) tar emot och kvitterar material som levererats till bygget
- d) övervaka fördelningen av och den rätta mängden arbetstimmar i arbetsgruppen utgående från olika beräkningsgrunder, och att arbetstimmar antecknas rätt i den s.k. timanmälan som ska ges till arbetsgivaren
- e) se till att anställda medlemmar i arbetsgruppen får en utredning över ackordsdelningen enligt punkt 9.2.
- f) fungera som arbetstagarnas representant då inget arbetarskyddsombud har valts för arbetsobjektet och ansvara för arbetsgruppens arbetarhälsa och arbetarskydd, samt vid behov förhandla om dem med personen som ansvarar för arbetet och med personen som ansvarar för arbetsgivarens arbetarskydd. För skötseln av dessa uppgifter ger arbetsgivaren åt den ledande montören och åt arbetarskyddsombudet (som inte omfattas av utbildningsavtalet) tillräckligt skriftligt material och den nödvändiga handledningen.
- g) delta i sin arbetsgrupps arbete till den del som det är möjligt utöver skötseln av uppgifterna som ledande montör.

OBS! Den ledande montören eller arbetsgruppens representant ska inte utan en separat avtalad ersättning representera sin arbetsgivare t.ex. i bygges-, ackords- eller tidtabellsmöten.

Ifall man till arbetsgruppens arbetsuppgifter lägger till deltagande i bygges- eller ackordsmöten avtalar man om detta genom en bilaga till byggesavtalet i vilken framkommer på vilket sätt den ökade arbetsmängden prissatts.

Det ska framkomma i avtalet vilken slags ekonomisk rätt att sluta avtal den ledande montören kan använda sig av i samband med mötena.

Ifall man lägger till nya uppgifter till den ledande montörens uppgifter avtalar man om detta genom en bilaga till byggesavtalet i vilken framkommer på vilket sätt den ökade arbetsmängden prissatts.

Till den ledande montörens tilläggsuppgifter kan utgående från denna undantagsregel höra t.ex.

- a) deltagande i byggesmöten och ackordsmöten
- b) materialunderhåll och materialbestämning
- c) underhåll av arbetsredskap
- d) ansvar för ställningar och lyftanordningar och deras säkerhet
- e) tidsriktig omhändertagning av kvaliteten och granskningar
- f) o.d.

8 ACKORDSUTREDNING

8.1 Beräkning av ackordssumman i enhetsprissatta arbeten

Med enhetsprissatta arbeten avses fall där ackordssumman formas av de enhetspriser som överenskommits i ackordprissättningen eller per arbete.

8.2 Förberedande

Redan under arbetets gång ska parterna påbörja granskningen av arbetsmängden så att man kan vara eniga om ackordssumman inom tidsfristen.

8.3 Ackordsuträkning

Parterna måste redan då arbetet inleds komma överens om ifall ackordsuträkningen görs gemensamt eller skilt.

Den slutgiltiga ackordslönen som formas av enhetsprissatt arbete beräknas efter att arbetet blivit färdigt utgående från den utförda arbetsmängden genom att göra en ackordsuträkning.

Då man konstaterar mängden arbete används bl.a. följande grunder:

- a) byggesavtal jämte bilagor
- b) förteckningar över materialförsändelser och -returneringar
- c) slutritningar för arbetet
- d) arbetsledningens och arbetstagarnas anteckningar och byggesbokföring under arbetet
- e) andra möjliga grunder, såsom mätningar som utförts på bygget.

Ifall man inte kommit överens om annat ska slututräkningen för arbete som utförts enligt ackordprissättningen göras upp i den ordning som ackordprissättningstabellerna förutsätter med användning av delsummor, dock på så sätt att detaljerade installationspriser kan granskas (t.ex. central, apparat, belysning osv.).

Ovan nämnda ackordsuträkning görs med enhetspriser från ackordprissättningen (utan multiplikatorer).

När parterna gör upp skilda ackordsuträkningar kan de antingen när arbetet inleds eller under arbetets gång skriftligen avtala om den tidpunkt då parterna senast ska lägga fram en specificerad ackordsuträkning enligt ackordsbestämmelserna i punkt 8.3 till den andra parten. Man ska komma överens om tidpunkten senast efter att ackordet har blivit färdigt. Ackordet anses vara slutfört då ackordsarbetsgruppens prestation har överlämnats till beställaren och arbetsgruppen har rättat till/utfört de brister och fel som uppdagats i ackordsarbetsgruppens prestation i ett mottagningsförfarande eller annat förfarande mellan arbetsgivaren och beställaren. Parterna kan också komma överens om annat vad gäller slutförande av ett ackord.

Om någondera parten försummar att lägga fram sin ackordsuträkning senast vid den avtalade tidpunkten, ska den ackordsuträkning som den andra parten vederbörligen lagt fram anses som det slutliga

ackordspriset, om inte uträkningen i fråga är uppenbart felaktig.

Parterna kan skriftligen avtala om att frångå den ovan avtalade tidpunkten. Samtidigt ska man avtala om den nya tidpunkt då ackordsuträkningarna ska läggas fram. Den part som föreslår ändringen ska för den andra parten motivera varför det finns skäl att komma överens om en annan tidpunkt.

Ifall parterna gör upp ackordsuträkningen skilt kan den som först får sin specificerade slututräkning färdig först visa den åt den andra parten, som är skyldig att ge förevisaren ett bevis på dagen då uträkningen uppvisades.

8.4 Ackordsutredning

Ifall parterna gör slututräkningen skilt, fastställs det slutgiltiga ackordspriset genom att jämföra uträkningarna.

Ifall parterna i den inledande jämförelsen konstaterar att skillnaderna är små, kan den slutgiltiga ackordssumman avtalas utan närmare jämförelser. För en närmare jämförelse har vardera parten rätt att gå igenom den andra partens uträkningar enligt föregående punkt.

Ifall jämförelsen inte leder till enighet ska parterna gemensamt individualisera skillnaderna genom att göra upp en olikhetspromemoria och genom att rätta möjliga fel i beräkningarna.

Ifall man inte kan komma överens om den slutgiltiga ackordssumman, görs en oenighetspromemoria upp i vilken antecknas meningsskiljaktigheterna i uträkningarna och möjliga ställningstaganden bland parterna.

Arbetsgruppen kan bland sig välja en ackordsutredare, om byggets ledande montör flyttas till ett annat bygge före ackordet utretts.

8.5 Mätning

Ifall man inte på annat sätt kan nå enighet om slutsumman för ackordet ska parterna göra en mätning och en uträkning över olikhetspunkterna och om alla ritningar som berör prissättningsobjekt samt kontrollmätningar vid arbetsobjektets riktiga installationspunkter. Före man påbörjar mätningen ska man skriftligen komma överens om mängden arbetsresurser och hur det ska uppmärksammas. Slutresultatet av mätningen utgör den slutgiltiga lösningen på meningsskiljaktigheten.

För mätningen har organisationerna som är part i detta kollektivavtal gjort upp en gemensam blankett.

8.6 Uppmärksammande av kollektivavtalsperioderna

8.6.1 Lön enligt ackordprissättning

Ackordspriset som erhållits genom en utredd ackordsuträkning justeras med koefficienter för ackordprissättningen i kollektivavtalet enligt följande: Ackordspriset delas i förhållande till antalet arbetstimmar utförda under

prissättningsperioden.

De på så sätt uträknade ackordspriserna för prissättningsperioderna förhöjs med den ifrågavarande prissättningsperiodens koefficient för ackordprissättningen. Ackordspriserna under prissättningsperioden som fått på detta vis räknas ihop. Löner för tidlön och/eller ukl tas med i ackordsfördelningen ifall annat inte avtalats, och de läggs till helhetspriset för ackordet som ska delas då man räknar ut koefficient för ackordvinsten, som delas i förhållande till delningsgrundslönerna och utförda timmar för varje montör.

Exempel på delning av arbete som utförts som ackordsarbete

Koefficient för period 1	=	$\frac{\text{Timmar som hör till periodens ackordsindelning}}{\text{Timmar som hör till alla perioders ackordsindelning}}$
Ackordspris för period 1	=	Periodkoefficient x hela ackordspriset x koefficient för ackordprissättningen för period 1
Koefficient för period 2	=	$\frac{\text{Timmar som hör till periodens ackordsindelning}}{\text{Timmar som hör till alla perioders ackordsindelning}}$
Ackordspris för period 2	=	Periodkoefficient x hela ackordspriset x koefficient för ackordprissättningen för period 2
Helhetspris för ackordet	=	Ackordspris för period 1 + ackordspris för period 2 + tidlöner och/eller ukl-löner för perioderna (1 och 2)
Koefficient för ackordvinsten	=	$\frac{\text{Helhetspris för ackordet}}{\text{Timmar för montörer som deltar i ackordsindelningen x delningsgrunderna}}$
Montörens andel	=	Koefficient för ackordvinsten x delningsgrunder för montörer x timmar som hör till montörens ackordsindelning
Montörens ackordsförskott	=	Montörens andel – (betalda förskott + mellanlön)

Om ackordet delas mellan fler än två olika koefficienter för ackordprissättningen, räknas de två följande perioderna till ackordets helhetspris såsom t.ex. period 2.

Då man beräknar vinsten av ackordet och utdelningskvoterna för medlemmarna i ackordsarbetsgruppen fastställs det arbete som hör till ackordet och som utförts av en inhyrd arbetstagare och som ska beaktas i ackordets vinst och utdelning och dess värde enligt samma principer som för de egna arbetstagarna vid det företag som anlitar inhyrd arbetskraft.

Den inhyrda arbetstagarens arbetsgivare ansvarar för den lön som enligt uträkningen ska betalas till den inhyrda arbetstagaren.

Bestämmelser om anmälningsskyldigheten gällande anlitande av inhyrd arbetskraft och lön till inhyrda arbetstagare som utför ackordsarbete finns i punkt 6.4 i det allmänna avtalet i bilaga 6 till detta kollektivavtal.

8.6.2 Övriga ackordsarbeten

Ackordsmängden för övriga ackordsarbeten granskas vad gäller lönegranskningar enligt kollektivavtalet på så sätt som avses i kollektivavtalet. Arbetet utreds och betalas såsom avses i punkt 8.

9 BETALNING AV ACKORDSUMMAN

9.1 När arbetet är färdigt

Ifall parterna under ackordets gång har utvärderat lönsamheten för ackordet fel och man i slututredningen konstaterar att förskott har betalats mer än ackordets slutsumma förutsätter, rättas felet i samband med ackordsutredningen eller i löner som betalas senare såsom bestämts i 2 kap.17 § i arbetsavtalslagen (55/2001).

9.2 Ackordsutredning och delning

Efter att arbetet är färdigt och ackordsuträkningarna enligt punkt 8.3 har framförts, ska den del av ackordssumman som parterna är överens om, delas och betalas åt arbetstagarna i samband med den normala lönebetalningen utan dröjsmål.

Delen som blir över av ackordssumman ska utredas i sin helhet inom 30 dagar från ovan nämnda tidpunkt genom att jämföra uträkningarna enligt punkt 8.3. I kortvariga arbeten ska slututredningen ske inom 10 dagar från ovan nämnda tidpunkt.

Ifall den i byggesavtalet gemensamt överenskomna ackordsutredningen inte utförts inom ovan nämnda tidsfrister, ska ärendet utredas enligt förhandlingsordningen i kollektivavtalet.

Av tiden som behövs för utredningen av den slutgiltiga ackordssumman hör 10 arbetsdagar till ackordet räknat från det att arbetet slutfördes och ackordsuträkningen framförts. Som kortvarigt anses ett arbete som varar mindre än 30 dagsverken (240 h).

Ackordspriset delas mellan arbetstagarna som deltagit i arbetet i förhållande till deras delningsgrundstidlön och det antal arbetstimmar som var och en utfört i ackordet.

Som delningsgrundslön används arbetstagarens grundtidlön, ifall inte annat föranleds av punkt 9.2.1.

Vid fördelningen av ackord, vare sig delningsgrunden är grundtidlönen eller delningsgrundstidlönen enligt punkt 9.2.1, används i början av arbetstagarnas arbete de ikraftvarande ovan nämnda lönerna, ifall det inte är frågan om en ändring på grund av höjning av lönegrupp.

Ackordssumman ska i sin helhet efter utredningen betalas i samband med nästa normala lönebetalning.

Åt en medlem av arbetsgruppen ska i samband med betalningen av den slutgiltiga ackordssumman ges en skriftlig ackordsindelningsutredning, under förutsättning att arbetstagaren har godkänt detta i byggesavtalet. Av utredningen över ackordsindelningen ska varje arbetstagares arbetad mängd timmar, GTL, koefficient för ackordprissättningen, ackordsvinst koefficient betalade ackordsförskott, delningsgrund och hur mycket som betalats i ackordsförskott framgå. Motsvarande uppgifter ges till huvudförtroendemannen ifall han eller hon begär det.

9.2.1 Annan ackordslön

Arbetstagare som är anställda tillsvidare på företaget eller på ett av företagets verksamhetsställen kan via majoritetsbeslut komma överens om, med hänsyn till bestämmelserna nedan, en annan delningsgrundlön än arbetstagarens grundtimlön såsom anges i punkt 9.2, ifall de skriftligen meddelar arbetsgivaren om detta.

Den överenskomna delningsgrunden måste vara sådan att alla lönegrader S-5 deltar i fördelningen av ackordet.

Som delningsgrund mellan lönegrupperna kan man komma överens antingen om grundtimlönen per lönegrupp (tabell A2) eller garantilönen per lönegrupp enligt tabell 5.3.

Man kan också komma överens om en jämn fördelning mellan lönegrupperna. Fördelningen bör bygga på de tabelllöner som nämns i föregående stycke.

Exempel: lönegrupp 3–5 fördelas jämnt (enligt garantilönen eller grundtimlönen för ackord i lönegrupp 5) och lönegrupperna S-2 enligt garantilönen eller grundtimlönen för ackordet i den specifika tabellen.

Beslutet om delningen av ackordet gäller ackordarbetsobjekt som inleds under de följande 12 månaderna. Datum för genomförandet av beslutet ska anges i ett fördelningsbeslut som lämnas till arbetsgivaren.

Grunden till fördelningen av ackordet är den som gällde när arbetena påbörjades och fram till dess att arbetena slutfördes.

Delningsgrunden ska ingå i byggesavtalet i enlighet med det beslut som gällde vid tidpunkten då arbetet påbörjades.

Beslut om delningsgrunden för ackordet som strider mot bestämmelserna i denna punkt är ogiltiga och i deras ställe följs delningsgrunden enligt punkt 9.2.

Bestämmelse om ikraftträdande: Bestämmelsen gäller arbetstagarnas beslut om delningsgrund efter att kollektivavtalet har trätt i kraft.

9.3 Försening av utredningen och betalningen

Ifall ackordets slututredning sträcker sig över den tidsfrist som nämns i punkt 9.2 (10 arbetsdagar) betalas för den överskridande tiden åt arbetstagarna som deltagit i arbetet så som för arbete som avbryter ackordet.

Ifall betalningen av den överblivande delen av ackordsumman dröjer längre än den överenskomna utredningstiden (30/10 arbetsdagar) och den normala lönebetalningstiden, ska man öka summan enligt räntelagen, ifall annat inte avtalas.

10 AVBRUTET ACKORD

10.1 Tillfälligt avbrutet ackord

Som tillfälligt anses avbrottet då ackordet avbryts av en orsak som beror på beställaren och som varit känd på förhand för högst tre (3) månader, och då samma ackordgrupp fortsätter arbetet efter avbrottet. I det här fallet räknas arbetsmängden genom att jämföra det utförda timantalet med det uppskattade helhetstimantalet. Andelen som beräknats enligt ovan nämnda sätt betalas som ackordsumman, och tas i beaktande då ackordet utreds.

10.2 Slutgiltigt avbrutet ackord

Ackordet är slutgiltigt avbrutet om samma ackordgrupp anställd av samma arbetsgivare inte efter avbrottet kan fortsätta arbetet. Ackordet anses vara avbrutet för gott även då avbrottet fortgår längre än tre (3) månader.

Ackordet är slutgiltigt avbrutet då det kan konstateras att det inte längre kan fortgå.

Ackordsumman för ett avbrutet ackord fastställs och utreds såsom för ett normalt avbrutet ackord.

11 ERSÄTTNINGAR OCH TILLÄGG SOM BETALAS UTANFÖR ACKORDET

I ackordspriset och -tiden ska inte utöver de skilt nämnda verksamheterna inkluderas

- a) lön och/eller ersättning för resetid och resekostnader
- b) dagtraktamente och måltidersättning
- c) tillägg för övertids- och söndagsarbete
- d) tillägg enligt § 8 B 7.2.9, § 11 och § 12 i kollektivavtalet
- e) transportkostnader för materialet
- f) introduktionstillfällen som beställaren eller huvudverkställaren arrangerat
- g) den tid som det tagit personen som arbetstagaren beordrat till introducerare att sätta sig in i något

12 AVBROTT I ACKORDARBETET; ARBETE SOM INTE HÖR TILL ACKORDET

12.1 På ackordarbetsobjektet

En arbetstagare måste på order av arbetsgivaren tillfälligt avbryta ackordet som han eller hon inlett på grund av ett arbete som ska utföras vid ackordobjektet, men som inte hör till ackordet.

Till sådana arbeten hör

1. förflyttning av material mellan lagren avsedda i punkt 7.2.5 eller övervakning av förflyttningen
2. förflyttning av materiallager från en plats till en annan eller övervakning av förflyttningen och de lagerarrangemang som förorsakas av detta
3. mätning, räkning och uppgörande av returneringsförteckning av det överlopsmaterial som ska returneras från bygget, på arbetsgivarens order
4. hämtning, returnering och transport av material utanför ackordsobjektet
5. tilläggsarbeten och ändringar som utförs avvikande från ritningarna och arbetsutredningarna
6. demontering och reparation av tidigare installationer
7. deltagande i andra slutgranskningar än arbetets
8. tilläggsarbeten och reparationer som beordrats i samband med mellan-, slut- eller eftergranskningarna, som inte beror på arbetstagarens fel eller felaktiga installationsmetod
9. arrangemang för heta arbeten samt efterbevakning
10. arrangemang som beror på information om användarsäkerhet, som skydds- o.d. åtgärder
11. handledning enligt 14 § i arbetarskyddslagen (738/2002)
12. övervakning av elsäkerhetsverksamheten
13. spänningsarbete och s.k. närarbete vid spänningsladdade apparater
14. ibruktagningsmätningar
15. städning av arbetsområdet, i den mån som att städa upp förpacknings- och installationsavfall inte ingår i arbetsgruppens uppgifter enligt punkt 7.2.2.

12.2 Utanför ackordarbetsobjektet

Arbetstagaren tvingas tillfälligt avbryta ett ackord som han eller hon inlett på grund av ett arbete som utförs vid ett annat arbetsobjekt, varefter han eller hon återgår till ackordsarbetsobjektet.

12.3 Lön under avbrottsarbete

Då arbetstagare utför arbete nämnt i föregående punkt som inte kan utföras på ackord, betalas åt honom eller henne för dessa arbeten enligt punkt 4.

12.4 Arbetstimmar utanför ackordet i ackord

Vad gäller tidarbete utfört vid ackordsarbetsobjektet kan man även komma överens om att man med tidlönerna förhöjer den slutgiltiga ackordssumman före den delas, då tidavlönade timmar tas i beaktande i delningen likställda med ackordarbetstimmar.

Samma bestämmelse gäller även andra löner som betalats enligt punkt 4.

§ 8 C KOLLEKTIVAVTALETS ACKORDSPRISSTÄTTNING SOM GRUNDAR SIG PÅ ENHETSPRISER

Som ackordsprislista som grundar sig på enhetspriserna enligt detta kollektivavtal (8 § B 5.1) används ackordsprisstättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen (1.6.2015) i fråga om arbeten som erbjudits beställaren 1.6.2015 eller senare.

Koefficienten för ackordsprisstättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen (1.6.2015) höjs 1.7.2022 eller från och med början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter med 1,095 %.

Ackordsprisstättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen (1.6.2015) finns i bilaga 3 till detta kollektivavtal, sid. 109.

§ 9 ERSÄTTNING MOTSVARANDE GENOMSNITTLIG TIMFÖRTJÄNST

9.1 Som ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst används den genomsnittliga timförtjänsten för semester som beräknats enligt § 17 punkt 4 för föregående semesterkvalifikationsår, höjt med en procentenhet som organisationerna som är part i detta kollektivavtal avtalat om.

9.2 Semesterkvalifikationsårets sista lönebetalningsperiod är den som upphör 31.3 eller närmast där före.

Från och med början av därpå följande lönebetalningsperiod används den nya ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst som formats enligt punkt 9.1 och 9.3, med beaktande av bestämmelserna i punkt 9.4 och 9.5.

9.3 Organisationernas avtalade förhöjningsprocent för 01.4.2022–31.3.2023 är 2,1 %.

9.4 Ifall arbetstagarens lönegrupp ändras under avtalsperioden justeras hans eller hennes ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst på så sätt att den förhöjs i relation till hans eller hennes grundtimlön.

9.5 Ersättningen motsvarande genomsnittlig timförtjänst ska vara minst lika hög som arbetstagarens personliga tidlön.

9.6 För en arbetstagare som inte ännu fått sin ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst enligt punkt 1 uträknad, uträknas istället en genomsnittlig timförtjänst för semester varannan lönebetalningsperiod fr.o.m. början av anställningsförhållandet såsom § 17 punkt 4

Denna uträknade genomsnittliga timförtjänst för semester används som sådan för ersättningar motsvarande arbetstagarens genomsnittliga timförtjänst under de två följande lönebetalningsperioderna.

Timmarna med ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst ersätts i början av anställningsförhållandet retroaktivt med den första beräknade genomsnittliga timförtjänsten för semester då den blivit uträknad.

10 § VÄNTETID OCH ERSÄTTNING

- 10.1 När ett arbete är färdigt och arbetstagaren på grund av arbetsarrangemangen kortvarigt måste vänta på ett nytt arbete, betalas åt honom eller henne lön för väntetid som motsvarar grundtimlönen under väntetiden.
- 10.2 Om en arbetstagare utan eget fel måste vänta på ett redan igångsatt bygge vari han eller hon betalas personlig tidlön för arbetet, betalas för väntetiden lön för väntetid som är lika stor som denna lön. Ifall man kommit överens om att i ovan nämnda arbete betala tillägg för speciella arbeten tas detta tillägg också i beaktande i beloppet på lönen för väntetid.
- 10.3 Om arbetstagaren måste vänta på en ackordarbetsplats utan eget fel betalas åt honom eller henne för väntetiden lön enligt den ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst som fastställts enligt § 9 som inte dras av från ackordets slutgiltiga ackordspris.

Dylika väntesituationer är bl.a.

- a) väntan på installationsmaterial, arbetsredskap, ritningar, arbetsledning e.d.
- b) avbrott i arbetet på hela bygget eller en betydande del av det på grund av köld, storm e.d. hinder som förorsakats av naturkrafter
- c) ett oförutsägbart förhinder som beror på byggarbetets avancemang.

Arbetstagarens eller arbetsgruppens ledande montör är skyldig att utan dröjsmål meddela närmaste chef då väntesituationen inleds.

Arbetsgivaren ska ge en arbetstagare som befinner sig i en väntesituation arbete inom arbetstagarens bransch antingen på själva bygget eller vid ett annat arbetsobjekt, och arbetstagaren är skyldig att utföra detta.

Ifall det inom företaget inte finns andra arbeten för branschen och väntetiden blir långvarig, dock minst en vecka lång, kan arbetstagaren permitteras på viss tid via ett meddelande som skriftligen ges under arbetstid dagen före.

I detta fall måste man dock beakta bestämmelserna om arbetsgivarens lönebetalningsskyldighet i 2 kap.12 § 2 och 3 mom. i arbetsavtalslagen (155/2001).

Avbrott på ackordsarbetsplatsen som beror på arbetenas karaktär inom branschen omfattas inte av konceptet om väntetid.

Ifall arbetet avbryts för längre tid än en arbetsdag ska arbetstagaren antingen kallas bort från bygget eller permitteras enligt ovan nämnda sätt.

Ifall arbetstagaren istället får instruktioner att stanna på bygget, betalas åt honom eller henne lön enligt ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst.

11 § TILLÄGG

Tilläggen ska vara skilda i lönespecifikationen.

11.1 Yrkesexamenstillägg

Arbetstagare får ett tillägg för en utförd yrkesexamen eller specialyrkesexamen inom sitt eget uppgiftsområde enligt följande tabell den nämnda dagen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

	1.7.2022–31.3.2023 €/h	x.x.2023–x.x.2024
Yrkesexamenstillägg	0,55	
Specialyrkesexamenstillägg	1,00	

Med yrkesexamen och specialyrkesexamen avses en examen enligt lagen om yrkesexamina som arbetstagaren godkänt har avlagt och utbildningsstyrelsen godkänt inom en bransch som motsvarar arbetstagarens arbetsuppgifter.

Tidigare utförda yrkesexamina för vilka ovan nämnda tillägg betalats omfattas av tillägget.

Tillägget betalas bara utgående från en godkänd yrkes- eller specialyrkesexamen inom elbranschen, och inget tillägg för yrkesexamen betalas vid sidan om ett tillägg som betalas för en specialyrkesexamen.

Ovan nämnda tillägg betalas från början av anställningsförhållandet om arbetstagaren företett betyg över utförd examen i början av anställningsförhållandet. I andra fall betalas tillägget från och med början av den lönebetalningsperiod som närmast följer på dagen då examensbeviset företetts.

Tillägget betalas i alla löneformer skilt, och beaktas inte då ett gruppavtal delas mellan arbetstagarna som deltagit i avtalet.

Avläggande av yrkesexamen

Arbetstagaren ersätts för inkomstbortfallet som orsakats av deltagande i avläggandet av yrkes- och specialyrkesexamen enligt ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst samt tillfällets direkta kostnader, med den förutsättningen att arbetstagaren på förhand kommit överens om avläggandet av examen och sitt deltagande med arbetsgivaren.

Ovan nämnda ersättningar betalas för minimiantalet tillfällen som behövs för att avlägga examen, inte för omtagningar på grund av underkända yrkesprov.

Arbetstagaren har rätt att få befrielse från arbetet för förnyande av examen eller en del av den efter att först ha meddelat arbetsgivaren om det minst en vecka på förhand.

11.2 Tillägg för ytterst smutsigt och ytterst betungande arbete

1. Då en arbetstagare tvingas arbeta i sådana omständigheter som kan anses vara ytterst smutsiga eller ytterst betungande, betalas åt honom eller henne för de arbetstimmar som han eller hon utför det ifrågavarande arbete ett särskilt tillägg enligt följande tabell den nämnda dagen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

1.7.2022–31.3.2023	0,45 €/h
x.x.2023–x.x.2024	

Minimibeloppet för ytterst smutsiga arbeten per arbetsdag är ovan nämnda tillägg gånger fyra.

Det är inte möjligt att göra upp en exempelförteckning på ytterst betungande arbeten. Det att ingen förteckning finns får dock inte vara ett hinder för betalning av tillägget för ytterst betungande arbeten, ifall arbetet som utförs är väsentligen tyngre än betungande arbeten inom branschen. Om arbetet samtidigt är både ytterst smutsigt och ytterst betungande betalas inte ovan nämnda tillägg två gånger.

2. För ytterst smutsiga arbeten betalas inte ovan nämnda tillägg ifall arbetstagaren får använda nödvändig och tillräcklig skyddsklädsel.
3. Ytterst smutsiga arbetsobjekt är arbete i djurhägnar eller avfallsbehandlingsutrymmen som är i användning eller som är otvättade, gamla verkstäder, smiderier, kol- och kokslager, gjuterier, tvätt av smutsiga motorer, reparation av smutsiga otvättade motorer, förlängningar och reparationer av kablar som utförs i jordgropar, oljebyte på transformatorer och oljebrytare, arbeten på brandplats efter eldsvåda, arbete i ytterst smutsiga källare i gamla hus, behandling av färska impregnerade stolpar, oljiga stora gjutformer, maskin- och roderrum och slag samt oljade valv då de kan likställas med oljade stora gjutformer.

- 4 Ytterst smutsiga arbeten kan också förekomma t.ex. i bilars underhållsgropar, i underhålls- och reparationsarbete av oljeförbränningsmaskiner, oljehamnar osv. För dessa arbeten betalas tillägg för smutsigt arbete, ifall deras smutsighet kan likställas med de arbeten som presenterats i punkt 3.
- 5 Vad gäller arbeten i hissbranschen avses med ytterst smutsiga arbeten sådant arbete som klart avviker från andra arbeten inom hissbranschen och där förbrukningen av kläder är så stor att den skyddsklädsel som arbetstagaren får enligt punkt 2 inte kan anses vara tillräcklig. Ytterst smutsiga arbeten är t.ex. reparation av maskiner och apparater i maskinrum, reparation av uppfångningsanordningar och våganordningar samt grindar, behandling av brotthjul, dragning och förkortning av rep, demontering av gamla hissar både helt och delvis samt en s.k. årlig storstädning.

Med ytterst betungande arbeten avses sådana arbeten som klart skiljer sig från betungande arbeten inom branschen. Ytterst betungande arbeten är byte av större motorer och drivhjul.
- 6 I samband med arbete med skepps- och jordkablar som möjligen utförs i trånga utrymmen och som är ytterst smutsiga och ytterst betungande iaktas även principen som framförts i punkt 4.
- 7 På sådana arbetsplatser där andra arbeten kan räknas som ytterst smutsiga arbeten räknas inte elektrifieringsarbeten enbart utgående från det här som hörande till dessa.

- 8 Arbetsgivaren och arbetstagaren ska före arbetet inleds komma överens om de arbetsobjekt för vilka det aktuella tillägget betalas.

11.3 Tillägg för krävande och besvärligt arbete

- 1 Före man börjar utföra arbete där betalningen av tillägg kan ifrågasättas ska arbetsgivaren och arbetstagaren gemensamt konstatera betalningsgrunderna för tillägget och komma överens om betalning av tillägget.

I sådana fall där ovan nämna förfaringssätt inte i praktiken kan tillämpas är arbetstagaren skyldig att på begäran ge en noggrann utredning över de orsaker på grundval av vilka han eller hon anser sig vara berättigad till tillägget. Krav om tillägg ska antecknas i nästa timanmälan som lämnas in. Krav som kommit senare är arbetsgivaren inte skyldig att ta i beaktande.

- 2 Tillägget är den dag som nämns i tabellen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter följande:

1.7.2022–31.3.2023	1,77 €/h
x.x.2023–x.x.2024	

Tillägget är en extraersättning som ges för arbetets svårighet. Som arbeten i denna punkt anses bl.a. följande arbeten:

1. sådana installationsarbeten som utförs på ett snedtak för en byggnad med minst två våningar eller yttervägg på motsvarande höjd;
2. vid utförande av de skyddsåtgärder som elsäkerhetsbestämmelserna förutsätter i starkspänningsanordningar;
3. klättring till höga arbetsobjekt, master, skorstenar, specialstolpar. Tillägget betalas för tiden använd till att klättra upp och ner och för arbetet.
4. arbeten där man enligt bestämmelserna ska använda andningsskydd försedda med filter eller motorförsedda masker (gäller inte partikelskydd som används en gång).

För arbeten som kan räknas som likvärdiga kan förteckningar läggas upp som är specifika för företaget eller arbetsplatsen.

11.4 Förartillägg

Åt en arbetstagare som vid sidan om sitt eget arbete enligt avtal kör arbetsgivarens bil betalas ett förartillägg för varje lördag enligt följande tabell den nämnda dagen eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

1.7.2022–31.3.2023	2,70 €/dag
x.x.2023–x.x.2024	

Det ovan nämnda berör inte arbetstagare som är anställda som bilförare.

Betalning av tillägget förutsätter att föraren granskar bilens skick och meddelar om sådana fel och brister som han eller hon märker.

11.5 Ledande montörstillägg för tidavlönade arbeten

Ifall arbetsgivaren utnämner en ledande montör vid ett arbetsobjekt som utförs på tidlön och där det förutom den ledande montören arbetar minst två arbetstagare, betalas den ledande montören ett ledande montörstillägg enligt nedanstående tabell.

Detsamma gäller i situationer då det av 'omständigheterna framgår att en installatör sköter den ledande montörens uppgifter på bygget.

Den ledande montören ska vara en person som är anställd vid företaget.

Man kommer med den ledande montören överens om vilka hans eller hennes uppgifter är i arbeten som görs på tidlön, och i andra fall fastställs hans eller hennes uppgifter till tillämpliga delar enligt § 8 B 7.2.9.1 i kollektivavtalet.

Ledande montörstillägget i tidavlönade arbeten betalas enligt nedanstående tabell det nämnda datumet eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

Antal medlemmar i arbetsgruppen	1.7.2022–31.3.2023 €/h	x.x.2023–x.x.2024 €/h
3–6	0,59	

7–10	0,93	
11–12	1,19	
13–20	1,61	
Över 20	2,54	

Bestämmelserna i objekt som görs som ackordsarbete finns i punkt § 8 B 7.2.9, Ledande montör.

12 § UTBILDNINGSAVTAL OCH TILLÄGG FÖR ARBETSPLATSHANDLEDARE

Enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017) kan utbildning som ordnas på arbetsplatsen ordnas enligt ett utbildningsavtal, som studier eller genom ett läroavtal, varvid utbildningen som ordnas på arbetsplatsen bygger på ett arbetsavtal på viss tid.

Lärande på arbetsplatsen och studerande som på basis av ett utbildningsavtal arbetar i ett företag omfattas inte av kollektivavtalets tillämpningsområde.

Innan företaget antar studerande i ett läroavtalsförhållande för en utbildning enligt den personliga utvecklingsplanen, ska man utreda att arbetsavtalslagen inte förhindrar ingåendet av ett nytt arbetsavtal på viss tid gällande läroavtalet.

Det är frivilligt att fungera som arbetsplatshandledare. Personalen ska vara villig, motiverad och tillräckligt yrkesskicklig att ta emot uppgiften.

Utbildning till arbetsplatshandledare ska göras i samarbete med läroinrättningen och i den ska man betona bl.a. betydelsen av säkert arbete som en del av yrkeskompetensen och verksamhetskulturen inom branschen samt en persons yrkesskicklighet.

Åt den arbetstagare till vars arbetsuppgifter hör att handleda, ge råd, instruera och övervaka studeranden som arbetar på arbetsplatsen på basis av ett utbildningsavtal vid sidan om sitt eget arbete, betalas under handledaruppgiften ett handledartillägg enligt följande tabell fr.o.m. början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast den nämnda dagen:

1.7.2022–31.3.2023	0,45 €/h
x.x.2023–x.x.2024	

13 § UTBILDNING OCH TILLFÄLLEN FÖR UTVECKLING AV FÖRETAGETS VERKSAMHET

1. Utbildning och utveckling av verksamheten utanför den ordinarie arbetstiden

Arbetsgivaren har möjlighet att sammanlagt 16 timmar under ett kalenderår och utan hinder av bestämmelserna om arbetstid i kollektivavtalet och arbetsavtalet ordna yrkesutbildning, utvecklingstillfällen, arbetssäkerhetsutbildning och verksamhet som upprätthåller arbetsförmågan enligt punkterna a) och b):

- a) 8 timmar yrkesutbildning och/eller arbetssäkerhetsutbildning och
- b) 8 timmar utbildning och utveckling som är nödvändig för att utveckla företagets verksamhet och/eller verksamhet som upprätthåller arbetsförmågan.

Enligt 4 § i kollektivavtalet kan man lokalt också komma överens om en annan timfördelning än den som nämns i punkterna a) eller b) (högst 16 timmar per kalenderår)

Utbildnings- eller utvecklingstillfället kan genomföras direkt före eller efter ett arbetsskift samt även på en dag som enligt arbetsskiftsförteckningen inte är en arbetsdag.

Utbildnings- eller utvecklingstillfället kan inte förläggas till en söndag, söckenhelgsvecka eller en fredag eller lördag under tiden 1.5–31.8, såvida inte annat avtalats lokalt med stöd av 4 § i kollektivavtalet. Det sistnämnda gäller inte webbutbildning, om arbetstagaren själv kan bestämma när utbildningen avläggs.

Tidpunkten för en utbildning ska meddelas två veckor på förhand. Det sistnämnda gäller inte webbutbildning, om arbetstagaren själv kan bestämma när utbildningen avläggs.

I fråga om andra utbildningar än webbutbildningar kan mellan arbetsskiftet och utbildningen endast lämnas så mycket tid som det behövs för att förflytta sig till utbildningen och ta en kort paus. Arbetstiden och den tid en utbildning pågår får tillsammans under ett och samma arbetsdygn uppgå till högst 12 timmar. Om utbildningen ordnas efter arbetsdagen på annat sätt än som webbutbildning får ovan nämnda tid med beaktande av den restid som krävs för att förflytta sig till utbildningen inte överskrida 14 timmar. Vid tillämpning av denna bestämmelse räknas den tid som används för utbildningen eller resan inte som vilotid.

Den tid som används för utbildning, utveckling av verksamheten och/eller verksamhet som upprätthåller arbetsförmågan enligt denna punkt räknas inte in i arbetstiden i samband med ersättning av övertidsarbete

Utbildning får inte, med undantag för det som presenterats ovan i denna punkt, ordnas enbart utanför arbetstiden.

2. Lön som betalas för utbildning och tillfällen för utveckling av verksamheten och ersättning för resekostnader

När arbetstagaren deltar i utbildningstillfällen som arbetsgivaren anvisat, betalas åt honom eller henne för utbildningstiden

- a) åt en tidavlönad i enlighet med den personliga tidlönen
- b) åt en ackordsarbetande enligt tilläggslönen för avbrutet arbete.

Protokollsanteckning:

Gäller utbildningstid både under och utanför arbetstiden.

Till utbildningstid räknas den tid använd till utbildning eller deltagande i föreläsningar, inte gemensamma samkväm eller annat motsvarande.

För utbildningstiden betalas inte tillägg för kvälls- eller nattarbete eller övertidsersättning. För en webbutbildning betalas heller inte ersättning för söndagsarbete, om arbetstagare själv kan bestämma när han eller hon avlägger webbutbildningen.

För ersättning av resekostnaderna som utbildningstillfället förorsakat tillämpas bestämmelserna i 14 § i detta avtal, såvida man inte kommer överens om annat.

Tiden då arbetstagaren under sin ordinarie arbetstid deltar i yrkesutbildning arrangerad av arbetsgivaren är tid likställd med arbetad tid vad gäller intjänning av semester.

Under utbildningstiden betalas inte övertidsersättningar.

14 § RESEKOSTNADER

A Ersättningar för arbeten utförda utanför anställningsplatsen

Med anställningsplats avses ett sådant verksamhetsställe av bestående karaktär (huvud- eller filialkontor) som hör till företagets verksamhetsorganisation där arbetstagaren anställts.

Arbetstagaren är skyldig att företa de resor som arbetsuppgifterna förutsätter. Resekostnaderna ersätts enligt bestämmelserna i denna paragraf.

Skatteförvaltningens ikraftvarande bestämmelser om skattefria reseersättningar vad gäller maximibelopp och -timmar för dagtraktamente, utlandsdagtraktamente, måltidsersättning, nattresepenning och kilometerersättning efterföljs vad gäller resande.

Skatteförvaltningens beslut år 2022 om beloppen för skattefria ersättningar för resekostnader finns i förkortad version på s. 173.

Till resan hörande detaljer, såsom resesättet (en av arbetsgivaren arrangerad transport, allmänna forskaffningsmedel, arbetstagarens eget fordon/fordon i arbetstagarens besittning) och start- och slutpunkten för resan, utreds före resan börjar.

Arbetstagaren måste över sin arbetsresa göra en timanmälan eller en skild utredning i reseräkningen, av vilken startpunkten för resan, resans mål, storleken på resekostnaderna och hur länge resan varade ska framgå.

1 Betalning av måltidsersättning

- 1.1 Måltidsersättning betalas åt arbetstagare som under dagen arbetar eller deltar i utbildning beordrad av arbetsgivaren under minst 4 timmar utanför anställningsplatsen. Detta timantal kan även bestå av flera kortare arbetsmoment utanför anställningsplatsen.

Tolkning: Till anställningsplatsen (fastigheten eller en del av den samt gårds-området) räknas höra t.ex. följande utrymmen: kontor, butik, verkstad, lagerutrymme eller -område o.d.

Betalning av måltidsersättning förutsätter att inget dagtraktamente betalas för arbetsresan.

Måltidsersättningen uppgår till $\frac{1}{4}$ av det dagtraktamente skattestyrelsen fastställt.

Måltidsersättningen är

fr.o.m. 1.1.2022	11,25 €
fr.o.m. 1.1.2023	

- 1.2 För en arbetsresa som varat minst 10 timmar betalas dubbel måltidsersättning. När arbetsresan varar minst 14 timmar betalas måltidsersättning tredubbelt.
- 1.3 Måltidsersättning betalas inte åt en arbetstagare som är anställd som bilförare.
- 1.4 Måltidsersättning betalas inte då arbetstagaren arrangerats ordentlig, kostnadsfria måltider på arbetsplatsen.

2 Betalning av dagtraktamente

- 2.1 Som betalningsförutsättning för dagtraktamente och partiellt dagtraktamente är att den särskilda arbetsplatsen, om man använder den vanligaste rutten dit, är minst 40 km från anställningsplatsen och minst 15 km från hemmet.

Heldagtraktamente betalas när arbetsresan varar över 10 timmar, och partiellt dagtraktamente då den varar över 6 timmar.

- 2.2 När det sista fullgångna resedygnet överskrider 6 timmar, betalas heldagtraktamente.
- 2.3 När det sista fullgångna resedygnet överskrider 2 timmar, betalas partiellt dagtraktamente.
- 2.4 Med resedygn avses en tidsperiod på högst 24 timmar som inleds när arbetstagaren begär sig på arbetsresan från den startpunkt som nämns i punkt 3.2 varifrån resan faktiskt inleds.
- Det sista resedygnet avslutas när arbetstagaren återkommit från arbetsresan till ovan nämnda startpunkt.
- 2.5 Ifall arbetsdagen enligt den arbetstid som är i bruk i företaget har avslutats och arbetstagaren tvingas återkomma till arbetet, räknas resan som en ny arbetsresa om arbetsresan varar minst 4 timmar.
- Ersättningarna betalas då enligt det ovan nämnda med beaktande av att man på samma dag inte kan betala måltidsersättning och/eller partiellt dagtraktamente för mer än beloppet för heldagtraktamente.

3 Ersättning av resekostnader

- 3.1 Med reseersättningar som avses i denna punkt avses ersättning av kostnader som uppkommit för resan fram och tillbaka till den särskilda arbetsplatsen, samt de kostnader som uppkommit i början av arbetskommenderingen, när den avslutats eller avbrutits samt på kommenderingsorten (obs. 3.7).
- 3.2 Startpunkten för ersättning av resekostnader är antingen hemmet eller anställningsplatsen.
- Ersättning för resekostnader betalas enligt den faktiska resevägen från den startpunkt varifrån resan till arbetsplatsen är kortast.
- 3.3 Som resekostnader räknas t.ex. biljetter till buss e.d., tåg-, flyg- och båtbiljetter jämte möjliga sovplatsbiljetter i II-klass, samt andra transportkostnader och bagagekostnader.
- 3.4 För andra resor som arbetsgivaren beordrat antingen under arbetstid eller utanför den ersätts de faktiska resekostnaderna.
- 3.5 Vid användning av allmänna forskaffningsmedel ersätts resekostnaderna enligt kostnaden för en s.k. enkelbiljett.
- Ifall man använder s.k. serie-, månads- o.d. biljetter ska de införskaffas av arbetsgivaren.
- 3.6 Då lämpliga allmänna kommunikationsmedel saknas och man måste använda arbetstagarens eget fordon eller ett fordon i arbetstagarens besittning, eller ifall man kommit överens om att använda det, ersätts resekostnaderna upp till maximibeloppet enligt skattestyrelsens beslut.

- 3.7 På kommenderingsorten betalas arbetstagaren ersättning för resekostnader jämte reseersättningar för resan mellan bostaden och arbetsplatsen enligt bestämmelserna i § 14.

4 Ersättning för resetid

- 4.1 För resetiden betalas ersättning enligt grundtimlönen.
- 4.2 Resetiden ersätts enligt den tid som använts av det fordon enligt vilket ersättning för resekostnader betalas.
- 4.3 Ifall arbetstagaren måste flyttas från ett fordon till ett annat, räknas flyttningstiden som resetid.
- 4.4 Om man använder mer än 1 men högst 2 timmar till arbetsresor enligt fordonens ordinarie resetider på morgonen och på kvällen betalas ersättning för resetid för en timme.

Om man på motsvarande vis använder mera än 2 timmar till arbetsresorna, men högst 3 timmar, betalas ersättning för resetid för två timmar osv.

- 4.5 Tiden använd till resor räknas inte till arbetstid för tre (3) resetimmar per dag som gjorts utanför den arbetstid som är i bruk i företaget.
- 4.6 För kommenderingsorter där man övernattar betalas ersättning för resetid då arbetskommenderingen inleds, upphör eller avbryts enligt den faktiska resetiden, avvikande från punkt 4.4.
- 4.7 När sovplats har ordnats för arbetstagaren, betalas inte ersättning för tiden mellan klockan 22.00 och 07.00.
- 4.8 Då man fastställer ersättningen för resetid ska som startpunkt för arbetsresan räknas den startpunkt som bestämts enligt punkt 3.2 och slutpunkten för arbetsresan arbetstagarens sociala utrymme vid arbetsobjektet.
- 4.9 Ersättning för resetid till bygget ska utredas genast när arbetet inleds.
- I oklara fall kan konstaterande ske under en provkörning som ska utföras vid samma tidpunkt då man i vanliga fall åker till och från bygget. Provkörningen sker med det fortskaffningsmedel för vilket arbetsgivaren betalar resekostnaderna.
- 4.10 För resetid på arbetstid betalas samma lön som för utfört arbete.

5 Logiersättningar

Då man är tvungen att inkvartera sig under resan, sköts inkvarteringskostnaderna enligt följande alternativ:

- 5.1 I första hand av arbetsgivaren bekostad och arrangerad gratis inkvartering.

Om arbetsgivaren eller beställaren arrangerar en gratis bostad, kan det vara fråga om inkvartering i en allmän hårbärgeringsrörelse, bostadslägenhet eller boningsrum, gästrum e.d.

Nivån på inkvarteringen på bygget ska vara sådan att varje inkvarterad får minst 10 m² boningsutrymme och högst två personer placeras i samma rum. Därutöver ska reserveras tillräckliga sociala utrymmen och rekreationsutrymmen med tanke på förhållandena.

I arbeidskommenderingar som varar över en vecka arrangeras inkvartering i rum för en person, ifall det är möjligt med tanke på de lokala omständigheterna.

Bestämmelserna om inkvarteringsnivå finns i bilaga 5, sid. 151 i detta kollektivavtal.

- 5.2 Ifall arbetsgivaren inte har skaffat inkvartering åt arbetstagaren, arrangerar arbetstagaren själv sin inkvartering och debiterar kostnaderna för inkvarteringen från arbetsgivaren mot ett verifikat av hårbärgeringsrörelsen

I de fall då arbetstagaren hyrt en bostad från en privatperson, kommer man mellan parterna överens om hur inkvarteringskostnaderna ersätts.

- 5.3 Utan verifikat ersätts nattresepenning enligt maximibeloppet i skattestyrelsens årliga beslut. Nattresepenningen betalas för sådan övernattnings som berättigar till dagtraktamente, under vilket avgiftsfri inkvartering inte har ordnats för arbetstagaren, eller han eller hon inte har fått i stycket ovan nämnda logiersättning eller sovplats under resan.

Nattresepenning betalas dock inte om arbetstagaren obefogat har låtit bli att utnyttja den inkvarteringsmöjlighet som arbetsgivaren reserverat och anvisat.

6 Tillämpning av dagtraktamentssystemet i vissa fall

- 6.1 Fri kost

Om arbetstagaren under något resedygn får fri eller i biljettpriset ingående kost, är maximibeloppet för dagtraktamente hälften av heldagtraktamentets belopp. Med fri kost anses i fråga om heldagtraktamente två gratis måltider, och i fråga om partiellt dagtraktamente en gratis måltid.

- 6.2 Utbildningstillfällen och motsvarande

Vad gäller utbildning arrangerad av arbetsgivaren iakttas resebestämmelserna i denna paragraf, såvida man inte kommer överens om annat med arbetstagaren.

6.3 Hemresor under vissa helgdagar

När en arbetstagare före påsk-, midsommar- eller juldagen har arbetat på främmande ort oavbrutet i minst fyra veckor, är han eller hon berättigad att för nämnda helgdag resa hem, för vilket han eller hon får resekostnaderna ersätta, dagtraktamente och ersättning för resetid enligt bestämmelserna i § 14.

6.4 Olovlig frånvaro

I sådana fall då arbetstagaren är borta från arbetet på kommanderingsorten hela dagen eller en del av den utan att frånvaron haft arbetsgivarens tillåtelse eller berott på arbetstagarens sjukdom, reservövning eller annan därmed jämförbar orsak, förfars vad gäller dagtraktamentet på följande vis:

6.4.1 Dagtraktamente för lediga dagar

Om frånvaron direkt ansluter sig till en ledig dag efter eller före arbetsdagen betalas inget dagtraktamente för den följande eller föregående lediga dag.

Om arbetstagaren däremot är frånvarande från arbetet både dagen före och efter den lediga dagen eller delar av dem, betalas inte dagtraktamente alls.

6.4.2 Dagtraktamente för arbetsdag

Dagtraktamentets belopp för en frånvarodag minskas i förhållande till den tid under vilken arbetstagaren inte har utfört arbete (minsta minskningen 1/8 av dagtraktamentet).

B Transport arrangerad av arbetsgivaren

Arbetsgivaren kan arrangera en samtransport till arbetsobjektet (bygget eller kommanderingsorten) från de startpunkter som nämns i § 14 punkt 3.2.

Då arbetstagarens reseersättningar fastställs utgående från anställningsplatsen, betalas åt honom eller henne de ökade kostnader som förorsakats av deltagande i samtransporten jämte resetider (ritning 3, sid. 92).

Ät en arbetstagare vars resesersättning fastställs hemifrån och som deltar i transport arrangerad av arbetsgivaren från anställningsplatsen eller mellan anställningsplatsen och arbetsplatsen, ersätts alla kostnader som förorsakats av deltagande i samtransporten.

Ifall arbetstagaren kör det fordon som avses i denna punkt vid sidan om sitt eget arbete, räknas resetiden som arbetstid för honom eller henne.

C Användning av egen bil

- 1.1 Då man använder en bil som är i arbetstagarens besittning mot ersättning som arbetsgivaren betalar ska parterna skilt komma överens om det.

Det rekommenderas att avtalet ingås skriftligen.

- 1.2 Tillämpningsanvisning gällande bruk av egen bil.

Ifall inget annat föranleds av avtalet om användning av egen bil, kan man i bygget komma överens om att använda s.k. samåkning. Ersättning för resekostnader betalas åt en arbetstagare som använder sin egen bil eller en bil i hans eller hennes besittning för samåkning för en arbetsresa fram och tillbaka enligt § 14 punkt 3.2 mellan startpunkten och bygget enligt maximibeloppen i skattestyrelsens beslut.

Avtalet förutsätter att de arbetstagare som deltar i det ifrågavarande byggets samåkning bor inom ett sådant område som inte leder till att arbetstagarnas resetid väsentligt förlängs.

Om bruk av samåkning avtalas mellan arbetsgivaren och de arbetstagare på det ifrågavarande bygget som deltar i samåkningen.

Ifall ett avtal i ovan nämnda fall inte kan uppnås, har arbetsgivaren ingen bestämmanderätt vad gäller bruk av samåkning.

Åt de som deltar i samåkningen betalas de faktiska resekostnaderna för resan fram och tillbaka till samlingsplatsen.

- 1.3 Ifall arbetstagarna bor på olika håll utgående från arbetsplatsen och det inte av denna orsak är möjligt att arrangera samåkning, betalar arbetsgivaren varje arbetstagare enligt avtalsbestämmelserna om användning av egen bil.

D Arbete utomlands

- 1.1 Arbetsgivaren och arbetstagaren ingår skriftligen ett kommenderingsavtal om arbete som utförs utomlands. I kommenderingsavtalet utreds frågor i anknytning till lönesättningen samt andra faktorer i anknytning till kommenderingen såsom frågor om arbetstid, inkvartering, försäkringar, sjukdomar, beskattning, besök hem, semestrar, avbrott e.d.

- 1.2 I korta kommenderingar, såsom underhåll- och reparationsarbeten eller andra motsvarande kortvariga installationsarbeten tillämpas branschens kollektivavtal, såtillvida omständigheterna i förläggningslandet inte väsentligen avviker från motsvarande omständigheter i hemlandet. Lön för restid betalas inte för den del av resan som sker utanför arbetstid. För resor som sker på en ledig dag betalas enkel grundtimlön för högst 8 timmar, dock inte för tiden mellan 22–07.

- 1.3 Då arbetsobjektets omfattning, tidskrav, arbetstagarantal e.d. kräver det kommer man emellan organisationerna som är kollektivavtalsparter

överens om de centrala anställningsvillkoren som tillämpas på arbetstagarna som arbetar vid arbetsobjektet, som till exempel frågor gällande avlöning, arbetstid, semester, lön för sjukdomstid, avbrott, besök hem och försäkringar.

Ett avtal mellan organisationerna kan även vara ett s.k. trepartsavtal, då avtalet även undertecknas av den arbetsgivare som låter utföra arbetet.

Ifall inget avtal mellan organisationerna har ingåtts före arbetstagarens resa inleds, förhindrar detta inte arbetstagaren från att inleda kommenderingen och utföra arbetet enligt avtalet nämnt i punkt 1.1.

- 1.4 En dylik kommendering ska inte ges åt en arbetstagare utan hans eller hennes samtycke, ifall inte anställningsförhållandet baserar sig på just sådant arbete.

Strejker, lockouter och andra stridsåtgärder som sker i Finland berör inte arbetsobjekt utomlands.

- 1.5 Om arbetstagaren dör på en arbetsresa utomlands, ombesörjer arbetsgivaren på sin bekostnad eller genom att skaffa ett försäkringsskydd att den avlidna transporteras till Finland. Likaså ombesörjer arbetsgivaren på egen bekostnad eller genom att skaffa ett försäkringsskydd att en arbetstagare som blir allvarligt sjuk under en arbetsresa utomlands transporteras till Finland, när detta med tanke på vården är nödvändigt eller när arbetstagaren efter sjukvård inte kan fortsätta arbetet och blir tvungen att återvända till Finland.

2 Utlandsdagtraktamenten

Dagtraktamente betalas enligt följande:

- 2.1 Dagtraktamentets belopp i varje enskilt land är det som skattestyrelsen årligen fastställer som skattefritt.

Om arbetstagaren under något resedygn får fri eller i biljettpriset ingående kost som är två kostnadsfria mål mat, är maximibeloppet för dagtraktamente hälften av heldagtraktamentets belopp.

- 2.2 Vad gäller långa utlandskommenderingar kan man inom företaget även komma överens om annat vad gäller dagtraktamentet.
- 2.3 Då man fastställer beloppet på dagtraktamentet kommer man även överens om hur stor del av dagtraktamentet betalas i det ifrågavarande landets valuta och hur stor del i euro. Samtidigt kommer man överens om hur stor del av dagtraktamentet betalas åt arbetstagaren vid det aktuella bygget och hur stor del betalas till arbetstagarens bank i hemlandet.

E Förskottsinnehållning på resekostnader

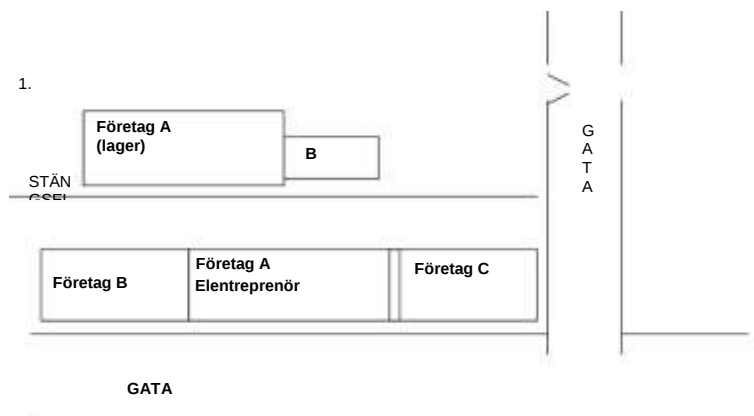
Då ersättningarna som nämns i denna paragraf överskrider de penningbelopp som fastställts som skattefria enligt skattestyrelsens beslut, innehåller arbetsgivaren på den överskridande delen förskottsinnehållningen och socialskyddsavgifterna. Dessa överskridande

potter antecknas som skilda potter i arbetstagarens lön, som inte räknas som lön för utförd arbetstid.

F Lokala avtal

I enlighet med § 4 kan man vid STTA:s och PALTA:s medlemsföretag avtala om annat i fråga om bestämmelserna i § 14. Avtalet måste ingås skriftligen och det ska undertecknas av huvudförtroendemannen.

Ritning 1. Tolkning av måltidsersättningar

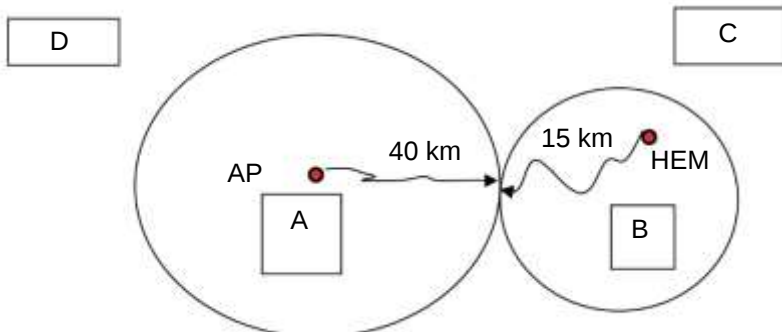

Då elentreprenör A:s installatör arbetar minst fyra (4) timmar i kundbolag B och C, betalas måltidsersättning.

Då installatören arbetar i ett eget utrymme bakom stängsel (lager), som kan nås via gatan, betalas måltidsersättning.

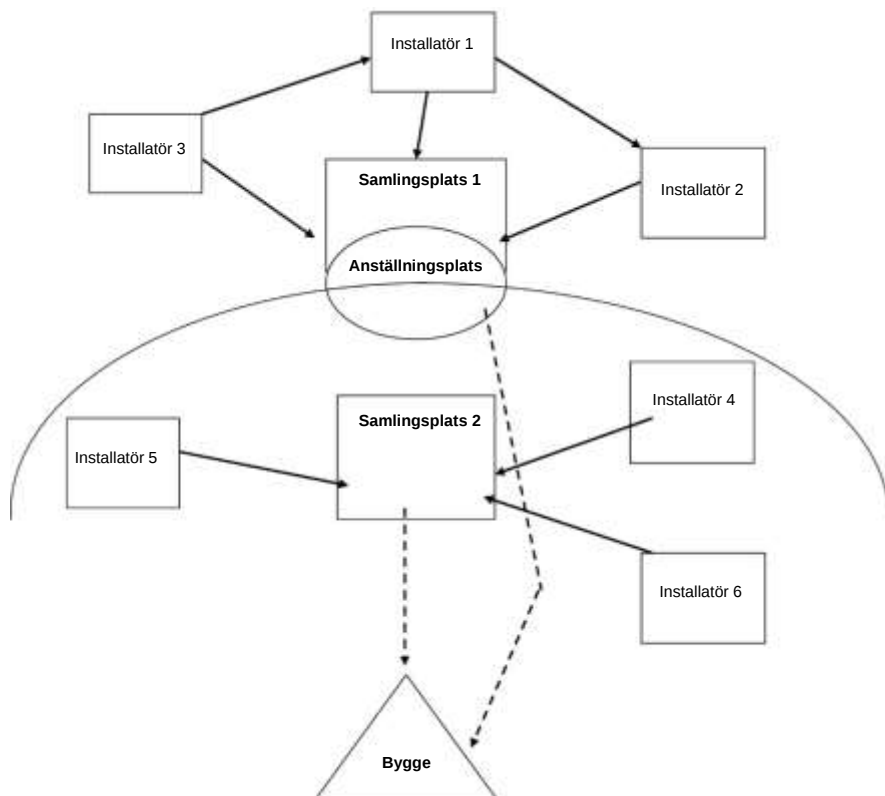
Om inget stängsel finns mellan anställningsplatsen och lagret och man komma direkt till lagret betalas ingen måltidsersättning.

Ritning 2. Reseersättningar

- Bygge A = Måltidsersättning, ersättning för resetid och resekostnader från anställningsplatsen
- Bygge B = Måltidsersättning, ersättning för resetid och resekostnader från hemmet
- Bygge C = Dagtraktamente/10 h, ersättning för resetid och resekostnader från hemmet; partiellt dagtraktamente om resetiden är 6 h
- Bygge D = Dagtraktamente/10 h, ersättning för resetid och resekostnader från anställningsplatsen; partiellt dagtraktamente om resetiden är 6 h
- Bygge C och D = ifall resetiden inte är tillräcklig betalas måltidsersättning

Ritning 3. Transport arrangerad av arbetsgivaren

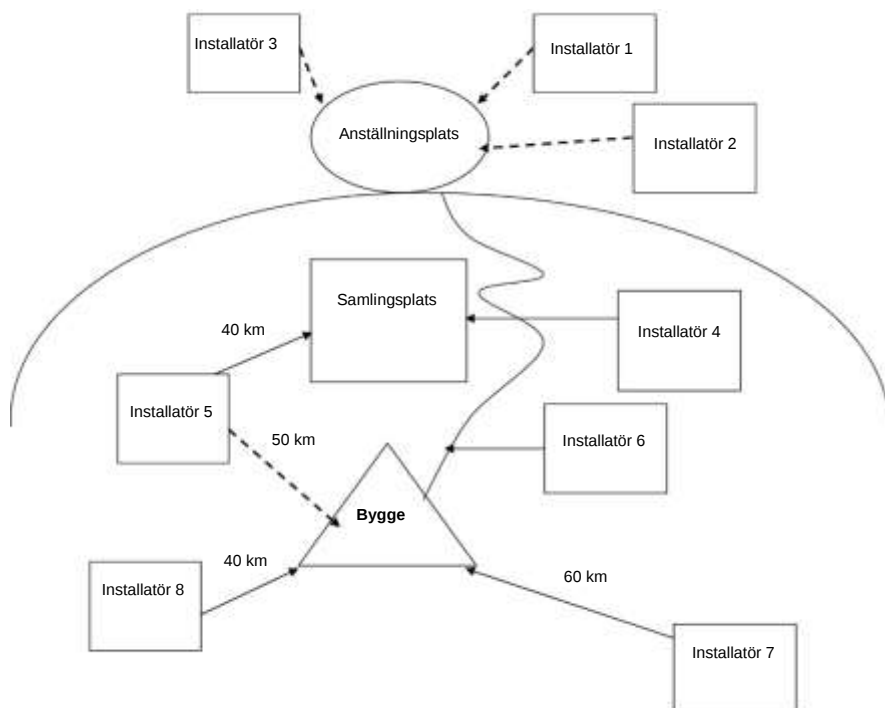

Avståndet mellan anställningsplatsen och bygget 120 km

Arbetsgivaren har arrangerat transport från anställningsplatsen till bygget.

- Installatör 1, 2 och 3 anländer till startpunkten för transporten (anställningsplatsen) vid den meddelade starttidpunkten på egen bekostnad.
- Ifall arbetstagaren ålägger arbetstagaren att delta i samtransporten på så sätt att extra kostnader (kostnader/tid) uppstår för arbetstagaren, ersätter arbetsgivaren de ökade kostnaderna.
- Man har avtalat om en samlingsplats längs med vägen.
- Åt installatör 4 och 5 betalas resekostnaderna hemifrån till samlingsplatsen och tillbaka.
- Installatör 6 stiger på längs vägen.
- Arbetstagaren betalar åt installatör 7 och 8 resekostnaderna hemifrån till bygget och tillbaka.

Ritning 4. Samåkning

Man har kommit överens om samåkningen på så sätt att samlingsplatsen är vid anställningsplatsen eller så har man kommit överens om att samlingsplatsen är en annan plats än anställningsplatsen (t.ex. installatörens hem).

Installatörer som tar sig till samlingsplatsen betalas reseersättningar hemifrån till samlingsplatsen.

Åt installatören som kör från samlingsplatsen till arbetsplatsen betalas kilometerersättning och tilläggsersättning enligt skattestyrelsens årliga beslut utgående från antalet installatörer som skjutsas (år 2022: 0,46 €/km + 0,03 €/km).

15 § TIMKORT

1. Arbetstagaren måste både i tid- och ackordsarbete regelbundet markera karaktären på arbeten som han eller hon utfört, liksom det använda antalet timmar, måltidsersättningar, dagtraktamente, resekostnader, tillägg osv. på ett timkort som ska företas arbetsgivaren.
2. Ackordindelningen utförs enligt kollektivavtalet baserat på de uppgifter som antecknats i timkorten.
3. Om det ifrågavarande arbetet inte hör till ett ackord mellan beställaren och arbetsgivaren, ska ett skriftligt godkännande fås på timkortet eller motsvarande verifikat av beställaren eller hans eller hennes representant. Detsamma gäller sådana arbeten som utförs helt på räkning.
4. Innan arbetet inleds ska arbetstagaren få det utrett vilken metod för godkännande som är i användning.
5. Anteckningar som gjorts i timkorten får inte korrigeras på så sätt i löneräkningen att den ursprungliga anteckningen inte längre kan utläsas.
6. Ifall anteckningar gjorda i timkorten måste korrigeras ska arbetstagaren så snabbt som möjligt meddelas om korrigeringen och orsaken till den.
7. Ifyllning av timkorten sker på arbetstiden.
8. Arbetsgivaren ska ge arbetstagarna ett timkort eller medel för att fylla i ett elektroniskt timkort. Om det krävs en e-postadress för att det elektroniska timkortet ska kunna användas och arbetstagaren inte vill utlämna sin personliga e-postadress ska arbetsgivaren ordna en e-post på arbetet för arbetstagaren.
9. Arbetstagaren ska få en kopia av det timkort han eller hon fyllt i oberoende av huruvida timkortet fylls i på papper eller elektroniskt. En elektronisk kopia kan skickas till exempel till en e-post som arbetstagaren uppgett, e-posten på arbetet eller en nätbank.

16 § LÖNEBETALNINGSDAG

- 1 Lönebetalningsdagen är fredag, ifall man inte kommit överens om annat inom företaget, och lönebetalningsperioden är två (2) veckor ifall det inte är fråga om månadslön.
- 2 I samband med lönebetalningen betalas lönen för löneperioden, kostnadsersättning o.d.
- 3 Det ska arrangeras på så sätt att utbetalning av den utbetalda lönen inte orimligt försenas på grund av start- och sluttidpunkterna för lönebetalningsperioderna eller på grund av faktorer i anknytning till löneräkningen och lönebetalningen.
- 4 Beräkningstiden för lön är i huvudsak 5 arbetsdagar men högst 7 arbetsdagar.
- 5 Om fredag är en helgdag, betalas lönen föregående dag. Lönen ska kunna lyftas på lönebetalningsdagen. Då anställningsförhållandet

avslutas ska slututredningen över lönen göras utan dröjsmål och oberoende av den allmänna lönebetalningsdagen.

- 6 Arbetstagaren ska varje lönebetalningsperiod ges en lönespecifikation över den utbetalda lönen och kostnadsersättningar, i vilken grunderna för hur lönen utformas framgår tillräckligt klart, till exempel skilt antecknad grundtimlön, personlig lönedel, betalda tidlöner och ackordslöner, genomsnittlig timförtjänst för semester, ersättningar motsvarande genomsnittlig timförtjänst, särskilda tillägg, ersättningar för övertids- och söndagsarbete och veckovila, reseersättningar, måltidsersättningar och dagtraktamente samt förhands- o.d. innehållningar.
- 7 I lönespecifikationen ska därtill i mån av möjlighet framgå intjänningen av arbetstidsförkortning samt skilda ackords- och tidlöner för varje bygge.
- 8 Lönespecifikationen ska skickas till arbetstagaren senast på lönebetalningsdagen, åtminstone i elektroniskt format. Lönespecifikationen skickas enligt den praxis arbetsgivaren tillämpar antingen per post eller elektroniskt till den e-post arbetstagaren uppgett, e-posten på arbetet eller nätbanken.

17 § SEMESTER

Allmänt

- 1 Förutom detta avtal ska bestämmelserna i semesterlagen iakttas.
- 2 Semestern inleds och upphör vid startpunkten för ersättningar för resekostnader enligt § 14 punkt 3.2.
- 3 En kommandering som är fortgående ska avbrytas eller avslutas och arbetstagaren ska beordras att återkomma till startpunkten för betalning av ersättningar för resekostnader enligt § 14 punkt 3.2 före semestern inleds, ifall man inte kommer överens om annat med arbetstagaren. Då man bestämmer längden på semestern räknas som dagar likställda med arbetade dagar förutom de dagar som nämns i 2 kap. 7 § i semesterlagen (162/2005) även den tid då arbetstagaren getts befrielse från arbete för Elbranschernas fackförbunds representantkårsmöte, styrelsemöte och direktionmöte, samt för deltagande i kollektivavtalsförhandlingar mellan parterna i detta kollektivavtal eller för förhandlingar i arbetsgrupper som baserar sig på organisationernas avtal. Likaså anses som likställd med arbetad tid även den tid för vilken befrielse har beviljats för deltagande i representantmöte eller förbundsmöte eller motsvarande styrelseorgans möten för den aktuella centralorganisationen, vars medlem Elbranschernas fackförbund är. Arbetstagaren ska, när han eller hon begär befrielse, förete en vederbörlig utredning om den tid han eller hon behöver för deltagandet i ett möte.

Därtill räknas som dagar likställda med arbetade dagar även de dagar då arbetstagaren enligt arbetstidsschemat varit ledig för att utjämna den genomsnittliga arbetstiden per vecka eller då han eller hon varit förhindrad från att arbeta på grund av resor som skett på arbetsgivarens order.

Semesterlön och -ersättning

- 4 Den genomsnittliga timförtjänsten utgör grund för beräkning av arbetstagarnas semesterlön och semesterersättning. Denna beräknas så att den lön som under semesterkvalifikationsåret betalats eller förfallit till betalning till arbetstagaren för arbetad tid, med undantag av den förhöjning som utöver grundlönen betalas för nödarbete eller övertidsarbete enligt lag eller avtal, divideras med antalet motsvarande arbetstimmar.

Resultatpremien som delas mellan arbetstagarna i förhållande till antalet arbetstimmar de utfört beaktas då man räknar arbetstagarens semesterlön och -ersättning. I andra fall, då hela resultat- eller vinstpremien betalas åt arbetstagaren som en engångsersättning, påverkar den inte arbetstagarens semesterlön eller -ersättning.

- 5 Arbetstagarens semesterlön och semesterersättning beräknas genom att multiplicera hans eller hennes i punkt 4 avsedda genomsnittliga timförtjänst med den koefficient som fastställs på basis av antalet semesterdagar som avses i § 5 och 6.1 i semesterlagen (162/2005) och som framgår av följande tabell:

Antal semesterdag		Koefficient	
ar	Koefficient	Antal	t
2	16,0	16	116,0
3	23,5	17	123,6
4	31,0	18	131,2
5	37,8	19	138,8
6	44,5	20	146,4
7	51,1	21	154,4
8	57,6	22	162,4
9	64,8	23	170,0
10	72,0	24	177,6
11	79,2	25	185,2
12	86,4	26	192,8
13	94,0	27	200,0
14	101,6	28	207,2
15	108,8	29	214,8
		30	222,4

Om antalet semesterdagar överskrider 30, höjs koefficienten med talet 7,2 per semesterdag.

Ifall den ordinarie arbetstiden per dygn under semesterkvalifikationsåret har underskridit 8 timmar, beräknas dock semesterlön och

semesterersättning genom att på motsvarande sätt multiplicera den genomsnittliga timförtjänsten med det tal som fås när de ovan angivna koefficienterna multipliceras med kvoten av antalet ordinarie arbetstimmar per vecka och talet 40.

Semesterlönen för månadsavlönade arbetstagare bestäms enligt semesterlagen.

Bestämmelse om ikraftträdande: Bestämmelsen tillämpas från och med 1.4.2022.

Semesterpenning

- 6 Arbetstagaren betalas i semesterpenning 50 % av hans eller hennes lagstadgade semesterlön.
- 7 1/3 av semesterpenningen betalas då semestern inleds.
2/3 av semesterpenningen betalas i samband med den löneutbetalning då arbetstagarens lön för den dag då han eller hon återvänder till arbetet vanligen betalas.
- 8 På begäran av arbetstagaren ska förskott på denna del av semesterpenningen (2/3) betalas i fall där utbetalningen på den normala lönedagen skulle betyda att arbetstagaren får sin semesterpenning fler än fem dagar efter att han eller hon har återvänt från semestern. Förskottsbeloppet kan som högst vara hälften av denna del av semesterpenningen (2/3).
- 9 Ifall semestern är delad, betalas semesterpenningen skilt för varje semesterperiod med iakttagande av vad som bestämts ovan. Avtal om utbetalning av hela semesterpenningen i samband med den del av semestern som ges sist får ingås lokalt.
- 10 Till arbetstagare som går i ålderspension, invalidpension, förtida ålderspension eller individuell förtidspension betalas en semesterpenning på ovan nämnda procent av den semesterlön och den eventuella semesterersättning som arbetstagaren är berättigad till.
Semesterersättningen betalas på ovan nämnda sätt förhöjd med 50 procent när semester som inte kan ges på grund av att arbetsoförmågan fortsätter ersätts genom att arbetstagaren betalas semesterersättning enligt 26 § i semesterlagen (162/2005).
- 11 Åt en arbetstagare som inleder tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1438/2007) eller civiltjänstlagen (1446/2007) betalas förutom semesterersättning därtill 1/3 av semesterpenningen. Arbetstagaren har rätt att få 2/3 av semesterpenningen ifall han eller hon vid återgång till arbetet förfar såsom förutsätts i lagen om fortbestånd av arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för den som fullgör skyldighet att försvara landet (305/2009).
- 12 Ifall arbetsgivaren har sagt upp arbetstagarens arbetsavtal av en orsak som inte beror på arbetstagaren så att avtalet upphör under semesterperioden och arbetstagaren är förhindrad att återgå till arbetet efter semestern på grund av att anställningsförhållandet avslutades, förlorar arbetstagaren av den här anledningen inte sin rätt till semesterpenning. Inte heller på grund av arbetsgivarens konkurs förlorar

arbetstagaren sin rätt till semesterpenning.

- 13 Lokalt kan man komma överens om att semesterpenningen eller en del av den ersätts av avlönad ledighet som likställs med tid i arbete.
- 14 Förhöjd semesterersättning då anställningsförhållandet avslutas
När anställningsförhållandet upphör betalas arbetstagaren semesterersättning förhöjd med 50 %. Det ovan nämnda gäller dock inte fall då arbetsgivaren avslutar anställningsförhållandet av orsaker som beror på arbetstagaren själv, eller ifall arbetstagaren själv avslutar anställningsförhållandet i strid mot lag eller avtal.
- 15 Ifall lagen om utstationerade arbetstagare (447/2016) tillämpas på en arbetstagare, tillämpas på honom eller henne bestämmelserna i § 21 i detta kollektivavtal på semesterlönen och semesterpenningen, avvikande från ovan.

18 § SJUKDOMSTID, MODERSKAPS OCH FADERSKAPSLEDIGHET OCH TILLFÄLLIG VÅRDLEDIGHET

- 1 Åt arbetstagaren betalas under tiden för arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall ersättning för inkomstbortfall för det antal arbetsdagar som överensstämmer med en viss tidsperiod enligt nedanstående tabell.

Anställningsförhållandet har fortgått oavbrutet	Tidsperiod
– under 3 år	28 kalenderdagar
- 3 år men under 5 år	35 kalenderdagar
– 5 år men under 10 år	42 kalenderdagar
– 10 år eller längre	56 kalenderdagar

- 2 När arbetstagaren insjuknar mitt under arbetsdagen betalas lön för sjukdomstid även för de timmar som kvarstår under arbetsdagen. Denna dag räknas inte med i ovan nämnda perioder för ersättning.
- 3 Ersättning för inkomstbortfall betalas enligt ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst.
- 4 I anställningsförhållanden som varat kortare tid än ett år är dagen för insjuknande eller, ifall arbetsoförmågan börjat mitt under arbetsdagen, arbetsdagen därefter oavlönad, såtillvida det inte är fråga om ett arbetsolycksfall. Om arbetsoförmågan på grund av sjukdom efter insjukningsdagen fortgår minst 6 vardagar betalar arbetsgivaren lön från och med början av arbetsoförmågan.
- 5 En förutsättning för lönebetalning under sjukdomstid är att arbetsoförmågan inte vållats genom eget grovt vållande eller lättsinnigt leverne, eller att arbetsoförmågan orsakats av förtjänstarbete som utförts annorstädes, och att sjukdomen inte avsiktligt har hemlighållits då arbetsavtalet ingicks.
- 6 Då en arbetstagare blivit arbetsoförmögen är han eller hon skyldig att utan dröjsmål meddela arbetsgivaren om det samt ge en uppskattning över hur länge arbetsoförmågan kommer att vara.
- 7 När arbetsgivaren kräver det ska arbetstagaren visa fram ett läkarintyg över sin sjukdom som utfärdats av företagsläkaren eller av en annan

läkare som godkänns av arbetsgivaren eller någon annan utredning över sjukdomen som godkänns av arbetsgivaren.

- 8 Om arbetstagarens arbetsförmåga på grund av samma sjukdom börjar på nytt inom 30 dagar räknat från den dag då arbetsgivaren betalade lön för sjukdomstid åt honom eller henne, är arbetstagaren inte berättigad till en ny tidsperiod med lön för sjukdomstid.
- 9 Arbetsgivaren har rätt att lyfta den dagpenning som annars betalas till tjänstemannen enligt vad sjukförsäkringslagen (1224/2004) förutsätter för motsvarande tidsperiod. Om dagpenning eller en därmed jämförbar ersättning inte betalas på grund av orsaker som beror på arbetstagaren själv eller om den betalas till ett lägre belopp än vad arbetstagaren enligt lag skulle ha varit berättigad till, har arbetsgivaren rätt att avdra från lönen den del av lönen för sjukdomstid eller förlossningsledighet eller en del av den som på grund av arbetstagarens försummelse har blivit outbetald.
10. Hanteringen av sjukfrånvaron på arbetsplatsen sker bäst i samarbete mellan företaget och personalen och dess representanter samt företagshälsovården.

Ett alternativ kan vara ett förfarande med egen anmälan vid sjukfrånvaron. Förfarandet med egen anmälan lämpar sig i synnerhet vid smittsamma sjukdomar (till exempel förkylning, magsjuka).

För att minska antalet sjukfrånvaron kan arbetsgivaren permanent eller tillfälligt ta i bruk ett förfarande med egen anmälan i fråga om arbetstagarnas kortvariga, till exempel tre arbetsdagar långa, sjukfrånvaron. Förfarandet med egen anmälan kan i motsvarande situationer också gälla plötsliga sjukdomsfall bland barn under 10 år, såvida detta nämns i arbetsgivarens anvisningar.

Oberoende av huruvida ett förfarande med egen anmälan tillämpas eller inte är det bra om arbetstagaren alltid uppsöker en läkare då hans eller hennes tillstånd kräver det.

Arbetsgivaren har trots att förfarandet med egen anmälan tagits i bruk rätt att från fall till fall kräva ett läkarintyg som utredning av en arbetstagares arbetsförmåga.

Lagstadgade läkarundersökningar

En arbetstagare kan under sin avlönade arbetstid gå på en arbetsrelaterad läkarundersökning som förutsätts av arbetsgivaren eller myndighetsbeslut. Resor för en dylik granskning, därpå följande undersökning och eftergranskning, ersätts på samma sätt som arbetsresor.

Övriga läkarundersökningar

- 1 Arbetstagarens lön sänks inte under den tid som är nödvändig för att genom läkarundersökning konstatera en sjukdom, såvida behovet av läkarvård är akut, och en mottagningstid inte inom rimlig tid kan fås utanför arbetstid.
- 2 Screeningsundersökningar i syfte att kartlägga hälsa och välmående och

förhindra hälsoproblem och andra motsvarande screeningsundersökningar kan genomföras under avlönad arbetstid, ifall det inte är möjligt att genomgå dem utanför arbetstiden.

- 3 Arbetstagaren har rätt att delta i den särskilda läkarundersökning som anknyter till uppbådet på avlönad arbetstid.
- 4 Lönen minskas inte heller då det är fråga om
 - a) en undersökning av specialläkare i samband med att ordinera ett hjälpmedel
 - b) en undersökning utförd av en företagsläkare, specialläkare eller poliklinik inom specialområdet i syfte att fastställa vården av en kronisk sjukdom
 - c) för laboratorie- och röntgenundersökning som anknyter till läkarundersökning som ersätts
 - d) för nödvändig undersökning i syfte att få det intyg av hälsovårdscentralen som förutsätts för moderskapspenning eller för andra medicinska undersökningar som föregår förlossning
 - e) för tandläkarbesök, om en plötslig tandsjukdom förorsakar arbetsoförmåga som kräver vård under samma arbetsskift. Behovet av brådska påvisas genom tandläkarintyg.
 - f) arbetsoförmåga på grund av en vårdåtgärd med anledning av en cancersjukdom.
- 5 Förfarandesätt i anknytning till läkarundersökningar kan enligt § 4 i detta kollektivavtal avtalas med huvudförtroendemannen enligt de företagsspecifika behoven.

Moderskaps, faderskaps och föräldraledighet samt vårdledighet

- 1 Om anställningsförhållandet har fortgått oavbrutet i minst sex månader före förlossningen, betalas lön för moderskapsledighet för en tidsperiod på 56 arbetsdagar. Arbetsgivaren har rätt att lyfta den dagpenning som annars betalas till tjänstemannen enligt vad sjukförsäkringslagen förutsätter för motsvarande tidsperiod.

När en arbetstagare har adopterat ett barn under skolåldern, får adoptivmodern under i föregående stycke nämnda förutsättningar i direkt anknytning till adoptionen ledig tid med lön i tre månader som kan likställas med moderskapsledighet.

Till en arbetstagare betalas lön enligt ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst för ordinarie arbetstid för en period av faderskapsledighet på en vecka (5 arbetsdagar). Vid betalningen av lön för faderskapsledighet iakttas samma bestämmelser som vid betalningen av lön för moderskapsledighet.

Kort tillfällig ledighet med lön

- 1 Då ett barn som är fast bosatt i arbetstagarens hushåll som inte fyllt 10 år plötsligt insjuknar betalas till arbetstagaren ersättning för nödvändig, kort och tillfällig frånvaro för att vårda eller ordna vård av barnet i enlighet med bestämmelsen om lön för sjukdomsid i detta kollektivavtal, dock högst för fyra dagar.
- 2 En förutsättning för betalning av ersättningen är att det föreligger ett läkarintyg över barnets sjukdom och att båda vårdnadshavarna förvärvsarbetar och att en redogörelse över frånvaron ges i enlighet med bestämmelserna om betalning av lön för sjukdomstid i kollektivavtalet.

På samma grunder betalas motsvarande ersättning till barnets vårdnadshavare, ifall den andra vårdnadshavaren till följd av att han eller hon på grund av boende på annan ort på grund av sjukdom, resa, arbete, studier eller medverkan i utbildning eller annat motsvarande tillfälligt hinder inte har möjlighet att delta i vården av det sjuka barnet och vården inte kan ordnas på annat sätt i enlighet med det här momentet. Vid tillämpningen av det här momentet jämställs studier med förvärvsarbete.

Enligt avtalets andemening betraktas som ensamförsörjande även en person som utan särskilt hemskillnadsbeslut eller skilsmässobeslut permanent har flyttat i sär från sin maka eller make och en person vars make eller maka är förhindrad att delta i vården av barnet till följd av militärtjänstgöring eller reservövning.

Vård av svårt sjukt barn

En arbetstagare vars barn lider av en sådan svår sjukdom som avses kap. 10 i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har rätt att vara frånvarande från arbetet för att delta i vården eller rehabiliteringen av barnet som avses i den nämnda lagen eller i vårdhandledning efter att på förhand ha avtalat om frånvaron med arbetsgivaren.

Frånvaro och semester

Betalda frånvarodagar på grund av barns sjukdom jämställs med dagar likställda med arbetade dagar så som avses i semesterlagen (162/2005).

19 § SÄRSKILDA ERSÄTTNINGAR

1 Ersättning av inkomstbortfall på grund av kommunala uppdrag

Arbetsgivaren betalar ersättning för inkomstbortfall som orsakas av förlust av ordinarie arbetstid för en arbetstagare som deltar i kommunfullmäktigemöten eller kommunstyrelsemöten och som är medlem i dessa organ, på så sätt att arbetstagaren får fulla löneförmåner då den ersättning för inkomstbortfall som kommunen betalar och arbetsgivarens ersättning läggs ihop.

Ersättningen betalas efter att arbetstagaren har lämnat en utredning till arbetsgivaren över den ersättning och det arvode som kommunen betalar.

2 Firande av personliga bemärkelsedagar som avlönade lediga dagar

En arbetstagare som är anställd av företaget har rätt att på sin 50- och 60-årsdag få en avlönad ledighet som motsvarar den ordinarie arbetstiden, om bemärkelsedagen infaller på hans eller hennes arbetsdag.

3 Ersättning av inkomstbortfall på grund av uppbåd

Arbetsgivaren ersätter åt en arbetstagare som är anställd det inkomstbortfall som beror på uppbåd som förutsätts av värnplikten.

4 Lön under reservövningar

Arbetsgivaren betalar åt en arbetstagare som är anställd lön för tiden för reservövningar så att en gift reservist eller en reservist som annars är försörjningspliktig tillsammans med statens reservistlön uppnår fulla löneförmåner medan en reservist som inte är försörjningspliktig får 2/3 av dessa. Bestämmelsen tillämpas även på de reservister som förordnats att delta i befolkningsskyddsutbildning. Arbetsgivaren har inte rätt att minska på lönen för reservisttiden som betalas vad gäller statens reservistlön som betalas för lördag och söndag.

5 Nära anhörigs död

Arbetsgivaren beviljar en anställd arbetstagare rätt till en ledig dag med lön i sådana fall där det är fråga om arbetstagarens föräldrars, makes, makas eller sambos, eller barns dödsfall.

Motsvarande rätt till en avlönad ledig dag beviljas honom eller henne även i de fall då arbetstagaren personligen måste sköta de ärenden som föranleds av arbetstagarens brors, systers eller svärföräldrars dödsfall.

6 Ersättningsens belopp och mottagare av ersättningar

Ersättningarna som nämns i punkt 1–5 betalas enligt ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst.

7 Taklagsfester

Arbetstagaren har rätt att delta i en taklagsfest som arrangeras på bygget under ordinarie arbetstid. Lönen för taklagsfesten är den aktuella arbetstagarens grundtimlön.

20 § ARBETARSKYDD

Arbetsgivaren ska arrangera arbetet på så sätt att man i arbetet iakttar den ikraftvarande arbetarskyddslagen (738/2002), lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) och de förordningar och bestämmelser som getts på basis av dessa, såsom statsrådets förordning om säkerheten vid byggarbeten (205/2009) samt standarden SFS 6002 om säkerhet vid elarbete.

För att undvika olycksfall och yrkessjukdomar och för att skydda arbetstagarnas hälsa ska man vidta alla möjliga åtgärder.

Närmare bestämmelser om att göra elapparaturen och en del av den spänningslös samt om arbeten inom elbranschen finns i elsäkerhetslagen (1135/2016) och i de bestämmelser och avgöranden som utfärdats med stöd av den.

Ifall arbetsgruppens representant deltar på ett sätt som man kommit överens om med arbetsgivaren i en arbetarskyddsruna som arrangeras på arbetsobjektet betalas åt honom eller henne lön enligt ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst.

För att förebygga olycksfall är arbetstagaren inte enbart berättigad, utan även förpliktad, att kräva att alla tänkbara åtgärder vidtas för att säkerställa arbetarskyddet.

Som arbetsvägran ska inte anses vägran att utföra sådant arbete där nödvändiga arbetarskyddsåtgärder inte har vidtagits.

Vid arbete på trafikleder o.d. platser där trafiken utgör en fara, ska man vidta nödvändiga åtgärder för att undvika olycksfall. På arbetstagarens begäran ska arbetsgivaren sköta övervakningen. Bevakaren får inte avlägsna sig från sin post före arbetet avslutats.

Vid bruk av kemikalier eller lösningsmedel iakttas de skyddsinstruktioner som tillverkaren gett.

21 § UTSTATIONERADE ARBETSTAGARE

Ifall man tillämpar lagen om utstationerade arbetstagare (447/2016) på anställningsförhållandet, tillämpas detta kollektivavtals bestämmelser på det arbete arbetstagaren utför i Finland, med följande avvikelser:

- 1 En utstationerad arbetstagarers lönegrupp fastställs under de första sex månaderna till minst lönegrupp två. Inom den här tiden ska den utstationerade arbetstagarers lönegrupp fastställas enligt grunderna i § 8 punkt A i detta kollektivavtal.

- 2 Förkortningsledighet, semesterlön och semesterpenning ska betalas åt en utstationerad arbetstagare i samband med varje ordinarie lönebetalning och vara åtskilda från varandra i lönespecifikationen. Som ordinarie arbetstid räknas även de timmar för vilka arbetsgivaren enligt lagen eller detta kollektivavtal betalar lön eller ersättning för inkomstbortfall.
- 3 Ersättning för förkortningsledighet är 6,3 % och semesterlönen och semesterpenningen är sammanlagt 18,5 % av den del av lönen som ska betalas för arbetad tid och av ersättningarna för inkomstbortfall. De nämnda potterna (6,3 % och 18,5 %) ska synas som särskilda i lönespecifikationen som ges utstationerade arbetstagare. Därtill ska åtminstone bestämmelserna i 5–19 § i semesterlagen (162/2005) vad gäller den utstationerade arbetstagarens semester, semesterlön och semesterersättningar tillämpas.
- 4 I avtalet om underleverans eller hyrd arbetskraft som avses i detta kollektivavtal mellan arbetsgivaren och den utstationerade arbetstagaren ska följande avtalsvillkor som nämns i punkt 4.1–4.3 inkluderas.
 - 4.1 Underleverantören eller företaget som hyr ut arbetskraft förbinder sig vid att tillämpa detta kollektivavtalsbestämmelser på sådana arbeten som avses i § 1 i detta kollektivavtal, såvida annat inte föranleds av det ifrågavarande företagets fackliga organisation eller lagstiftningen.
 - 4.2 Underleverantören eller företaget som hyr ut arbetskraft samt deras arbetstagare är ifall Elbranschernas fackförbund så kräver skyldiga att till Elbranschernas fackförbunds representant överlämna följande dokument som gäller det arbete arbetstagaren utför:
 - a) en kopia av det personkort som identifierar varje enskild arbetstagare
 - b) av arbetstagaren bekräftade uppgifter om arbetstimmar
 - c) lönen som betalats åt arbetstagaren och information om andra potter som betalats enligt kollektivavtalet
 - d) betalningsverifikat för lönen och de andra ovan nämnda utbetalningarna.
 - 4.3 Underleverantören eller företaget som hyr ut arbetskraft använder enbart sådana arbetstagare som före arbetet som sker i Finland inledes skriftligen gett sin tillåtelse att överlåta den information som nämns i punkt 4.2.

22 § ARBETSREDSKAP OCH SKYDDSKLÄDSEL

- 1 Arbetsgivaren är skyldig att utan ersättning tillhandahålla sådana ordentliga, moderna och säkra arbetsredskap som varje enskilt arbete förutsätter.

2 Skyddsutrustning

Åt anställda arbetstagare ges en egen eller för eget bruk en skyddsdräkt, skyddsskor, skyddshjälm, hörselskydd och skyddsglasögon, som vid behov slipats enligt synförmåga.

Skyddsdräkter ges i genomsnitt två och skyddsskor ett par per år, ifall inte omständigheterna eller bruksbehovet föranleder annat. Man kan inom företaget komma överens om andra motsvarande förfarandesätt, även om underhållet av arbetskläderna.

Åt arbetstagare ska man därtill ge egna eller för eget bruk avsedda skyddskläder som är lämpliga med tanke på arbetsomständigheterna, som till exempel:

- a) värmehalare för kall väderlek eller motsvarande, samt skodon som motsvarar de specialkrav som ställs på arbetskläderna, såsom kylisolerande beständiga skyddsskor.
- b) regnklädsel för våta omständigheter och vattentäta skor.

I valet av skyddskläder ska man beakta brandsäkerheten som förutsätts av arbetsomständigheterna.

Arbetstagaren är skyldig att använda den utrustning som getts åt honom eller henne enligt arbetarskyddsbestämmelserna och de krav som arbetsobjektet ställer.

23 § SOCIALA UTRYMMEN

- 1 Då byggets storlek och fortbestånd förutsätter det ska arbetsgivaren se till att arbetstagarna har möjlighet att använda sig av de personalrum som förutsätts i 48 § i arbetarskyddslagen (738/2002).

24 § MENINGSSKILJAKTIGHETER OCH DERAS AVGÖRANDE

- 1 Om det uppstår oklarheter eller meningsskiljaktigheter om arbetstagarens lön eller tillämpningen av de lagar och avtal som hänför sig till anställningsförhållandet ska huvudförtroendemannen ges all information som påverkar utredningen av fallet.
- 2 Meningsskiljaktigheter mellan arbetsgivaren eller hans eller hennes representant och en eller flera arbetstagare ska man i första hand sträva efter att lösa genom lokala förhandlingar mellan nämnda parter.
- 3 Ifall ingen lösning uppnås, förhandlar arbetsgivaren eller hans eller hennes representant samt huvudförtroendemannen. Efter att arbetena på arbetsplatsen har färdigställts har huvudförtroendemannen inte rätt att retroaktivt avtala om meningsskiljaktigheter gällande arbetet vilket skulle innebära att ett till sitt innehåll nytt lokalt avtal om arbetet skulle ingås. Med lokalt avtal avses ett avtal som grundar sig på ett bemyndigande enligt lag eller kollektivavtal genom vilket man i ifrågavarande arbete frångår ett annars genom lag eller kollektivavtal tvingande villkor.
- 4 På de lokala parternas gemensamma begäran har de organisationer som än bundna av kollektivavtalet rätt att skicka sin representant till den lokala

förhandlingen om meningsskiljaktigheten.

- 5 När man inte samförstånd i de lokala förhandlingarna, kan frågan på initiativ av någondera parten hänskjutas till organisationerna som är parter i detta kollektivavtal för avgörande.
- 6 Bägge parter ska göra upp en promemoria om ärendet som förorsakat meningsskiljaktigheten, i vilken parterna ska framföra sin åsikt i saken och sin uppfattning om orsaken till meningsskiljaktigheten. Promemoriorna ska utan dröjsmål skickas åt organisationerna som är part i detta kollektivavtal och de lokala parterna ska ges ett eget exemplar av dem.
- 7 Om organisationerna som är part i kollektivavtalet inte uppnår en lösning i sina förhandlingar, kan saken på initiativ av någondera organisationen hänskjutas till domstolen för avgörande.

25 § UPPBÄRANDE AV MEDLEMSAVGIFTER FÖR FACKFÖRENINGAR

- 1 Arbetstagaren innehåller, ifall arbetsgivaren befullmäktigat honom eller henne därtill, medlemsavgifterna till fackförbunden och överför dem per lönebetalningsperiod på det bankkonto som förbundet uppgivit.
- 2 Innehållningen sker så som skilt avtalats om i det protokoll som Finlands Arbetsgivares Centralförbund och Finlands Fackförbunds Centralorganisation undertecknat 13.1.1969.
- 3 Arbetstagaren får vid utgången av kalenderåret eller när anställningsförhållandet upphör ett verifikat över den innehållna summan för skattemyndigheterna. Ifall arbetstagaren inte vid slutet av anställningsförhållandet säger upp avtalet om uppbärande av medlemsavgifterna, ska arbetsgivaren uppmärksamma honom eller henne om detta.

26 § GRUPPLIVFÖRSÄKRING

Arbetsgivaren tecknar på sin bekostnad en grupplivförsäkring för arbetstagarna så som centralorganisationerna har avtalat. Försäkringsvillkoren finns tillgängliga hos försäkringsbolaget och arbetsgivaren.

27 § AVTALETS GILTIGHETSTID

Detta kollektivavtal gäller 1.4.2022–31.3.2024. Om parterna dock inte når överenskommelse om löneförhöjningarna för 2023 och underteckningsprotokollet till detta avtal 2.5.2022 och resultatet av arbetsgruppen enligt punkt 6.1 senast den 31.12.2022, kan kollektivavtalet sägas upp med två månaders uppsägningstid så att det upphör att gälla 31.3.2023.

Ändringarna i kollektivavtalet träder i kraft fr.o.m. 1.9.2022, om ingen annan tidpunkt överenskommit i bestämmelsen i fråga.

Kollektivavtalet gäller t.o.m. 31.3.2024 och därefter ett år i sänder, om inte någon av parterna senast två månader innan avtalet går ut skriftligen

säger upp det.

Anmälan om uppsägningen av kollektivavtalet ska lämnas in skriftligen före 31.1.2024 till de andra avtalsparterna.

Under förhandlingarna i syfte att ta fram ett nytt kollektivavtal gäller bestämmelserna i det tidigare kollektivavtalet fram till dess att det nya kollektivavtalet har ingåtts eller avtalsförhandlingarna avslutats.

Helsingfors den 2 maj 2022

Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf

Tuomas Aarto Minna Ääri

Sähkötekniset työnantajat STTA rf

Esa Larsén

Elbranschernas fackförbund rf

Sauli Väntti Hannu Luukkonen

KOLLEKTIVAVTALET § 5

EXEMPELFÖRTECKNING ÖVER SAKER SOM BEHANDLAS GENOM TILLÄMPNING AV PRINCIPEN OM KONTINUERLIGA FÖRHANDLINGAR

Då man genomför det kontinuerliga förhandlingsförfarandet som avses i § 6 punkt 6 i kollektivavtalet för elektrifierings- och elinstallationsbranschen ska åtminstone de teman som framkommer i denna exempelförteckning behandlas.

Ekonomi:

- rapporter
- planer

Situationen för projekt/arbetsobjekt:

- erbjudna objekt, ifall beställaren inte förutsätter sekretess
- erhållna objekt
- objekt som beräknas, ifall beställaren inte förutsätter sekretess
- förlorade objekt, vem som fick dem
- behandling av kundrespons och de åtgärder som avtalats utgående från dem

Personalresurser:

- behov av personal (resursutsikter per arbetsobjekt)
- behov av permittering och redan existerande permitteringar
- semestrar, arbetstidsförkortningsledigheter
- underleverantörer och hyrd arbetskraft

Utveckling av personalen:

- utbildningsplaner och deras genomförande
- situationen ifråga om utvecklingssamtal

8 § C ACKORDPRISSÄTTNING FÖR ELEKTRIFIERINGS- OCH ELINSTALLATIONSBRANSCHEN 1.6.2015

Del	Sida
21 Inledning	111
22 Definitioner	114
23 Installation av centraler	118
24 Installation av elanordningar	120
25 Koppling av centraler och elanordningar	123
26 Rörläggning och därtill hörande arbete	127
27 Installation av ledningar och kablar	130
28 Installation och/eller koppling av infällbara eller ytliga apparat- eller fördelningsdosor, stickkontakter och grenuttag eller motsvarande	132
29 Installation av belysning	137
30 Installation av kabelkanaler	140
31 Kompletteringsdel för prissättningen	141
Jämförelsetabell över kablar	144

Sähkötekniset työnantajat STTA rf
Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf
Elbranschernas fackförbund rf

ACKORDPRISSÄTTNING FÖR ELEKTRIFIERINGS- OCH ELINSTALLATIONSBRANSCHEN 1.6.2015

- 1 Ackordprissättningen för elektrifierings- och elinstallationsbranschen 1.6.2015 baserar sig på ackordprissättningen för elinstallationsbranschen 1.6.2002.

I ackordsprissättningen har man infört tillägg och ändringar som STTA, PALTA och Elbranschernas fackförbund gemensamt har avtalat om. De tillägg och ändringar som konstaterats i punkt 2 införs för arbeten som erbjuds beställaren från och med den 1.9.2022, såvida inte man har överenskommit separat på anställningsplatsen att de ska införas tidigare på det sätt som konstateras i undertekningsprotokollet den 2.5.2022. Målet med de tillägg och ändringar som gjorts 2022 är att förenkla prissättningen, ta hänsyn till mer avancerad installationsutrustning och minska tolkningsutrymmet i ackordsprissättningen.

- 2 Ändringar har gjorts i följande tabeller:

- 2201.22: förbjudet underlagsmaterial har tagits bort och ett tryckfel i en tidigare upplaga har rättats till
- 2401.10: ett förtydligande har lagts till
- 2501.09: en tolkning har lagts till
- 2601.09: texten har ändrats
- 2601.12: arbetsprestation som ingår i installationspriset har lagts till
- 2630.11.1: installationspriset har ändrats
- 2701.14: ny punkt
- 2901: helt ny
- 2910: nästan helt ny
- 2911: nästan helt ny
- 3001.03: ett förtydligande har lagts till
- 3001.06: ny punkt
- 3001.07: ny punkt

Sähkötekniset työnantajat STTA rf

Arbetsgivarna för
servicebranscherna PALTA rf

Elbranschernas fackförbund rf

DEL 21 INLEDNING

2101 PRISSÄTTNINGENS GILTIGHET OCH PRISNIVÅ

- 10** Denna ackordprissättning hör till Kollektivavtalet för elektrifierings- och elinstallationsbranschen mellan Sähkötekniset työnantajat STTA rf, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf och Elbranschernas fackförbund rf. Vad gäller ackordprissättningen är samma tids- o.d. bestämmelser i kraft som i kollektivavtalet.
- 20** Tillägg till eller ändringar som sker i ackordprissättningen under avtalsperioden ska avtalas om mellan organisationerna som är part i kollektivavtalet.
- 30** Denna ackordprissättning används för arbeten som erbjuds beställaren 1.6.2015 eller senare.
- Koefficienterna för ackordprissättningen som gäller den här ackordprissättningen är
- från och med 1.6.2015 till och med början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.2.2016 1,000
 - från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.2.2016 1,004
 - från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.8.2016 1,006
 - från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.2.2017 1,006
 - från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.5.2018 1,023
 - från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.4.2019 1,040
 - från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.8.2020 1,056
 - från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.8.2021 1,074
 - från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.7.2022 1,095

2102 ACKORDPRISSÄTTNINGENS STRUKTUR

10	Varje pris i ackordprissättningen kan uttryckas med en nummerkod som formar tre nummergrupper (t.ex. 2710.11.4)		
20	Prissättningen har delats i 11 delar. I varje del finns tabeller enligt vilka det ifrågavarande arbetet prissätts.		
30	Prissättningens numrering:		
	Tabellens nummer		
	Tabellens rad		
	Tabellens kolumn		
	2710.11.4	Kolumn:	Arbetsnamn
		Rad:	Underlag, tvärsnitt eller motsvarande
		Tabell:	Arbetets natur
		Del:	Allmän benämning i tabellen
	T.ex.	Tabell 2710	Installation av ledningar och kablar
		Rad 11:	Ledningens tvärsnitt 2,5 mm ² eller mindre
		Kolumn 4:	Uträtad i kabelkanal

2103 TILLÄGGSUTREDNINGAR

10	Ackordprissättningen har utarbetats för att användas i byggplatsförhållanden vid svag- och starkströmsinstallationer. Vid högspänningsinstallationer på över 1 kV kan ackordprissättningen användas ifall man avtalar om det från fall till fall.
20	Ackordspriserna förutsätter att arbetstagaren har tidsenlig och tillräcklig arbetsutrustning som passar sig för olika arbetsmetoder till reds.
21	Arbetsgruppens arbetsredskap ska vara utmäta på så sätt att avsaknaden av arbetsredskap inte förorsakar att den normala ordningen på arbetsprestationerna ändras, görs svårare eller avbryts.

- 22** Ackordprissättningen räknar med bruk av extra arbetskraft vid förflyttningen av tunga föremål och ställningar.
- 23** Ifall arbetet utförs med sådana metoder, material eller arbetsredskap som inte nämns i prissättningen, jämförs arbetet med den närmast motsvarande arbetsmängden.
Ifall de arbetsmetoder, material eller arbetsredskap antingen snabbar upp eller sinkar arbetsprestationen, kan man komma överens om att öka eller sänka på priserna enligt tabellen med bruk av ackordsbestämmelsernas avtalsförfaranden i punkt 5.5 i § 8 B.
- 30** Bruket av tabellerna förutsätter att arbetet som prissätts enligt dem utförs med färdigt installationsmaterial och delar.
- 31** I installationspriset för centraler, elapparater, belysning o.d. ingår öppningen av knockouterna, ifall det kan göras utan borrar. Detta gäller inte knockout för flänsar.
- 32** I installationspriset för denna ackordprissättning ingår vad gäller elsäkerheten en engångstestning av spänningsfrihet för delar som ska beröras. Denna åtgärd kan göras med en s.k. schukotester/duspoltester eller genom en sådan mätning av kontinuitet som instruktionerna för ibruktningsgranskning bestämmer.
I prissättningen ingår inte dokumentering av försöket.

DEL 22 DEFINITIONER

2201 INSTALLATIONSMETODER OCH -UNDERLAG

10 Infälld installation

Med infälld installation avses en sådan installationsmetod vari rören och dosorna är i byggmaterialet eller täckta av det. Om en infälld installation har utförts som en ytinstallation, används motsvarande prissättning.

11 Infällda installationer övertäckta av och fästa vid konstruktionen

Röret eller rörknippet fästs i konstruktionen genom att proppa fast den eller genom att fästa den med en bultpistol. I arbetet används inte samma noggrannhet som vid ytinstallationsarbete (formplattor, övre installation av undertak e.d.).

Installationsmetoder enligt definitionerna 21, 22, och 23 är enligt denna prissättning de egentliga ytinstallationsmetoderna, då t.ex. fästningen av ledningar i underlaget sker med regelbundna intervaller på ca 20–100 cm (20–25 gånger ledningens diameter) och detsamma för rör.

Vid installation av ledningar, rör och elapparater på olika underlag hör det även till ackordspriset den eventuella markeringen av fästpunkterna. Hålslagning i stenmaterial och metall för fästande görs med en lämplig maskin.

Med installation i **trä** avses en sådan fästning av ledningar, rör, dosor och elapparater där fästningen sker utan en skild borring av ett hål. Underlag enligt den här definitionen är därtill bl.a.

- alla sådana underlag där hålslagningen för fästning eller
- bindning redan är färdiga
- fästning med glidskruv, hake eller motsvarande vid fästning i metall med borrarpetsskruv och då fästningen utförs med en arbetsmaskin som har en hastighetsregulator utan nivåer och en inställbar utlösare för skruvspändheten.

När materialstyrkan är över 3 mm, prissätts fästning med borrarpetsskruv enligt punkt 23.

Med installation i **stenmaterial** avses en sådan fästning av ledningar, rör, dosor och elapparater där fästningen sker genom skild borring av ett hål i underlaget. Underlag enligt den här definitionen är bl.a.

- element- och vanlig betong
- olika slags lättbetong, som leca
- olika tegelsorter, som håltegel och sandstenstegel samt siporex
- gipsplattor med plugg
- hårdplattor
- fästning som gjorts genom bultpistol
- genom att limma fast i underlaget.

- 23** Med installation i **metall** avses en sådan fästning av ledningar, rör eller elapparater där ett hål borrar i metall eller motsvarande underlag och fästningen sker genom nitning, bleckskruv, ankare, genomgående bult eller motsvarande.
- Underlag enligt den här definitionen är bl.a.
- kakel- och keramikplattor
 - s.k. klinkertegel
 - natursten
 - fästning genom svetsning
 - fästning i materialstyrka på över 3 mm med borrarpetsskruv
- 30** **Installation i kabelkanaler**
- 31** **Uträtade i kabelkanaler, kabelrännor eller belysningskenor** är en installationsmetod där ledningarna uträtas till enkelriktade och enbart oundvikliga korsningar tillåts. De knippen som installatören använder för att underlätta sitt eget arbete t.ex. i hyllornas hörn räknas inte som fästningar.
- 32** **Fästa i kabelkanal** är en installationsmetod där ledningarna uträtas till enkelriktade sida vid sida och vid behov ovanpå varandra. Ledningarna fästs med intervaller på 20–100 cm antingen en och en eller i ett knippe.
- 33** **Fästa i kabelkanal** på en viss längd är en installationsmetod där ledningarna installeras på så sätt att deras inbördes distans mäts och fästningen sker som i föregående definition.
- 40** **Andra installationsmetoder och definitioner**
- 41** **Installation i mark** är en arbetsmetod där ledningen installeras i marken.
- 42** **Installation i rör, kaviteter eller kanaler** är en arbetsmetod där ledningen installeras i ett utrymme som är till sitt tvärsnitt stängt och arbetet utförs på kabelkanalens ändor antingen genom att skuffa eller med hjälp av ett dragredskap, eller i en kanal som i allmänhet är öppet på en sida men som har ett hinder som hör till konstruktionen och som kan kommas förbi genom att träda in ledningen.
- 43** **Infällda installationer utan rör**
En installationsmetod utan rör avses en installationsmetod där ledningen är i konstruktionen eller täckt av den och inget fästning sker förutom vid ledningens ändor genom automatisk tömning.

50	När man installerar ledningar eller rör genom olika installationsmetoder eller på olika underlag prissätts de utgående från den färdiga installationen.
60	När man kopplar centraler, elapparater, belysning och dosor prissätts deras ledningar enligt installationsmetoden som användes just före kopplingsplatsen.
70	Kopplingsarbeten som hör till olika tabeller förutsätter att ledningen kan kopplas och/eller att kopplingsarbetet utförs.

2202 FLYTTBARA STÄLLNINGAR

11	Med en flyttbar ställning som inte går på maskinkraft avses en fritt stående, lättkonstruerad ställning ihopsatt av standardiserade delar. Ställningen ska ha vändbara och låsbara hjul som passar underlaget och en arbetsplattform som är tillräcklig med tanke på arbetsprestationen.
12	Med en ställning som går på maskinkraft avses en ställning där arbetsplattformen kan lyftas, sänkas och flyttas genom att styra den från arbetsplattformen och själva ställningens förflyttning sker genom arbetsgruppen som arbetar på ställningen.
13	I installationspriset som förhöjts med koefficienten i tabell 2210 hör följande arbeten: – meddelande om behov av ställning – uppstigande och nedstigande från ställning – flyttning av ställning enligt punkt 11–12 på plan mark på ett underlag av betong eller motsvarande genom arbetsgruppen som arbetar på ställningen – placering av räcken och stöd i samband med flyttning av ställning.

2210 ARBETEN SOM UTFÖRS PÅ FLYTTBARA STÄLLNINGAR

	Enhetspriserna för en färdig installation (meter, styck e.d.)
11	Installation på mindre än 4 m höjd 1,00
12	Installation på 4–7 m höjd 1,15
13	Installation på 7–9 m höjd 1,25
14	Installation på 9–11 m höjd 1,40
	Om installationer på över 11 m höjd avtalas separat
20	Höjden mäts på den plattform som ställningen under installationstiden står på.
21	Ovan nämnda förhöjningar är för förflyttningen av ställningen och

uppstigningen i dem och den tidsförlust som därmed förorsakats.

- 22** Om koefficienterna i tabell 2210 kan man lokalt avtala annat då man använder personliftar som kan förflyttas utan att arbetsplattformen flyttas från höjden där arbetet utförs. Koefficienten enligt avtal kan dock inte vara mindre än koefficienten i tabell 2210, rad 11.

Ifall installationen utförs på en ställning som inte går på maskinkraft på över 4 m höjs, höjs priserna med 5 %.

DEL 23 INSTALLATION AV CENTRALER

2301 Allmänt

- 1** Enligt den här delen prissätts alla centraler och motsvarande kopplings- och apparatkapslingar. Som centraler räknas även de apparater av svagströmscentraltyp vars yta på framplattan är minst 0,03 m². Kopplingspriser som framkommer i installationen prissätts från del 25.
- 2** Installationspriset för en central som fästs av arbetsgruppen fastställs utgående från dess ytorlek.
Ytan räknas genom framplattans bredd x höjd. Det minsta installationspriset är dock 0,2 m².
Ytan för en central av pulpetmodell räknas som dess planyta på så sätt att framplattans yttre kanter ses som lodräta (= en projektion av den som vertikal).
En central med två sidor prissätts enligt den sammanlagda ytan av båda framplattorna.
- 3** I installationspriset för en central som ska fästas ingår eventuellt följande arbetsmoment:
- installation och fästning av en redan ihopsatt central på ställe
 - försättande i kopplingstillstånd
 - installation av proppar jämte utrustning
 - installation av färdiga namnlappar under principen om engångsarbetsprestation
 - infällningsram jämte tillbehör
 - öppning av knockouter
 - skyddsskåp/dörrapparat
- 4** Installation av kondensatorcentraler prissätts i denna del. Separata kondensatorbatterier prissätts från del 24.
- 5** Hopsättning av en central som är i delar vid arbetsobjektet prissätts från fall till fall (arbetsgivaren/ledande montör).

- 6 Utrustning, tilläggs- och ändringsarbeten på centralen med en komponent som väger högst 0,5 kg prissätts från del 31 och installationen av en komponent på över 0,5 kg från del 24 och kopplingar från del 25.
- 7 Installationspriset för en fäst central fastställs enligt tabell 2320. I installationspriset ingår de arbetsmoment som behövs för de grupper som arbetsgruppen uppkopplat.
- 8 Från denna del prissätts frekvensomriktare och därtill hörande apparater t.ex. filter.
- 9 Från den här delen prissätts krosskopplings- och motsvarande skåp.

2310 INSTALLATION AV CENTRALER SOM FÄSTS

	Pris per €/m ²	1 Trä	2 Sten, metall
11	Central	47,67	51,64
	Tilläggspris euro/central	1	
21	En reservering eller övervakning av en reservering som görs istället för en infällningsram eller central Mätning av fästningsunderlaget för en central som ska fästas vid konstruktionen och övervakning (t.ex. träd)	2,64	
22	Fästning av en central med separata klamrar eller skilda skenor eller ställning eller installation av brandtätning.	4,77	

2320 INSTALLATION AV CENTRALER SOM REDAN FÄSTS

	Ledningar som kopplas till centralen €/st.	1
11	Första ledningen	5,82
12	Följande ledningar	2,91
	Installationspriset för en central som formas enligt denna tabell kan uppgå till högst 100 % av priset i tabell 2310.	

DEL 24 INSTALLATION AV ELAPPARATER

2401 Allmänt

- 1 Enligt denna del prissätts elapparater som inte prissätts i andra delar av denna prissättning. Kopplingsarbeten som framkommer i installationen prissätts från del 25.
- 2 Utrustning, tilläggs- och ändringsarbeten på elapparat med en komponent som väger högst 0,5 kg prissätts från del 31 och installationen av en komponent på över 0,5 kg från del 24 och kopplingar från del 25.
- 3 Installation av en säkerhetskoppling eller motsvarande koppling över 63 A prissätts från del 23 och kopplingen från del 25.
- 4 Med elapparat som ska fästas eller inte fästas avses en elapparat som ackordsgruppen installerar vid bruksstället och kopplar till elnätet. Om apparaten kopplas via stickkontakt eller motsvarande betalas för detta arbete pris enligt tabell 2420, rad 13, kolumn 1.
Installation med stickkontakt av en bordsbunden elapparat som väger mindre än 0,5 kg och som inte kräver elsäkerhetstestning, prissätts enligt 2420.13.1.
- 5 Med en fäst eller fritt stående elapparat avses elapparater som är installerade på sitt bruksställe av någon annan än ackordsgruppen och vars koppling till elnätet är ackordsgruppens uppgift.
- 6 Installationspriset för en fäst eller fritt stående elapparat fastställs utgående från antalet ledningar som ska kopplas till den.
- 7 Till priserna i tabell 2410 har följande möjliga arbetsmoment inkluderats:
 - proppar med tillbehör
 - öppnande och stängande av lock för kopplingsutrymmen för högst 4 fästningspunkter borttagning av skivor och/eller förflyttning
 - hinne- eller gummipackning som installeras genom tryckning
 - dragavlastning med knippe
 - markeringar på elapparat
 - montering av en tätning med spiral eller kontramutter.Tilläggsfästningspunkter prissätts enligt tabell 2410, rad 22, kolumn 1
- 8 Prissättning av ex-elapparater avtalas lokalt (arbetsgivare/ledande montör).
- 9 Ifall elapparaten placeras i ett särskilt hängdon eller på en väggställning, formar elapparaten och ställningen en apparathelhet, för vars fästning betalas enligt det sammanlagda antalet fästningspunkter och deras sammanlagda tyngd.
- 10 Installation av värmeelement av tapettyp prissätts enligt tabell 2430. Värmekablar i nät/matta prissätts enligt tabell 2710.
- 11 Prissättning av antenner och mast- och fotrör avtalas lokalt (arbetsgivare/ledande montör).
- 12 Arbeten i samband med jordning prissätts enligt tabell 2441.
- 13 Installation av tangentskena och därtill hörande arbeten prissätts

enligt tabell 2451.

2410 ELAPPARATER SOM FÄSTS ELLER SOM LÄMNAS OFÄSTA OCH SOM INSTALLERAS

	Antalet fästningspunkter för elapparaten 1–4 €/st.	1 Trä	2 Sten, metall	3 Ofäst
11	Vikt högst 3 kg	5,43	6,75	4,64
12	Vikt högst 6 kg	6,93	8,78	5,34
13	Vikt högst 12 kg	8,25	11,69	6,93
	€/st. eller kg	1		
21	Tilläggspris för överskridande vikt för varje begynnande 5 kg	2,12		
22	Överskridande fästningspunkter	1,59		

2420 INSTALLATION AV FÄSTA ELLER FRITT STÅENDE ELAPPARATER

	€/st.	1
11	Första ledningen	3,98
12	Följande ledningar	2,25
13	Elapparat med stickkontakt	1,32
14	Elapparat i ett instängt maskinrum, tilläggspris	2,64

2430 INSTALLATION AV VÄRMEELEMENT AV TAPETTYP

	€/m ²	1
11	Installation av element per begynnande m ²	4,77
	I installationspriset ingår installation av anslutningssladd till takelement. Mätning av isolationsmotståndet i värmeelement och markering i protokollet prissätts enligt tabell 3110, rad 28.	

2451 KONTAKTSKENOR OCH DÄRTILL HÖRANDE INSTALLATIONER			
	€/st.	1	2
		Trä	Sten, metall
11	Installation av skena per begynnande 2 m	10,60	11,92
12	Installation av kombinationsskena per begynnande 2 m	11,92	13,24
13	Upphängning per begynnande 1,5 m	2,64	3,18
14	Kapning av skena	3,18	

DEL 25 KOPPLING AV CENTRALER OCH ELANORDNINGAR

2501	Allmänt
1	Denna dels priser används då man kopplar centraler, elapparater och apparater enligt del 23 och 24, som inte nämns i de andra delarna av denna prissättning.
2	I kopplingspriset ingår eventuellt följande arbetsfaser: – trädning av ledning genom en tätning – öppning av ledningsända – försättande i kopplingsskick och/eller koppling – kopplingspriset betalas även för okopplade ledningsändor I fall där ledningen träds genom två olika tätningar, kommer man överens om prissättningen av det ökade arbetet från fall till fall (arbetsgivaren/ledande montör).
3	Tabellpriserna förutsätter kopplingsritningar som är ledningsspecifika. S.k. standardkopplingar, som till exempel styrning av kontaktor från en fjärrstyrningspunkt, belysningens styrapparater och riktningväljar- och reläkopplingar hör till tabellpriserna.
4	Tilläggspris för separata anslutningsdon betalas i följande fall: – för ledningsända på mindre än 1,5 mm², för vilken en skalning och/eller tryckning av anslutningsdonet utförs med hjälp av ett redskap – för ledningsända på minst 1,5 mm², för vilken tryckning av anslutningsdonet utförs med hjälp av ett redskap
5	Försättande av MCMK och armerade eller motsvarande ledningar och N- och/eller PE- eller motsvarande kablar i kopplingsskick hör till priserna i tabell 2510, kolumn 3.

- 6 Kopplingen av par- eller ledningsspecifikt skyddade eller vaxledningar prissätts enligt tabell 2510, kolumn 3.
- 7 Kopplingar som sker via lödning prissätts från fall till fall (arbetsgivaren/ledande montör).
- 8 Med tabell 2512 prissätts kopplingen av kablar och ledningar som är mindre än 1 mm² i tvärsnitt i nätverket i fördelnings- och elapparatdosor, skarvar eller kopplingsställningar. Stängning och fästning av skarvsladdar till underlaget hör till installationspriset. Hopsättningen och fästningen av olika kopplingsställningar i underlaget prissätts enligt del 24.
- 9 I koppling av centraler som avses i tabeller 2310 och 2320 kan eventuellt följande arbetsfaser ingå:
- öppning av centralens lock/dörr för att kunna träda in ledningen
 - inträdning av kablar i centralen genom tätning antingen genom att skala ledningens hölje eller så inte
- Arbetet prissätts enligt följande:
1. Central fäst av annan än ackordsgruppen
 - den första ledningen 2320.11.1
 - följande ledningar från tabell 2510 enligt raden för ifrågavarande ledning med bruk av koefficienten 0,5
 2. En central som ackordsgruppen fäst
 - installationspris för centralen enligt tabell 2310
 - koppling av ledningar från tabell 2510 enligt raden för ifrågavarande ledning med bruk av koefficienten 0,5
- Tolkning:**
- inträdning av kablar i centralen genom tätning antingen genom att skala ledningens hölje eller så inte Det innebär att det inte omfattar avlägsnande av isolerat mellanskikt med pappers- eller plastisolering, t.ex. KLMA, NOMAK, JAMAK eller liknande.
- 10 Längden på ändan av ledningen som ska öppnas fastställs utgående från den längsta kabeln
- 11 Kopplingsarbeten prissätts enligt tabell 2510 enligt deras faktiska tvärsnitt med undantag för att kopplingar på över 1,0 mm² men högst 2,5 mm² prissätts enligt rad 13.

- 12** | Prissättning för kopplingen av ledningar av typen MLJM, MLJRM, MJAM och FRHF finns i kolumn 3.
- 13** | Installation av C-klämma
- 2 x kopplingspriset enligt ledningen som ska kopplas
 - en separat klämma enligt den större kabeln som ska anslutas (om de är av olika storlek)

2510 KOPPLING AV LEDNINGAR OCH KABLAR

Ledningens tvärsnitt mm ²		1	2	3	4
		Kablar	Ledningar	MCMK, armerade eller motsv.	Separat klämma
11	€/kabel				€/klämma
	högst 1,0	0,32	0,39	0,44	0,20
12	Rad borttagen				
13	högst 2,5	0,73	1,15	2,00	0,40
14	högst 6	1,01	1,37	2,52	0,55
15	högst 16	1,37	2,01	3,18	0,75
16	högst 35	2,28	3,05	4,23	1,02
17	högst 70	3,07	3,98	5,43	1,75
18	högst 120	3,98	4,89	6,89	2,48
19	högst 185	4,92	5,85	8,07	3,49
20	högst 300	7,25	8,18	10,85	4,37
21	högst 500	10,85	11,20	12,19	5,54
22	högst 800	17,38	17,77	18,01	8,45

2511 DELKOPPLINGAR k = 0,5

Tabell 2510, rad 11–22 och kolumn 1–3

2512	NÄTVERKSKOPPLING		
	Antal kabeländor	1	2
		Ledningar	Par- eller ledningsspecifikt skyddade
11	högst 25	6,62	10,06
12	högst 50	12,71	18,80
13	högst 100	22,51	33,36
14	högst 150	32,31	47,93
15	högst 200	39,73	59,06
16	För varje begynnande grupp av 10 ändor	2,12	3,18
21	Separat klämma €/st.	1	
		0,19	

2513	TILLÄGGSARBETE I SAMBAND MED KOPPLINGSARBETET	
	€/st.	1
11	Tillägg för behandling av jord- och vattenledningsändor skyddade av stålband för ledningar under 1,5 mm ²	3,60
12	Tillägg för behandling av flätsocka för ledningar under 1,5 mm ²	2,39
13	Koppling av antennförgrening med eller utan klämma	1,86
14	Placering av ledningar eller ledningsgrupper i skyddssocka eller tejpling för varje begynnande 50 cm	1,19
15	När ledningsändan som ska öppnas är över 100 cm betalas ett tilläggspris för varje begynnande 50 cm	1,32

2520	ÄNDSTYCKEN OCH SKARVAR PÅ MINDRE ÄN 1 kV	
1	Kopplingsarbeten som framkommer i tabellens arbeten prissätts från del 25.	
2	I sådana fall där skarven eller förgreningen utförs i en dosa, sker prissättningen enligt följande: Dosans installation och koppling från del 28 jämte anmärkningar samt hållning av gjutplasten från denna tabell.	
3	Värmeledningarnas skarvning och ändstycken prissätts enligt tabell 2521, rad 11 och koppling enligt tabell 2510, rad 13.	

2521	KRYMP- OCH GJUTPLASTÄNDSTYCKEN SAMT SKARVAR			
	För ledningar	1	2	3
		Samlingsledning		Enkel ledning
	€/st.	Ändstycke	Skarv	
11	Högst 6 mm²	5,85	7,80	0,78
12	Högst 16 mm²	11,69	15,60	1,16
13	Högst 35 mm²	19,49	25,34	1,56
14	Högst 95 mm²	27,28	35,09	1,94
15	Högst 185 mm²	38,98	50,67	2,35
16	Högst 300 mm²	46,78	58,46	2,72
17	Högst 800 mm²	82,09	87,39	3,98
	Hällning av gjutplast i ändstycket eller i skarven			
	€/st.	1		
21	högst 35 mm²	5,85		
22	högst 95 mm²	11,69		
23	högst 300 mm²	23,39		
24	Förberedningstillägg:	9,75		
	För det första ändstycket eller för skarven per arbetsplats för arbetet eller per arbetsgång			

DEL 26 RÖRLÄGGNING OCH DÄRTILL HÖRANDE ARBETE

2601 Allmänt

1	I installationspriset för rör ingår eventuellt följande arbetsmoment: – elementfogning – markering av rörriktning – kapning, fortsättning och böjning av rör – fästning i underlaget enligt installationsmetod – installation av fabrikstillverkade bågar (bågarna står till arbetsgruppens förfogande) – borring av hål som avses i tabell 2610 kolumn 1 rad 11 och 12 med en diameter på högst 30 mm i lätta mellanväggar vars materialstyrka är högst 26 mm
2	Om rörarbetet i elementen utförs på bygget, används priserna i tabell 2610.
3	När man utför rörläggning i en metallform med borring av hål prissätts arbetet enligt tabell 2610, kolumn 3.

- 4 Med skyddsrör avses ett rör vars uppgift är att skydda ledningen från att bucklas av mekaniska orsaker. Rörändstycken ingår i installationspriset. Ifall röret installeras på så sätt att det delvis går under 1,5 m från golv- eller passagenivån, räknas det som ett skyddsrör.
- 5 Med genomgångsrör avses ett skilt rör vars uppgift är att fungera som en kabelkanal eller ett skyddsrör då installationen går genom en vägg, balk e.d. konstruktion. Rörläggningen från en hylla till en elapparat eller en apparat räknas som skyddsrör.
- 6 Installation av rör i väggar som ska muras (inne i teglet), timmerväggar, på platsen gjorda rörlitsar, hål, mellan hål, i höljesplåtarna samt genom att "proppa" dem eller genom att använda en pistol, och ytinstallation i träd eller på hylla prissätts från tabell 2610, kolumn 2. Ritning av rörlitsar hör till ovan nämnda tabellpriser. Infällda rör och i övre installation av undertak prissätts enligt kolumn 1. Borring i lätta mellanväggar (Gyproc) av hål som till sin materialstyrka är högst 26 mm och till sin diameter är högst 30 mm hör till priserna i rad 11 och 12 i kolumn 1.
- 7 Kabelkanaler som installeras i listerna prissätts enligt tabell 2620. Kabelkanaler vars största bredd uppgår till över 70 mm eller störst höjd till över 25 mm eller som är gjorda av metall prissätts enligt del 30.
- 8 Till priserna i den här delen hör inte t.ex. avvikande installationsmetoder av rörelsefogar, installation av olika fuktisoleringar, olika laddningar i konstruktionen för rörläggning o.d.
- 9 Vid rörläggning
– när man rörlägger med ett metallrör som kräver böjning med en särskild rörböjare (gäller inte båge eller skopa)
– med rundade metallrör
– i enlighet med bestämmelserna för brandklass E30-E90 är de prissatta i tabell 2610 utifrån storlek på följande rad.
- 10 Fabrikstillverkade bågar som ska installeras genom valv eller motsvarande som inte fortsätter i den normala rörläggningen prissätts enligt 2610.21.1.
- 11 Vid installation av rör i ett Ako-element prissätts den enligt tabell 2610, kolumn 2 för den ifrågavarande raden.

- 12** Installation i lister prissätts enligt tabell 2630. Vid montering av infällda rörledning (kolumn 1) omfattas borrhning av hål i lätta mellanväggar (Gyproc) som till sin materialstyrka är högst 26 mm och till sin diameter är högst 30 mm hör till kolumn 1, rad 11 i tabell 2630.

2610

	Rörets yttre diameter €/m	1	2	3
		Ytinstallationer		
		Infällda	Murade, rörslitsade, i timmer, hål, ytplattor, nedsänkta, tak, trä eller hylla	Sten eller metall
11	Högst 21 mm	0,96*	0,98	1,73
12	Högst 28 mm	1,19*	1,27	1,93
13	Högst 45 mm	1,48	2,25	2,64
14	Högst 70 mm	1,83	2,75	3,18
15	Högst 150 mm	2,17	3,26	4,50
	€/st.	1		
21	Skydds- eller genomgångsrör, flyttenhet	1,59		
22	Spårlist eller motsvarande *Se 2601.6	0,53		

2620 INSTALLATION I LISTER

- 1** Installation i lister prissätts enligt tabell 2610. Rad väljs utgående från listens tvärsnitt, enligt den största sidan, och installationsunderlag från kolumn 2 eller 3.

2630 RÖRLEDNINGAR

	Rörledningens yttre diameter	1	2	3
	€/m	Ytinstallationer		
		Infällda	Murade, rörlitsade, i timmer, hål, ytplattor, nedsänkta tak, trä eller hylla	Sten eller metall
11	Högst 21 mm	1,19*	1,27	1,93
12	Högst 28 mm	1,48	2,25	2,64
13	Högst 45 mm	1,83	2,75	3,18
14	Över 45 mm	2,17	3,26	4,50

*Se 2601.12

DEL 27 INSTALLATION AV LEDNINGAR OCH KABLAR**2701 Allmänt**

- 1 För samlingsledning (över 5 ledningar) och ledningar under 1,5 mm² har en jämförelsetabell utarbetats i slutet av denna prissättning. En plattledning under 1,5 mm² prissätts 0,8 x den största yttre diametern. Fiberoptik- och hybridkablar prissätts enligt jämförelsetabellen enligt största diameter per kabeltyp.
- 2 Vid bruk av maskinell draghjälp ska man komma överens om det lokalt (arbetsgivare/ledande montör).
- 3 Före ledningen dras ska arbetsgivaren ge en förteckning över ledningsdragning eller gruppnummerade nivåbilder eller någon annan bestämmelse om ledningens eller kablarnas storlek och mängd.
- 4 Från kolumn 1 prissätts installationen av två eller flera kablar i ett rör som en arbetsprestation.
- 5 Följande installationsmetoder prissätts från tabell 2710, kolumn 5 och den ifrågakavande raden:
 - genom att binda i betongjärn
 - fästa i vajrar
 - vajerfästa
- 6 Följande installationsmetod prissätts från tabell 2710, kolumn 8 och den ifrågakavande raden:
 - genom att limma fast i underlaget.
- 7 När man installerar andra än kablar som dragdon prissätts de enligt tabell 2710, rad 11, kolumn 3.
- 8 Installation av anslutningssladd prissätts enligt tabell 2710 kolumn 2.

- 9** När man installerar ledningar där det förutom ändkablar även ingår styrkablar prissätts de enligt tvärsnittet på ändkablarna.
- 10** Installation av värmekabel i lister prissätts enligt tabell 2710, kolumn 6 och ifrågavarande rad. I priset ingår installation i listen.
- 11** Specialmätning och markering i protokollet av värmekabeln prissätts enligt tabell 3110, rad 28.
- 12** Raderna 16–19 i tabell 2710 gäller inte Cu-kablar, som prissätts enligt tabell 2711
- 13** Monteringspriset enligt tabell 2710 rad 11 kolumn 4 (uträtad) inkluderar även installation i kabelkanaler.
- 14** Vid installation av FRHF-kablar eller andra liknande kablar en och en eller i ett knippe i enlighet med bestämmelserna i brandklassificeringen E30-E90 med ett kabelfäste enligt brandklassificeringen prissätts installationen av fästet enligt tabell 3110, rad 34 och installationen av kablarna enligt tabell 2710, kolumn 7.

2710 INSTALLATION AV LEDNINGAR OCH KABLAR									
Ledningens tvärsnitt/mm ² högst €/m		1	2	3	4	5	6	7	8
		Infälld installation			Installation i kabelkanaler			Ytinstallationer	
		Installation av kablar i rör och hål	I marken	I rör, utan rör, i hål och kanal	Uträtade	Fästa	Fästa på en viss distans	Trä	Sten, metall
11	2,5 mm ²	0,11	0,28	0,63	0,51*	0,51	1,12	1,12	1,73
12	6 mm ²	0,16	0,39	0,80	0,61	1,09	1,32	1,37	1,90
13	16 mm ²	0,24	0,39	0,93	0,67	1,24	1,59	1,67	2,25
14	35 mm ²	0,35	0,73	1,16	0,97	1,78	2,04	2,13	2,91
15	70 mm ²	0,43	0,88	1,31	1,21	2,04	2,39	2,71	3,91
16	120 mm ²	0,61	1,21	1,67	1,67	2,59	3,10	3,75	5,45
17	185 mm ²		1,52	1,83	2,10	3,36	4,02	4,66	6,46
18	300 mm ²		1,83	2,13	2,84	4,26	5,24	5,57	7,67
19	800 mm ²		2,13	2,74	3,86	5,63	7,37	7,71	9,75

*Se 2701.13

2711 INSTALLATION AV Cu-LEDNINGAR OCH KABLAR, tvärsnitt 120 mm ² –800 mm ²									
Ledningens tvärsnitt/mm ² högst €/m		1	2	3	4	5	6	7	8
		Infälld installation			Installation i kabelkanaler			Ytinstallationer	
		Installation av kablar i rör och hål	I marken	I rör, utan rör, i hål och kanal	Uträtade	Fästa	Fästa på en viss distans	Trä	Sten, metall
16	120 mm ² Cu	0,61	1,21	1,67	1,83	2,84	3,10	3,75	5,45
17	185 mm ² Cu		1,52	1,83	2,32	3,69	4,02	4,66	6,46
18	300 mm ² Cu		1,83	2,13	3,13	4,69	5,24	5,57	7,67
19	800 mm ² Cu		2,13	2,74	4,25	6,20	7,37	7,71	9,75

2715 DRAGNING AV LEDNINGAR ELLER KABLAR I RÖR SOM INSTALLERATS AV ANDRA									
Ledningens tvärsnitt/mm ² högst €/m		1			2				
		Installation av kablar i rör/hål			Installation av ledning eller kabel i rör				
11	2,5 mm ²	0,13			0,82				
12	6 mm ²	0,20			1,04				
13	16 mm ²	0,31			1,20				
14	35 mm ²	0,42			1,37				
15	70 mm ²	0,51			1,55				
16	120 mm ²	0,69			1,89				
17	185 mm ²				2,06				
18	300 mm ²				2,41				
19	800 mm ²				3,10				

DEL 28 INSTALLATION OCH/ELLER KOPPLING AV INFÄLLBARA ELLER YTLIGA APPARAT- ELLER FÖRDELNINGSDOSOR, STICKKONTAKTER OCH GRENUTTAG ELLER MOTSVARANDE

2801 Allmänt

1	När man utför enbart installation av en apparatdosa prissätts den enligt tabell 2811 och en fördelningsdosa på motsvarande vis från tabell 2821.
2	När man utför enbart fästning och/eller koppling av en apparatdosa prissätts den enligt tabell 2811 och en fördelningsdosa på motsvarande vis från tabell 2821.
3	Inställning och testning av systemet prissätts lokalt (arbetsgivare/ledande montör).
4	Tilläggspris för installation av dosa betalas enligt tabell 2830, rad 13, i följande fall: – installation av dosa i golvkapsling – i timmer eller murbruk – inpassande i plattbeläggningen – i rörslits
5	I installationspriset ingår koppling såsom fastställts i tabellerna.
6	Ifall man i objekt enligt tabell 2811 eller 2821 måste utföra arbete som inte ingår i priserna, prissätts arbetet enligt andra tabeller. T.ex. skyddssockor och klämmor (som kläms med arbetsredskap).
7	Ifall man utrustar en elapparat eller apparat som prissatts enligt denna del med andra delar än de som hörde till apparaten (t.ex. tätningsnipplar), prissätts dessa delar enligt del 31.
8	När man utför installation av dosor i en metallform jämte borring av hål prissätts arbetet enligt tabell 2811 eller 2821 från kolumn 2 i ifrågavarande rad.
9	I tabell 2811.3.4.5 liksom tabell 2821.3 prissätts färdiga doshelheter.

2810	YTINGSTALLATION OCH/ELLER KOPPLING AV INFÄLLDA DOSOR, DOSAPPARATER, STICKKONTAKT ELLER MOTSVARANDE
-------------	---

Allmänt	
----------------	--

1	I denna tabell prissätts infällda samt ytingstallationer av dosor och utrustning som väger högst 0,5 kg och vars nominella spänning är högst 250 V. Undantagsfall är kraft- och skarvstickkontakter samt snabbkopplingar (16 A/400 V) som prissätts enligt denna tabell.
2	I tabellpriserna ingår eventuellt följande arbetsmoment: – installation av dosa jämte tillbehör – fästning och/eller koppling av elapparatdosa – förhöjningsring/-ringar med skruvar – förhöjningsskruvar – dosstöd – skyddsplatta – löstagning och/eller fästning av en del som kommer med högst fyra elapparater – tillverkning och fastsättande av dosans identifikation – dragavlastning med knippe
3	De största tvärsnitten för ledningar prissätts enligt följande: Koppling enligt del 25 och dosans installation från tabell 2811, rad 12, ifrågavarande kolumn.
4	I installationspriset ingår koppling av högst sex kablar. Överskridande kabeländor prissätts från rad 21.
5	Ifall det inte är möjligt att förbereda sensorn i samma arbetsprestation som installationen av elapparaten, avtalar man om detta lokalt (arbetsgivare/ledande montör).
6	Installation av stick- eller skarvstickkontakt till en ledning prissätts enligt tabell 2811, rad 23 eller rad 24.

2811 YTINSTALLATION OCH/ELLER KOPPLING AV INFÄLLDA DOSOR, DOSAPPARATER ELLER MOTSVARANDE						
	€/st.	1 Infälld/ trä	2 Sten, metall	3 Installation av dosapparat genom tryckning och koppling av ledning	4 Installation av dosapparat genom tryckning och koppling via stickkontakt	5 Installation av dosapparat genom tryckning eller kombination av stickkontakter
11	Rad borttagen					
12	upp till 2,5 mm ²	5,58	6,56	3,65	2,45	1,16
	€/st.	1				
21	Överskridande kabeländor	0,71				
22	Överskridande delar	0,58				
23	Enfasig snabbkoppling	4,66				
24	Trefasig snabbkoppling	7,24				

2815 INSTALLATION OCH/ELLER KOPPLING AV ADB-SYSTEM	
Allmänt	
1	Från denna tabell prissätts installation och korskoppling av ett adb-system till en dosa (RJ 45).
2	I tabellpriserna ingår eventuellt följande arbetsmoment: – installation av dosa jämte tillbehör – fästning och/eller koppling av elapparatdosa – förhöjningsskruvar – förhöjningsring/-ringar med skruvar – dosstöd – löstagning och/eller fästning av en del som kommer med högst fyra elapparater – installation av kabel mellan panel och dosa – koppling av panelända (kabeln som går till dosan) – installation av färdiga namnlappar – skyddsplatta
3	En punkt enligt tabellen är en dosa i en eller två delar.
4	Priserna är uträknade enligt kablar och kopplingar av typen cat 5 – cat 7.
5	Ifall arbetsmängden i de nyare kategorierna ökar, avtalar man lokalt om tilläggspriset (arbetsgivare/ledande montör).
6	Mätning ingår inte i priserna.
7	Ifall företagets (enhetens) yrkesskicklighet eller kapaciteten hos arbetskraften kräver det, kan arbetet låta utföras av utomstående underleverantörer.

2816 INSTALLATION AV ADB-PUNKT					
	€/st.	1	2	3	4
		De första 100 dosorna	101–300	301–500	över 500
11	Oskyddade	35,05	32,35	29,66	26,96
12	Skyddade	39,09	36,40	33,70	31,00

2820 INSTALLATION OCH/ELLER KOPPLING AV INFÄLLDA ELLER YTLIGA FÖRDELNINGSDOSOR, FÖRGRENINGSDOSOR OCH MOTSVARANDE

Allmänt

1

Från denna del prissätts fästningen och kopplingen av infällda och ytliga fördelningsdosor. Koppling till nätverk av kablar vars tvärsnitt är mindre än 1 mm² prissätts enligt del 2512 och dosans installation från tabell 2821, rad 12, ifrågavarande kolumn.

2

De största tvärsnitten för ledningar prissätts enligt följande: Koppling enligt del 25 och dosans installation från tabell 2821, rad 12, ifrågavarande kolumn.

3

I tabellpriserna ingår eventuellt följande arbetsmoment:

– installation av dosa jämte tillbehör - -

– koppling av högst 25 kabeländor

– dosans lock

– överskridande kabeländor prissätts från rad 21

– förhöjningsring/-ringar med skruvar

– dosstöd

– tillverkning och fastsättande av dosans identifikation

– dragavlastning med knippe

4

Takstickkontakter eller motsvarande elapparater som installeras ovanpå den kopplade fördelningsdosan eller dosapparaten prissätts enligt tabell 2811 utöver den kopplade dosan.

2821 INSTALLATION OCH/ELLER KOPPLING AV INFÄLLDA ELLER YTLIGA FÖRDELNINGSDOSOR ELLER MOTSVARANDE

		1	2	3
	€/st.	Infälld/ trä	Sten, metall	Förgreningsdosa (fäst) med kopplingsstickkontakt
11	Rad borttagen			
12	1,0–2,5 mm²	10,66	12,11	6,90
13	6,0 mm²	11,55	12,99	
	€/st.	1		
21	Överskridande kablar	0,71		

2830 TILLÄGGSARBETE I SAMBAND MED TABELLERNA 2811 OCH 2821

	€/st.	1
11	Förberedelse för koppling av ledningar och ledningsändor av typen MCMK, MLJM, MLJRM, MJAM och FRHF eller motsvarande.	3,92
12	Tillägg för behandling av flätsocka	2,60
13	Laddning som installeras för dosa eller tilläggspris för installation av dosa enligt tabell 2801, rad 04.	2,16
14	Installation av anslutningslock, betalas enbart när installationsmetoden ändras. I priset ingår möjlig dragborttagning.	1,89
15	Kodning av brandvarnare	1,74

DEL 29 INSTALLATION AV BELYSNINGSANORDNINGAR OCH SEPARATA FÖRKOPPLINGSDON FÖR BELYSNINGSANORDNINGAR**2901 Allmänt**

- 1** I tabellerna 2910 och 2911 anges priserna för installation och koppling av belysningsanordningar samt installation och koppling av separata förkopplingsdon för belysningsanordningar och LED-listor, när installationen av belysningsanordningar/LED-listor ingår i arbetsgruppens arbete.
- Om arbetsgruppens arbete endast omfattar installation och koppling av separata förkopplingsdon för belysningsanordningar ska priset för installation av dessa förkopplingsdon anges i del 24 och anslutningarna i del 25.
- I denna del 29 avses med separat förkopplingsdon för en belysningsanordning det don som är nödvändigt för strömförsörjningen till belysningsanordningen, som inte är en integrerad del av belysningsanordningen. I fortsättningen kommer i del 2901 och i tabellerna 2910 och 2911 termen "förkopplingsdon" att användas om donet.
- 2** I installationspriset för belysningsanordningen ingår eventuellt följande arbetsmoment:
- installation/montering av belysning på sin plats
 - installation av ljuskällor (lampor, rör etc.)
 - löstagning och/eller fästning av en del som följer med högst fyra elapparater
 - fästningsutrustning för delarna
 - skruvar som behövs i monteringen

- muttrar och underlag
- packningar som medföljer belysningsanordningen

Koppling av belysningsanordning prissätts enligt tabell 2911, rad 11–14.

- 3** Installationspriset för en belysningsanordning i tabell 2910 bestäms av typen av installation/montering (kolumn 1, 2 eller 3) samt belysningsanordningens vikt och längd.
- Tabell 2910:
- I kolumn 1 prissätts belysningsanordning som ska monteras med hjälp av ett verktyg (t.ex. trä, sten, metall).
 - I kolumn 2 prissätts belysningsanordning som monteras utan verktyg enligt tillverkarens monteringsanvisningar. Monteringen kan göras med ett snabbfäste, ett fjäderfäste eller liknande.
 - I kolumn 3 prissätts belysningsanordning som monteras utan fästning och som monteras genom att lyftas på plats.
 - I kolumn 3 prissätts även belysningsanordning som kopplas via en kontaktskenas adapter (kopplingen prissätts inte separat).
- 4** I installationspriset för förkopplingsdonet ingår eventuellt följande arbetsmoment:
- installation/fastsättning av förkopplingsdonet på plats
 - öppna och stänga lock för kopplingsutrymmen
 - dragavlastning i förkopplingsdonet
 - packningar som medföljer förkopplingsdonet
 - skruvar, muttrar och underlag som behövs för montering
- Koppling av förkopplingsdonet prissätts enligt tabell 2911, rad 11–14.
- 5** Installationen av förkopplingsdonet prissätts enligt tabell 2910, rad 14:
- I kolumn 1 prissätts ett förkopplingsdon som ska monteras med hjälp av ett verktyg (t.ex. trä, sten, metall).
 - I kolumn 3 prissätts ett förkopplingsdon som monteras utan fästning och som monteras genom att lyftas på plats.
- Om det förkopplingsdon som ska prissättas enligt rad 14, kolumn 3 monteras med tejp eller knippe ska monteringsarbetet prissättas enligt rad 15.
- Enligt rad 15 prissätts också montering av en lös kopplingsdosa med tejp eller knippe.
- 6** Som grund för installationspriset för belysning är belysningsanordningens vikt och längden på den största sidan (största längd på sidan 175 cm). Med längden på den största sidan avses den största sidolängden på belysningsarmaturer eller själva belysningsshelheten, eller diametern på en rund belysningsanordning.

Om diametern på en rund belysningsanordning är större än 100 cm ska installationen prissättas från fall till fall (arbetsgivare/ledande montör).

Belysningsanordningens hängare uppmärksammas inte vid fastställning av sidans längd. Som belysningsanordningens vikt används den vikt tillverkaren meddelat (exklusive det separata förkopplingsdonets vikt).

- 7 Belysningsanordningen levereras som en ihopsatt helhet som är redo att fästas och kopplas. Det här förutsätter att man inte på bygget måste utföra ledningsdragningar inuti belysningsanordningen, borrar eller motsvarande åtgärder för att den ska kunna installeras. Ifall man tvingas utföra sådana arbeten ska man komma överens om dem från fall till fall (arbetsgivare/ledande montör).
- 8 Ett specialgaller som överskrider belysningsanordningens yttermått prissätts från fall till fall (arbetsgivaren/ledande montör).
- 9 Om en belysningsramp levereras till arbetsplatsen monterad och färdig för installation bestäms installationspriset av belysningsrampens längd och vikt enligt tabell 2910.
- 10 Om belysningsrampen sätts ihop på bygget av olika belysningsanordningar före den installeras på sin plats, blir installationspriset såsom för installation av olika belysningsanordningar.
- 11 Ifall knockouten för kablar i belysningsanordningen måste öppnas genom borrar, prissätts arbetet från del 31.
- 12 Installation av områdesbelysning som utförs som ett skilt arbete prissätts från fall till fall (arbetsgivaren/ledande montör).
- 13 I priset för installation i stolpe ingår övervakning av förflyttningen till installationsplatsen, övervakning av hålen för ledningar som ska göras i betongunderlaget, samt placering av ledningen på sin plats medan stolpen lyfts.
- 14 Med stolpens längd avses helhetslängden på stolpen som tillverkaren meddelat.

- 15** För ledningsdragning i stolpe betalas enligt del 27. Fästning av utrustning i kopplingsutrymmet prissätts från del 24 och kopplingen från del 25.
- 16** Fastsättning av en LED-list på underlag exempelvis genom tryck eller självhäftande prissätts enligt tabell 2910, rad 25.
- Fastsättning av en LED-profil och ett eventuellt lock prissätts enligt tabell 2910, rad 26.
- Ändring av riktning av en LED-profil prissätts enligt tabell 2910, rad 27. På samma sätt prissätts en ändring av riktning av en LED-list, som görs på annat sätt än genom att böja LED-listen, separat.
- Montering av LED-listens förkopplingsdon prissätts enligt tabell 2910, rad 14 och koppling enligt tabell 2911, rad 11–14.
- Priset för montage av LED-lister och LED-profiler som är över 10 meter utan ändringar av riktning samt kopplingar som sker via lödning, avtalas från fall till fall (arbetsgivare/ledande montör).

2910 INSTALLATION AV BELYSNINGSANORDNINGAR OCH SEPARATA FÖRKOPPLINGSDON FÖR BELYSNINGSANORDNINGAR, OM INSTALLATION AV BELYSNINGSANORDNINGAR INGÅR I ARBETSGRUPPENS ARBETE

	Största sidolängd 175 cm Antalet fästningspunkter för belysningsanordningen och förkopplingsdonet 1–4	Montering med verktyg (trä, sten, metall)	Montering utan verktyg*	Utan montering
	€/st.			
11	Belysningsanordningens vikt högst 4 kg	4,62	3,43	2,62
12	Belysningsanordningens vikt högst 7 kg	6,23	4,80	3,79
13	Belysningsanordningens vikt högst 12 kg	7,12	5,69	4,66
14	Montering av förkopplingsdon till belysningsanordning	3,82		2,05
15	Montering av förkopplingsdonet eller kopplingsdosen med tejp eller knippe.	0,53		
		1	*se 2901.3	
21	Tilläggspris för en belysningsanordning som väger mer än 12 kg per 5 kg	1,75		
22	Tilläggspris för en belysningsanordning som är längre än 175 cm per 50 cm	1,86		
23	Mer än 4 fästpunkter, €/styck	1,59		
24	Separat väggfäste/skiva	3,91		
25	Installation av LED-list per påbörjade 50 cm.	1,66		
26	Installation av LED-profil per påbörjade 50 cm, inklusive lockdel och kapning	2,06		
27	Ändring av riktning av en LED-list eller en LED-profil	1,86		

2911 KOPPLING AV BELYSNINGSANORDNINGAR OCH SEPARATA FÖRKOPPLINGSDON FÖR BELYSNINGSANORDNINGAR SAMT TILLÄGGSARBETEN I SAMBAND MED INSTALLATIONEN AV DEM

	€/st.	1
11	Koppling av belysningsanordning/förkopplingsdon på upp till 2,5 mm ² /kabel	0,73
12	Koppling av belysningsanordning/förkopplingsdon på upp till 4–6 mm ² /kabel	1,01
13	Anslutning av gruppledning till belysningsanordning/förkopplingsdon med stickkontakt, upp till 2,5 mm ²	1,16
14	Anslutning av mini-stickkontakt, upp till 1,0 mm ²	0,73
15	Förberedande för koppling av en ledningsända för ledningar av typen MCMK eller FRHF.	3,60
16	Tilläggspris för belysningsanordning som även har en stickkontakt/strömställare.	1,56
17	Installation av snö- eller vattenskydd	1,46
18	Mer än 4 lösa delar till en belysningsanordning, €/st.	0,53
19	Installation av skena under belysningsanordning och avkapning/m	3,98
20	Tilläggspris för installation av ljuskälla med vattentäta hållare	0,90
21	Skyddssockor på kablarna, per belysningsanordning	1,19
22	Avkapning och tillverkning av hängstång, kedja eller vajer till belysningsanordning	0,80
23	Borttagning av belysningsanordnings skyddsplast/hölje per belysningsanordning	0,80

2920 INSTALLATION AV STOLPAR

	€/st.	1 Trä	2 Sten, metall
11	Fästning av fäste i stolpen		
	Fästets längd per begynnande 1,5 m	4,69	6,25
	Installation av stolpe	1	
21	Stolpens längd per begynnande 1,5 m	2,94	
22	Installation av belysningsanordning	9,80	
23	Separat hylsa för att fästa belysningsanordningen och dess fäste.	1,56	
24	Installation av värmestickkontaktkapslingen från del 24 och koppling från del 25		

DEL 30 INSTALLATION AV KABELKANALER	
3001	Allmänt
1	Enligt den här delen prissätts installationen av kabelhyllor, belysningsskenor samt kabel- och stickkontaktkanaler.
2	Arbetsgivaren och arbetsgruppen är skyldiga att förhandla om huruvida arbetsgruppen med tanke på arbetets omfattning och tidtabell har möjlighet att utföra installationen av kabelkanaler.
3	Ifall inte annat föranleds av särskilda skäl (se avtal om bruk av utomstående arbetskraft), ingår installationen av kabelkanaler i ackordet i sådana arbetsobjekt där den sammanlagda mängden kabelkanaler uppgår till högst 1 500 meter. Om installationen av kabelkanaler utförs av extern arbetskraft är det inte arbetsgruppens och den ledande montörens uppgift att ta emot eller på annat sätt ta hand om det installationsmaterial som används av den externa arbetskraften.
4	Meterpriset räknas längs med kabelkanalens mittlinje.
5	Till installationspriset hör hopsättningen av färdiga delar samt nödvändiga fästningar och avkapningar för att få dem i användningsskick.
6	För installation av brandklassade kabelkanaler enligt bestämmelserna E30-E90 ska en höjning av priset för installationen göras med en koefficient på 1,4 av priserna i tabell 3010, rad 11–14
7	Installation av kabelhyllor med gemensamma upphängningar. – När tre eller fler kabelhyllor installeras på monteringsfärdiga gemensamma upphängningar som installeras av en arbetsgrupp på samma upphängning, är koefficienten för tabell 3010, rad 11 och/eller 14 1,0 för de två första hyllorna och 0,8 för den tredje hyllan och framåt – Vid installation av kabelhyllor på monteringsfärdiga gemensamma upphängningar som installerats av andra är koefficienten för tabell 3010, rad 11 och/eller 14 0,8

3010 INSTALLATION AV KABELKANALER

	€/m	1	2	3
		1–200 m	201–800 m	801–1500 m
11	Installation av kabelhylla	6,09	4,77	4,23
12	Installation av belysningskena	4,23	3,71	2,91
13	Installation av kabelkanal	5,82	5,30	4,50
14	Installation av tung kabelhylla, vikt över 4 kg/m	7,62	5,97	5,30
	€/st. eller m	1		
19	Installation av lock på kabelkanal (m)	0,53		
20	Byggande av förgrenings- eller riktningsändring eller installation av ett färdigt kabelkanalshörn eller en riktningsändring som byggs istället för den (st.)	4,23		
21	Installation av elapparatinstallationsplatta (st.)	1,73		
22	Installation av skyddsplatta på hylla (st.)	9,27		
23	Installation av bottenplatta på hyllor per begynnande 2 m	1,32		
24	Höjlsplä, mellanvägg, skyddsplatta för kabelkanal (m)	0,93		
25	Utförande av kabelhål i kanalen (st.)	2,64		
26	Installation av krage för kabelkanalen eller installation av ljudtätningsbit	0,53		
27	Skild grundlist för dosa (st.)	0,98		
28	Golvkapsling (st.)	7,94		

DEL 31 KOMPLETTERINGSDEL FÖR PRISSÄTTNINGEN**3101 Allmänt**

1	De tilläggs-, reparations-, ändrings- och kompletteringsarbeten som finns i delarna 23–30 av denna prissättning prissätts i denna tabell, ifall de inte redan ingår i priserna i tabellen i fråga.
2	Materialtjockleken för borrar är högst 3 mm. I borrarpriset för rad 11 ingår eventuell bindning.

3110	KOMPLETTERINGSPRISER	1
	€/st.	
11	Hålets diameter högst 10 mm	0,93
12	Hålets diameter högst 30 mm	1,59
13	Hålets diameter högst 40 mm	1,86
21	Mätning av plats för hålbörning (hålör och balkar)	0,53
22	Öppning av knockout för flänsar till hål III	1,32
23	Borttagning och/eller fästning av flänsen eller ändflänsen	3,98
24	Fästning eller borttagning av en tätning med spiral eller kontramutter, en expanderings-/reduktionsmuff, slangklämmor o.d.	1,06
25	Hinne- eller gummipackning som installeras genom tryckning	0,66
26	Byte av överlastrelä jämte kopplingar	10,60
27	Grundinställning av överlastrelä	3,98
28	Meddelande om motorers överströmsskydd – utförande av mätningarna som tabellen förutsätter – ifyllnad av tabellrad	4,77
29	Grundinställning av tids-, fel-, eller kontrollorgan. I priset ingår två inställningar/elapparat eller apparat (t.ex. programmering av två kretsar)	3,98
30	Granskning av funktion och eventuell rapportering om fel i en punkt som redan installerats i ett element	3,18
31	Radning av stenar för bastuugn för varje begynnande 9 kW	3,98
32	Flytt av bastuugns termostat eller byte av händighet	6,62
33	Installation av termostats kapillarrör och känselorgan	4,77
34	Separat krok i konstruktionen	1,06
35	Utrustningsklämma, kopplingskontakt eller radklämma	0,53
36	Installation av proppskåp, -hylla eller ritningskapsling jämte tillbehör	6,62
37	Komplettering av central, apparat eller elapparat med en skild komponent som väger under 0,5 kg. Installeras genom att trycka eller genom att fästa med eller utan arbetsredskap per två fästpunkter i färdiga fästpunkter.	0,53
38	Dragavlastning med knippe	0,35
39	Dragavlastning med fäste	0,71
40	Spänning av dragavlastare (t.ex. dragavlastning av spisleddning)	0,71
41	Hål för dosa i plattvägg	1,86

3120 MARKERANDE OCH IDENTIFIERANDE AV LEDNINGAR OCH KABLAR SAMT CENTRALER OCH ELAPPARATER	
1	Med färdiga identifikationer avses en identifikation som kan installeras som en engångsprestation. Att utarbeta identifikationer som samlas på ett skilt markeringsunderlag till en helhet prissätts enligt rad 11.
2	Ifall man vid installation av identifikationen måste öppna en koppling och koppla på nytt, betalas för en andra koppling.

3121 MARKERANDE OCH IDENTIFIERANDE AV LEDNINGAR ELLER KABLAR SAMT CENTRALER ELLER ELAPPARATER		
	€/st. eller m	1
11	Samlande av identifikation för varje begynnande fyra tecken	0,66
12	Installation av färdig identifikation för ledning eller kabel (€/st.)	0,66
13	Tillverkning av identifikation (€/st.)	0,66
14	Installation av identifikationsband för jordkabel (€/m)	0,16
15	Installation av skyddsränna av plast (€/m)	0,35
Elapparat- och apparatskyltar		
16	Installation av färdig identifikation med skruvar eller nitar (€/st.)	1,59
17	Installation av färdig identifikation med lim eller som klistermärke (€/st.)	0,80
Markerande av kabelns längd i förteckningen över dragning		
18	Ledning/kabel, med färdig metermängd (€/st.)	0,53
19	Ledning/kabel, som dras genom mätaren (€/st.)	0,80

2710

Diameter på högst 16 mm prissätts på rad 11

KLM	2 x 0,8 – 4 x 0,8	MMO	7 x 1,5
KLMA	2 x 0,8 + 0,8 –		12 x 1,5
	4 x 0,8 + 0,8		7 x 2,5
NOMAK, REDAK	1 x 2 x 0,5 + 0,5 –		
	12 x 2 x 0,5 + 0,5		
JAMAK, KJAAM	1 x (2+1) x 0,5 –	MSMO	7 x 1,5
	12 x (2+1) x 0,5		12 x 1,5
MHS	1 x 4 x 0,5 –	MCMO	7 x 1,5
	50 x 2 x 0,5		7 x 2,5
VMOHBU	1 x 4 x 0,5 –	MKMO	7 x 1,5
	20 x 2 x 0,5		12 x 1,5
		MSMSO	7 x 1,5
TELLU	7		
	12	MJAM	7 x 1,5
	13		12 x 1,5
	17		7 x 2,5
MMSA	4 x 0,8 + 0,8 –	MJAM-ARM	7 x 1,5
	40 x 0,8 + 0,8	MLOM	7 x 2,5
MMPMA	4 x 0,8 + 0,8 –		
	12 x 0,8 + 0,8		
MCUM	1,1/7,3		
MHDS	4 x 2 x 0,5		
	2 x (4 x 2 x 0,5)		
	25 x 2 x 0,5		
MDS	4 x 2 x 0,5		
MKMO	3 x 0,75 –		
	12 x 0,75		
MSMO	3 x 0,75 –		
	19 x 0,75		
MSMSO	3 x 0,75 – 7 x 0,75		
KLMAM	2 x 2 x 0,6		
	4 x 2 x 0,6		
AJS	75–5		
RG	58 C/U		
	59 B/U		
	62 A/U		

KJMS	Alla		
JAMAK-ARM	4 x (2+1) x 0,5		
KJAAM-ARM	4 x (2+1) x 0,5		
	8 x (2+1) x 0,5		

Diameter på 16–20 mm prissätts på rad 12

NOMAK, REDAK	24 x 2 x 0,5 + 0,5	MMO	19 x 1,5
JAMAK-ARM			12 x 2,5
	8 x (2 + 1) x 0,5	MCMO	12 x 1,5
			19 x 1,5
KJAAM-ARM			12 x 2,5
	12 x (2 + 1) x 0,5		
MHS	100 x 2 x 0,5	MSMO	19 x 1,5
VMOHBU	30 x 2 x 0,5	MSMSO	12 x 1,5
TELLU	5	MJAM	19 x 1,5
MMPMA	20 x 0,8 + 0,8	MJAM-ARM	12 x 1,5
MHDS	50 x 2 x 0,5		7 x 2,5
MSMO MSMSO	27 x 0,75		
	12 x 0,75	MLORM	7 x 1,5
	19 x 0,75		7 x 2,5

Diameter på 20–24 mm prissätts på rad 13

JAMAK, KJAAM	24 x (2 + 1) x 0,5	MMO	27 x 15
JAMAK-ARM	12 x (2 + 1) x 0,5		37 x 1,5
KJAAM-ARM	24 x (2 + 1) 0,5		19 x 2,5
MHS	200 x 2 x 0,5		27 x 2,5
VMOHBU	50 x 2 x 0,5	MCMO	27 x 1,5
TELLU	3		19 x 2,5
MMPMA	40 x 0,8 + 0,8	MSMO	27 x 1,5
MHDS	100 x 2 x 0,5	MSMSO	19 x 1,5
MLVMU	5 x 4 x 0,8	MJAM-ARM	19 x 1,5
MSMO	37 x 0,75	MLOM	12 x 2,5
MSMSO	27 x 0,75	MLORM	12 x 1,5
			19 x 1,5
			12 x 2,5

Diameter på 24–28 mm prissätts på rad 14

NOMAK, REDAK	48 x 2 x 0,5 + 0,5	MMO	37 x 2,5
KJAAM	48 x (2 + 1) x 0,5	MCMO	37 x 1,5
			27 x 2,5
JAMAK–ARM	24 x (2 + 1) x 0,5	MSMSO	27 x 1,5
			37 x 1,5
VMOHBU	100 x 2 x 0,5	MLOM	19 x 2,5
MLVMU	10 x 4 x 0,8	MLORM	27 x 1,5
MSMSO	37 x 0,75		19 x 2,5
			12 x 4

Diameter på 28–32 mm prissätts på rad 15

JAMAK	48 x (2 + 1) x 0,5	MCMO	37 x 2,5
MLVMU	15 x 4 x 0,8	MLOM	27 x 2,5
		MLORM	27 x 2,5

Diameter på 32–36 mm prissätts på rad 16

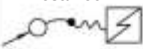
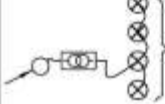
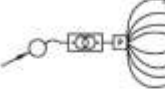
JAMAK–ARM	48 x (2 + 1) x 0,5
KJAAM–ARM	48 x (2 + 1) x 0,5
MHS	400 x 2 x 0,5
MLVMU	25 x 4 x 0,8

Diameter på över 36 mm prissätts på rad 17

VMOHBU	200 x 2 x 0,5
	300 x 2 x 0,6
	400 x 2 x 0,7
	600 x 2 x 0,8
MHS	800 x 2 x 0,5
MLVMU	50 x 4 x 0,8

KOLLEKTIVAVTALET § 8 B 5.2.1

RITNINGSEXEMPEL PÅ FASTSTÄLLANDE AV BOSTADSPRODUKTIONSPRISSETNINGENS GRUNDPOÄNG

Stickkontakter/strömställare = 5 poäng = 1 poäng = 3 poäng = 1 poäng	Bastuugn/spis Dosa+lock = 2 poäng – tvätt och radande av stenar avtalas separat – inkl. installation av vanlig bastuugn i väggen
Arbetsplatsbelysning = 1 poäng	Ventilationsmaskin = 2 poäng kupa/styr
Fördelningsdosa+lock = 1 poäng	Golvvärme Dosa+Golvvärmekabel+termostat = 3 poäng – kabel per påbörjade 35 m = 1 poäng – element avtalas separat
Halogenlampa eller motsvarande LED-spottar = 1 poäng – extra spot = 1 poäng	Central 230v = 1 poäng
Fiberbelysning, första 8 fibrer = 1 poäng	Central med ATK eller ANT eller något annat system 230v ATK/ANT = 3 poäng
Dosa+armatur = 2 poäng	Porttelefon 35 = 1 poäng
Dosa+taklock eller doslock = 1 poäng	Spegelskåp Installation och/eller koppling av ett färdigt spegelskåp = 1 poäng
Reservrör/kabel /även eventuellt doslock = 1 poäng	

KOLLEKTIVAVTALET 14 § INKVARTERINGSNIVÅN FÖR KOMMENDERINGSMÄN

Inkvarteringen på kommenderingsorten ska motsvara den allmänna nivån på hårbärgeringsrörelser som kan anses rimlig, eller den nivå som är i allmänt bruk på bygget.

Boendetrymme per inkvarterad är 10 m² och i samma rum placeras högst två personer.

I arbetskommenderingar som varar över en vecka arrangeras inkvartering i rum för en person, ifall det är möjligt med tanke på de lokala omständigheterna. Kravet om en persons rum gäller enbart sovplats.

Man ska kunna låsa inkvarteringslägenheten. Den ska vara möblerad med ett arbetsbord och nödvändiga sittplatser och där ska finnas tillräcklig belysning för läsning och vistelse. I inkvarteringsutrymmet eller i dess närhet ska finnas tillräckliga tvättutrymmen, och det ska finnas möjlighet att tvätta sig med varmt vatten, nödvändiga handdukar samt WC.

I ett inkvarteringsutrymme för mer än två personer eller i dess närhet ska det finnas ett gemensamt socialt utrymme, som inte får användas till permanent övernattning. Det ska vara utrustat med normalt möblemang för socialt umgänge. Arbetsgivaren ansvarar för städning av inkvarteringsutrymmet minst en gång i veckan. Linnen, lakan och handdukar byts en gång per vecka.

Man kan av grundade orsaker avvika från ovan nämnda bestämmelser i samband med kortvariga kommenderingar.

ALLMÄNT AVTAL

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Utgångspunkter

Parterna strävar att främja förhandlingsförhållandena och avtalsverksamheten på arbetsplatserna. Parterna försöker uppnå dessa mål genom att utnyttja olika former av samarbete samt övervaka slutna avtal.

Kollektivavtalsparternas företrädare har rätt att bekanta sig med arbetsförhållandena på de arbetsplatser där medlemmar som de representerar arbetar.

Grundläggande rättigheter

Föreningsfriheten som hör till medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter är okränkbar. Detta gäller både arbetsgivare och arbetstagare. En arbetstagare har rätt att grunda och verka i fackföreningsorganisationer, och han får inte på grund av detta sägas upp eller diskrimineras i sitt arbete. Företagens personal har rätt att välja representanter att företräda dem i ärenden som skall behandlas inom företagen. Rätt att välja representanter samt dessas rättigheter och skyldigheter har fastställts i lagar, i detta avtal och i andra avtal. Som utgångspunkt för avtalsbestämmelserna är säkerhet och hälsa, icke-diskriminering och jämlik behandling för den enskilda arbetstagaren.

Förändring av organisationen och andra dylika förändringar

När verksamheten vid en arbetsplats väsentligt har inskränkts, utvidgats eller genomgått en väsentlig organisationsförändring till följd av att rörelsen överläts, fusioneras, bolagiseras eller det sker någon annan motsvarande förändring, anpassas samarbetsorganisationen i enlighet med principerna i detta avtal så att den motsvarar den förändrade storleken och strukturen på arbetsplatsen.

1. KAPITEL 7: FÖRTROENDEMANNA- OCH ARBETARSKYDDSORGANISATIONERNA

1 FÖRTROENDEMANNAORGANISATION

1.1 Begrepp

1.1.1 Huvudförtroendeman

Medlemmar i arbetstagarorganisationen (fackavdelningen) som undertecknat detta kollektivavtal har rätt att på sin anställningsplats välja en huvudförtroendeman och en vicehuvudförtroendeman, ifall man inte kommer överens om annat gällande huvudförtroendemannens mer omfattande verksamhetsområde.

Lokalt är det möjligt att avtala att huvudförtroendemannen även verkar som arbetarskyddsfullmäktig.

Huvudförtroendemannen ska vara arbetstagare i anställningsförhållande på den ifrågavarande anställningsplatsen och som arbetstagare förtrogen med förhållandena på anställningsplatsen.

1.1.2 Förtroendeman

Förutom valet av en huvudförtroendeman kan man med arbetsgivaren komma överens om att välja en förtroendeman för en arbetsavdelning eller ett bygge.

Då man väljer en förtroendeman för en arbetsavdelning ska man beakta att de överenskomna verksamhetsområdena är ändamålsenliga och till sin omfattning sådana att det främjar behandlingen av ärenden i enlighet med förhandlingssystemet. Vid bedömningen ska även beaktas bl.a. antalet arbetstagare på arbetsavdelningen i fråga och förtroendemannens möjligheter att även med beaktande av skiftarbete möta arbetstagarna på arbetsavdelningen.

En förtroendeman för ett bygge kan väljas ifall bygget befinner sig på en annan ort och minst 20 av företagets arbetstagare arbetar på bygget.

Lokalt är det möjligt att avtala att arbetarskyddsombudet även verkar som förtroendeman.

Förtroendemannen ska vara arbetstagare i anställningsförhållande på den ifrågavarande arbetsavdelningen eller på bygget och som arbetstagare förtrogen med förhållandena på arbetsplatsen.

1.1.3 Huvudförtroendemännens förbindelseman

I ett till sin storlek betydande företag inom elbranschen som bestående verkar på flera orter eller inom en koncern formad av flera olika företag i elbranschen kan man komma överens om ett sådant arrangemang där en förbindelseman för huvudförtroendemännen i företaget eller koncernen väljs.

Valet av avtalets förbindelseman för de företags- eller koncernspecifika huvudförtroendemännen görs skriftligen av arbetsgivaren eller i en koncern av arbetsgivarna samt verksamhetsställenas huvudförtroendemen. I avtalet ska åtminstone följande fastställas:

- 1 Väljs som förbindelseman någon av verksamhetsställenas huvudförtroendemen, eller någon annan arbetstagare i företaget eller koncernen. Ifall en huvudförtroendeman väljs till förbindelseman ska man samtidigt komma överens om huruvida han eller hon fortsättningsvis verkar som huvudförtroendeman vid sidan om sitt uppdrag som förbindelseman.
- 2 Utförs valet av förbindelseman av verksamhetsställenas huvudförtroendemen eller deltar alla arbetstagare som omfattas av Kollektivavtalet för elektrifierings- och elinstallationsbranschen som är anställda av företaget eller koncernen.
- 3 Förbindelsemannen för huvudförtroendemännen
 - längden på mandatperioden
 - uppgifter och arbetsfördelning med huvudförtroendemännen
 - erhållande av information

- längden av befrielse från arbetet
 - löne- eller ersättningsgrunder
- 4 Ifall någon annan än verksamhetsställets huvudförtroendemän väljs till förbindelsemän för huvudförtroendemännen, fastställs förbindelsemannens andra rättigheter, skyldigheter och anställningsskydd enligt bestämmelserna i verksamhetsstället gällande huvudförtroendemän.

Protokollsanteckning:

Organisationerna som är part i kollektivavtalet anser det viktigt att man utvecklar ett system för förbindelsemän för huvudförtroendemän och i allmänhet utvecklingen av huvudförtroendemännens ställning, speciellt i sådana företag där minst 500 arbetstagare omfattas av kollektivavtalet. Organisationerna följer upp detta under avtalsperioden. Uppföljningen sker genom styrande och informativa samtal med ifrågavarande företags ledning, huvudförtroendemän och organisationernas representanter.

1.2 Val av huvudförtroendemän och förtroendemän

Medlemmar i medlemsorganisationer (fackavdelning) till den arbetstagarorganisation som undertecknat detta avtal har rätt att förrätta val av huvudförtroendemän på arbetsplatsen, och under de förutsättningar som nämns i punkt 1.1.2 val av förtroendemän.

Vid val av huvudförtroendemän ska alla medlemmar i fackavdelning vid anställningsplatsen ges möjlighet att delta i valet, och på motsvarande sätt vid val av förtroendemän alla medlemmar i fackavdelningen på arbetsplatsen.

Då man väljer en förtroendemän för ett bygge ska alla arbetstagare som hör till en fackavdelning till en arbetstagarorganisation som undertecknat detta kollektivavtal ges möjlighet att delta i valet.

Arbetstagarna har rätt att ordna ovan nämnda val på arbetsplatsen. Om tidpunkten och platsen för valet ska överenskommas med arbetsgivaren senast 14 dygn före valförrättningen. Att ett val ordnas och förrättas får inte störa arbetet.

1.3 Allmänna principer gällande huvudförtroendemännens och förtroendemännens uppgifter

Huvudförtroendemännens och förtroendemännens huvudsakliga uppgift är att representera arbetstagarna och den arbetstagarorganisation som undertecknat detta kollektivavtal i ärenden som gäller tillämpningen av kollektivavtalet och arbetslagstiftningen och i frågor som gäller förhållandena mellan arbetsgivaren och arbetstagaren i allmänhet. Därtill är det hans eller hennes uppgift är att för sin del verka för att upprätthålla och utveckla förhandlings- och samarbetsrelationerna mellan företaget och personalen.

Huvudförtroendemännen och/eller förtroendemännen kan representera hyrd arbetskraft utgående från arbetstagarens skriftliga eller muntliga befullmäktigande i förhållanden mellan beställaren och den hyrda arbetstagaren, såvida de hyrda arbetstagarna inte har en egen

förtroendeman som representerar dem.

2 ARBETARSKYDDSORGANISATIONER

2.1 Begrepp

2.1.1 Arbetarskyddschef

För verkställandet av arbetarskyddssamarbetet utser arbetsgivaren en arbetarskyddschef.

2.1.2 Arbetarskyddsfullmäktig

Arbetsgivarnas rätt att välja en arbetarskyddsfullmäktig och vice fullmäktig fastställs enligt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

Lokalt kan avtalas om

- a) att arbetarskyddsfullmäktigen verkar som huvudförtroendeman; eller
- b) val av en arbetarskyddsfullmäktig som gemensamt representerar arbetstagare inom flera olika branscher och/eller flera olika företag som hör till samma koncern.

Arbetstagaren har rätt att välja en arbetarskyddsfullmäktig. Arbetarskyddsfullmäktig ska väljas, när antalet arbetstagare uppgår till minst 10.

2.1.3 Arbetarskyddsombud

På arbetstagarnas initiativ kan man med arbetsgivaren komma överens om valet av arbetarskyddsombud, antalet ombud, deras uppgifter och verksamhetsområde, med iakttagande till tillämpliga delar av de principer som nämns i punkt 1.1.2 om valet av förtroendeman. I det här sammanhanget ska arbetarskyddsriskerna och övriga faktorer som påverkar arbetsförhållandena beaktas.

Arbetstagarna väljer arbetarskyddsombudet bland de anställda arbetstagarna på arbetsplatsen.

2.1.4 Arbetarskyddskommissionen

På en arbetsplats där det regelbundet arbetar minst 20 arbetstagare ska en arbetarskyddskommission grundas för två kalenderår i sänder, ifall man inte lokalt kommit överens om grundande av ett annat organ för arbetarskyddet istället för arbetarskyddskommissionen.

2.2 Allmänna principer gällande arbetarskyddschefens, arbetarskyddsfullmäktigens och arbetarskyddsombudets uppgifter

2.2.1 Arbetarskyddschefens uppgifter

Vid sidan av övriga uppgifter som ligger inom arbetarskyddets samarbetsområde är det arbetarskyddschefens uppgift att arrangera, upprätthålla och utveckla arbetarskyddssamarbetet.

2.2.2 Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter

Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter fastställs enligt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006). Dessutom sköter arbetarskyddsfullmäktigen andra uppgifter

som enligt andra lagar och avtal ankommer på honom.

2.2.3 Arbetarskyddsombudets uppgifter

Arbetarskyddsombudet ska, om det inte har avtalats om andra uppgifter lokalt, delta i behandlingen och genomförandet av arbetarskyddssamarbetsärenden inom sitt verksamhetsområde. Då en arbetarskyddsfullmäktig är förhindrad sköter vice fullmäktige sådana uppdrag som hör till arbetarskyddsfullmäktigen och som inte kan skjutas fram att skötas efter att arbetarskyddsfullmäktigen inte längre är förhindrad.

3 MEDDELANDEN

Fackavdelningen ska skriftligen meddela arbetsgivaren om valda huvudförtroendemän och vicehuvudförtroendemän.

Valförrättarna ska utan dröjsmål skriftligen meddela arbetsgivaren om valet av arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige.

Om valet av förtroendeman liksom då huvudförtroendemannen verkar som arbetarskyddsfullmäktig eller då arbetarskyddsfullmäktigen verkar som huvudförtroendeman meddelas arbetsgivaren på det sätt som man med arbetsgivaren kommit överens om i avtalet om valet av den ifrågavarande personalföreträdaren.

När en ersättare vikarierar huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen ska huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen skriftligen underrätta arbetsgivaren.

Arbetsgivaren ska kvittera sådana meddelanden som nämnts ovan och därmed godkänna mottagandet av dem.

Arbetsgivaren underrättar skriftligen förtroendepersonerna om vilka personer som på företagets vägnar för förhandlingar med dem.

2. KAPITEL 7: BESTÄMMELSER SOM GÄLLER FÖRTROENDEMÄNNENS, ARBETARSKYDDSFULLMÄKTIGENS OCH PERSONALFÖRETRÄDARNAS STÄLLNING

2.1 Befrielse från arbetet, allmänna principer

För skötseln av sina uppgifter ordnas för huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen en tillfällig, regelbundet återkommande eller fullständig befrielse från sitt arbete.

Åt förtroendemannen, arbetarskyddsombudet och åt en medlem av arbetarskyddskommissionen eller det organ som ersätter det arrangeras vid behov tillfällig befrielse från arbetet.

Då man bedömer behovet av befrielse ska uppmärksamhet fästas bland annat vid antalet arbetstagare som ingår i personalgruppen, produktionens och verksamhetens art samt antalet uppgifter.

Ifall huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen är befriade från arbetet under regelbundet återkommande tider, skall de i första hand sköta sina uppgifter under denna tid. Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att få tillfällig befrielse från arbetet utöver den regelbundna befrielsen, såvida uppgiften inte med tanke på dess brådska eller karaktär kan utföras under den regelbundna befrielsen. Om tillfällig befrielse ska man på förhand komma överens om med arbetsgivaren, förutom då det gäller sådana brådskande fall som nämns i punkt 2.3.

Då sådana lokala avtalsförhandlingar som avses i § 4 i kollektivavtalet förs i sådana företag där huvudförtroendemannen inte getts regelbunden befrielse från arbete enligt tabellen som finns i detta kapitel, ges på huvudförtroendemannens begäran en möjlighet att i företaget under arbetstid förbereda sig och läsa in sig på ärendet som behandlas av de lokala förhandlingarna.

2.2 Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens regelbundna befrielse från arbete

Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens regelbundna befrielse från arbete fastställs enligt nedanstående tabell.

Antal arbetstagare	Antal timmar regelbunden befrielse per år	
	Huvudförtroendeman	Arbetarskyddsfullmäktig
1–4		48
5–9	52	48
10–14	80	48
15–19	110	60
20–29	150	87
30–39	200	122
40–79	260	210
80–139	340	349
140–199	430	594
200–279	520	860
280–339	630	1100
340–	avtalas separat	antal pers × 0,291 × 12

Det genomsnittliga antalet arbetstagare granskas i början av kalenderåret. Ifall antalet arbetstagare väsentligt förändras under årets lopp, kan granskningen göras t.ex. per kvartal.

Ifall huvudförtroendemannen även företräder hyrda arbetstagare beaktas de i beräkningen av det genomsnittliga antalet.

Ifall huvudförtroendemann- och arbetarskyddsuppdragen har kombinerats och de sköts av en och samma person beaktas detta på ett sätt som man ska avtala om som en faktor som ökar omfattningen av

befrielsen från arbetet.

Förtroendemännen och arbetarskyddsfullmäktige kan under sin regelbundna befrielse delta i de tillfällen och seminarier som Elbranschernas fackförbund anordnar och som berör avtalsbranschen. Arbetsgivaren är inte skyldig att i samband med tillfällena svara för kostnadsersättningar eller andra kostnader.

Resetiden till tillfällen som man kommit överens om med arbetsgivaren räknas inte höra till den regelbundna befrielsen.

Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning ska arrangeras så att den delas tillräckligt jämnt ut över olika veckor under årets lopp. Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen bör visa upp en tidsanvändningsplan som ska godkännas av arbetsgivaren.

2.3 Bestämmelser om skötseln av huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter

För att få avlägsna sig från det egna bygget behövs arbetsgivarens tillstånd. I brådskande fall ska det ovan nämnda tillståndet alltid ges då ärendet gäller en meningsskiljaktighet, arbetskonflikt eller ett arbetarskyddsärende som förorsakar omedelbar och allvarig fara för arbetstagarens liv eller hälsa. Ifall huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen inte i ovan nämnda situationer trots försök lyckas nå arbetsgivaren eller hans eller hennes representant, har han eller hon rätt att avlägsna sig från bygget. I andra fall ska man lokalt komma överens om en tid då huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen kan avlägsna sig från sitt arbete.

2.4 Ersättning för inkomstbortfall

Arbetsgivaren ersätter det inkomstbortfall som orsakats av den regelbundna befrielsen från arbete som avses i punkt 2.2 och den tillfälliga befrielse som avses i punkt 2.1 samt det inkomstbortfall som förorsakas personalföreträdaren som avses i detta avtal då han eller hon utför uppgifter som avtalats om med arbetsgivaren. Ersättning för inkomstbortfall fastställs enligt ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst.

Om personalföreträdaren som nämndes i föregående stycke utanför sin ordinarie arbetstid utför uppgifter som man avtalat om med arbetsgivaren, betalas för en sådan tidsförlust övertidsersättning eller så avtalar man med honom eller henne om annan tilläggsersättning. Arbetsgivaren ersätter resekostnaderna enligt § 14 i kollektivavtalet för sådana resor som utförts i skötseln av uppgifter som avtalats med arbetsgivaren.

2.5 Särskilda ersättningar som betalas åt huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen

En särskild ersättning betalas åt företagets huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig utgående från antalet arbetstagare de representerar (som är anställda) enligt följande tabell från och med början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast det nämnda datumet:

Antalet representerade arbetstagare	Huvudförtroendemannens särskilda ersättning	Arbetskyddsfullmäktigens särskilda ersättning
	1.7.2022–31.3.2023 €/lönebetalningsperiod på två veckor	1.7.2022–31.3.2023 €/lönebetalningsperiod på två veckor
5–9	58,85	22,85
10–50	70,62	34,28
51–100	94,16	45,72
101–150	117,7	62,84
151–200	141,24	79,99
201–250	164,78	97,11
251–400	188,33	114,28
401–450	211,86	137,12
över 450	avtalas separat	avtalas separat

Antalet representerade arbetstagare	Huvudförtroendemannens särskilda ersättning	Arbetskyddsfullmäktigens särskilda ersättning
	x.x.2023–x.x.2024 €/lönebetalningsperiod på två veckor	x.x.2023–x.x.2024 €/lönebetalningsperiod på två veckor
5–9		
10–50		
51–100		
101–150		
151–200		
201–250		
251–400		
401–450		
över 450		

Med huvudförtroendeman avses företagets eller verksamhetsställets förtroendeman, men inte en avdelningsförtroendeman som valts till en avdelning på verksamhetsstället.

Justering av ersättningsgrunderna utförs enligt punkt 2.2. Den särskilda ersättningen betalas utgående från arbetsveckor.

Ersättningen betalas för en arbetsvecka under vilken huvudförtroendemannen/arbetskyddsfullmäktigen som är berättigad till den särskilda ersättningen har arbetat.

Den särskilda ersättningen betalas inte ifall huvudförtroendemannen/arbetskyddsfullmäktigen varit frånvarande från arbetet under hela arbetsveckan. Orsaken till frånvaron har ingen betydelse

vad gäller justeringen.

Den särskilda ersättningen betalas dock för granskningsperioden under vilken huvudförtroendemannen/arbetarskyddsfullmäktigen varit frånvarande på grund av deltagande i utbildning enligt utbildningsavtalet eller som arrangerats av arbetsgivaren.

Då särskild ersättning betalas för en vecka t.ex. på grund av frånvaro från arbetet halveras ersättningen för tvåveckorsperioden.

Den särskilda ersättningen betalas inte åt huvudförtroendemannen och hans eller hennes ersättare och inte heller åt arbetarskyddsfullmäktigen och vicefullmäktigen för samma tidsperiod. Om huvudförtroendemannens/arbetarskyddsfullmäktigens frånvaro från arbetet upphör mitt i granskningsperioden, betalas den särskilda ersättningen för denna arbetsvecka åt huvudförtroendemannen/arbetarskyddsfullmäktigen.

Åt vicehuvudförtroendemannen/arbetarskyddsfullmäktigens ersättare betalas ersättning då ersättare har börjat sköta det ifrågavarande uppdraget enligt kap.1 punkt 3 ovan.

Ifall huvudförtroendemannan- och arbetarskyddsuppgifterna har kombinerats och de sköts av en och samma person beaktas detta på ett sätt som ska avtalas vid fastställandet av omfattningen av huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens särskilda ersättning.

Ovan nämnda ersättningar är lön som betalats under arbetad tid, men de tas inte i beaktande vid beräkningen av den genomsnittliga timförtjänsten för semester.

2.6 Förtroendemannens, arbetarskyddsfullmäktigens, arbetarskyddsombudets samt personalföreträdarens anställningsförhållande och utrymmen

2.6.1 Utrymmen för huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen

Arbetsgivaren anvisar huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen en ändamålsenlig plats för förvaring av den utrustning som de behöver i sitt uppdrag. Då arbetsplatsens storlek förutsätter speciella arbetsutrymmen, ordnar arbetsgivaren ändamålsenliga utrymmen där man kan föra de konfidentiella samtal som anses nödvändiga med tanke på skötseln av uppdragen.

För skötseln av sina uppgifter ges huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktig rätt att använda företagets sedvanliga kontors- och andra redskap, som ADB-utrustning som allmänt används i företaget, och därmed anslutna program liksom internet-anslutning (e-post). I detta fall kan man uppmärksamma antalet arbetstagare som huvudförtroendemannen/arbetarskyddsfullmäktigen representerar. Om praktiska arrangemang avtalas lokalt.

Arbetsgivaren skaffar till huvudförtroendemannens, arbetarskyddsfullmäktigens, arbetarskyddsombudets och övriga arbetarskyddsorganens förfogande nödvändiga lagar, författningar och övriga arbetarskyddsbestämmelser för att dessa ska kunna sköta de uppgifter som hör till dem.

2.6.2 Anställningsförhållande

Förtroendemannen, arbetarskyddsfullmäktigen, arbetarskyddsombudet och övriga personalrepresentanter är i sitt anställningsförhållande gentemot arbetsgivaren i samma ställning oberoende av om han eller hon sköter sina förtroendeuppdrag vid sidan av sitt eget arbete eller om han eller hon helt har beviljats befrielse från arbetet. De är skyldiga att själva följa allmänna arbetsvillkor, arbetstider och arbetsledningens order samt andra ordningsföreskrifter.

2.6.3 Omplaceringsskydd för huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen

- A A Huvudförtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens möjligheter att utveckla sig och avancera i sitt yrke får inte försämrats på grund av ifrågavarande uppdrag. Han får inte medan han sköter denna syssla eller med anledning därav flyttas till ett sämre avlönat arbete än det han hade då han valdes till ifrågavarande uppgift. Han eller hon får inte heller flyttas till ett sämre arbete, om arbetsgivaren kan erbjuda annat arbete som motsvarar hans eller hennes yrkeskunskap.
- B Ifall huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigens anställningsförhållande har förutsatt arbete både i tid- och ackordsarbete, förblir hans eller hennes anställningsförhållande i det här fallet likadant.
- C Om det egentliga arbetet för en person som har valts till huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig försvårar skötseln av förtroendeuppdragen, ska det med beaktande av förhållandena på arbetsplatsen och hans eller hennes yrkeskunskap ordnas med övrigt arbete för honom eller henne. Ett dylikt arrangemang får inte medföra en sänkning av förtjänsten.

2.6.4 Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens förtjänstutveckling

- A Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens förtjänstutveckling ska motsvara förtjänstutvecklingen på anställningsplatsen. Hans eller hennes förtjänstutveckling jämförs med lönestatistiken för anställningsplatsen över utvecklingen av den genomsnittliga timförtjänsten för ordinarie arbetstid för andra arbetstagare inom samma lönegrupp varje kalenderår, och ifall det framkommer att eftersläpning förekommer, ska lokala lönejusterings- och rättelseåtgärder vidtas. En sådan jämförelse förutsätter att antalet arbetstimmar under ett kalenderår för de andra arbetstagarna i samma lönegrupp på anställningsplatsen uppgår till minst 6 000 timmar. Om det ovan nämnda timantalet underskrids jämförs förtjänstutvecklingen med den genomsnittliga timförtjänsten för ordinarie arbetstid hos andra arbetstagare inom samma lönegrupp i hela företaget. Om det ovan nämnda timantalet inte uppfylls i den sistnämnda jämförelsen jämförs förtroendepersonens förtjänstutveckling med utvecklingen av den genomsnittliga timförtjänsten för ordinarie arbetstid hos arbetstagare i samma lönegrupp enligt föregående riksomfattande lönestatistik (EK:s lönestatistik kolumn I).

Med förtjänstutveckling avses den procentuella förändringen i den genomsnittliga timförtjänsten för ordinarie arbetstid från slutet av ett kalenderår till slutet av följande kalenderår samt motsvarande procentuella förändring i den genomsnittliga timförtjänsten för ordinarie arbetstid under föregående kalenderår jämfört med motsvarande värde i statistiken för året därpå enligt den nationella lönestatistiken.

- B Jämförelsen av förtjänstutvecklingen som nämns i punkt A görs inte om huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen har en genomsnittlig timförtjänst som är mer än 30 procent högre än jämförelseobjektets genomsnittliga timförtjänst.

2.6.5 Omplaceringsskydd för arbetarskyddsombudet

Ifall man tillfälligt är tvungen att flytta ett arbetarskyddsombud till ett arbete utanför hans egentliga verksamhetsområde, skall man eftersträva att förflyttningen inte i oskälig utsträckning medför olägenheter för skötseln av arbetarskyddsombudsuppgifterna.

2.6.6 Upprätthållande av yrkeskunskap

Efter att en huvudförtroendemans eller arbetarskyddsfullmäktigs förtroendepgifter har upphört bör han tillsammans med arbetsgivaren utreda huruvida hans yrkesskicklighet som arbetstagare bibehållits eller förutsätter yrkesutbildning för återgång till den tidigare uppgiften eller motsvarande arbete. Arbetsgivaren ordnar den utbildning som utredningen förutsätter. Utbildningens innehåll avgörs med hänsyn till befrielsen från arbetet, mandatperiodens längd och eventuella förändringar i arbetsmetoderna under denna tid.

2.6.7 Överlåtelse av rörelse

Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens ställning fortgår trots att rörelsen överläts som sådan till slutet av deras mandatperiod, såvida den överlåtna rörelsen eller en del av den bevarar sin självständighet. Om rörelsen som överläts eller en del av den förlorar sin självständighet, har huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen rätt till efterskydd så som avses i punkt 2.7.5 i detta avtal från och med det att mandatperioden som föranleds av att rörelsen överläts löper ut.

2.7 Anställningsskydd

2.7.1 Permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker

Om företagets arbetskraft sägs upp eller permitteras på grund av ekonomiska eller produktionsmässiga orsaker, får huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen inte sägas upp eller permitteras om inte anställningsplatsens verksamhet helt avbryts. Med denna bestämmelse ändras inte arbetsgivarens skyldighet att erbjuda arbete enligt 7 kap.4 § i arbetsavtalslagen (55/2001). Ifall man i samråd med huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen konstaterar att han eller hon inte kan erbjudas arbete som motsvarar hans eller hennes yrke eller arbete som annars lämpar sig för honom eller henne, är det emellertid möjligt att permittera eller säga upp honom eller henne.

En annan förtroendeman än huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen kan sägas upp enligt 7 kap.10 § 2 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001) bara om arbetet upphör helt och arbetsgivaren inte kan erbjuda honom eller henne annat arbete som motsvarar hans eller hennes yrkesskicklighet eller i övrigt passar honom eller henne eller utbilda honom eller henne till annat arbete enligt 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen (55/2001).

2.7.2 Uppsägning av orsaker som beror på personen själv

En huvudförtroendeman, förtroendeman eller en arbetarskyddsfullmäktig får

inte sägas upp på grund av orsaker som beror på honom eller henne utan samtycke av de arbetstagare som han eller hon representerar och som förutsätts i 7 kap. 10 § 1 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001).

Huvudförtroendemannens, förtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens arbetsavtal får inte hävas i strid mot bestämmelserna i 8 kap. 1 och 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001). Det är inte möjligt att häva arbetsavtalet på den grund att han eller hon har brutit mot ordningsbestämmelserna om han eller hon inte samtidigt upprepade gånger och väsentligt underlåtit att uppfylla sin arbetsförpliktelse samt trots varning har fortsatt sin försummelse.

Vid bedömning av grunderna för hävning av huvudförtroendemannens, förtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens arbetsavtal får han eller hon inte försättas i en sämre ställning än de övriga arbetstagarna.

2.7.3 Förhandlingsskyldighet

Om man inte mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen, förtroendemannen eller mellan arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen kommit fram till att det finns grunder för avslutande eller permittering av anställningsförhållandet, kan huvudförtroendemannens, förtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens anställningsförhållande enbart avslutas eller permitteras i ett medlemsföretag till STTA eller PALTA efter att de undertecknade organisationerna först har förhandlat om saken.

2.7.4 Kandidatskydd

Ovan i punkt 2.7.1 och 2.7.2 nämnda bestämmelser om anställningsskydd ska även tillämpas på en huvudförtroendemannakandidat om vars kandidatur fackavdelningen skriftligen har meddelat arbetsgivaren, samt på en arbetarskyddsfullmäktigekandidat vars kandidatur skriftligen har meddelats arbetarskyddskommissionen eller ett annat motsvarande samarbetsorgan. Kandidatskyddet börjar dock tidigast 3 månader före den kandiderande huvudförtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens mandattid börjar och upphör för annan än den i valet valdas del när valresultatet konstaterats.

2.7.5 Efterskydd

Bestämmelser om anställningsskydd ska tillämpas på en arbetstagare som har verkat som huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig sex månader efter att hans eller hennes uppdrag har upphört.

2.7.6 Ersättning för avslutande av huvudförtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens arbetsavtal i strid mot kollektivavtalet

Om en huvudförtroendemanns eller arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal har avslutats i strid mot detta avtal, ska arbetsgivaren ersätta honom eller henne med minst 10 och högst 30 månaders lön. Ersättningen ska bestämmas på de grunder som föreskrivs i 12 kap.2 § i arbetsavtalslagen (55/2001). Om rättigheterna enligt detta avtal har kränkts skall detta beaktas som faktor som höjer ersättningens storlek.

Då antalet ordinarie arbetstagare och tjänstemän på anställningsplatsen är 20 eller färre, motsvarar den ovan avsedda ersättningen för en arbetarskyddsfullmäktig minst fyra (4) och högst tjugofyra (24) månaders lön.

2.7.7 Ersättare

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas även på vice huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigens ersättare under den

tid som de i enlighet med anmälan som förutsätts i detta avtal vikarierar för förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen.

Om arbetsgivaren säger upp vice huvudförtroendemanns arbetsavtal eller arbetarskyddsfullmäktigens 1 vicefullmäktiges arbetsavtal eller permitterar honom eller henne när han eller hon inte vikarierar för huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen och inte heller annars innehar en huvudförtroendemanna- eller arbetarskyddsfullmäktigeställning, anses uppsägningen eller permitteringen bero på arbetstagarens förtroendeuppdrag, om arbetsgivaren inte kan visa att åtgärden beror på en annan omständighet.

3. KAPITEL 7: ARBETSGIVARENS INFORMATIONSSKYLDIGHET

3.1 Uppgifter om företaget

Arbetsgivaren ska åt personalen eller huvudförtroendemannen eller åt den personalföreträdare som samarbetslagen (1333/2021) kräver förete följande

- a) efter fastställandet av företagets bokslut en redogörelse för företagets ekonomiska ställning som baserar sig på bokslutet
- b) minst två gånger per redovisningsår en sådan enhetlig utredning om företagets ekonomiska ställning av vilken framgår utvecklingsutsikterna för företagets produktion, sysselsättning, lönsamhet och kostnadsstruktur.

c) årligen en personalplan som innehåller uppskattningar om ändringar som är att vänta i fråga om antal, kvalitet och ställning i anslutning till personalen.

d) utan dröjsmål väsentliga förändringar i ovan nämnda uppgifter.

I företag med minst 20 regelbundet anställda ges företagets bokslutsuppgifter som avses i 11 § 2 mom. 3 punkten i lagen om samarbete inom företag (1333/2021) till personalens företrädare på begäran i skriftlig form.

I samband med framförandet av bokslutsuppgifter, utredningar om företagets ekonomiska läge och personalplaner är det ändamålsenligt att även informera om det operativa resultatet för olika verksamhetsenheter, om produktionen och utvecklingsutsikterna för personalen eller dess representant med hjälp av kontrolltal som klargör detta.

De allmänna principer eller anvisningar som iakttas på företaget i fråga om personalärenden samt företagets verksamhets- och personalorganisation ska delges arbetstagarna på arbetsplatsen.

Parterna rekommenderar att det i samband med ovan avsedda uppgifter om företagets ekonomi redogörs i mån av möjlighet även för de allmänna konjunktur- och ekonomiska utsikter inom branschen.

3.2 Lönestatistik- och personaluppgifter

Ifall man inte lokalt kommer överens om annat har huvudförtroendemannen rätt att för skötseln av sina uppdrag få information som motsvarar EK:s kvartalsstatistik angående arbetstagarnas förtjänstnivå och struktur inom sitt verksamhetsområde omedelbart efter att EK:s lönestatistik har färdigställts, förutsatt att statistikgrupperingarna inom branschen kan göras med löneuppgifterna som samlas in från företaget. Inkomstuppgifter som gäller mindre arbetstagargrupper än sex personer utges inte.

Om branschen eller arbetsplatsen inte har en lönestatistik med det innehåll som förutsätts ovan, ska man avtala separat om de löneuppgifter som ska ges till huvudförtroendemannen.

Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att skriftligen få uppgifter om namn och lönegrupp eller motsvarande för arbetstagarna inom deras verksamhetsområde samt anställningsförhållandets begynnelse datum, om inte något annat avtalas lokalt. Uppgifterna lämnas alltid på begäran. Beträffande nya arbetstagare ges ovannämnda uppgifter och uppgift om arbetsplats inom en vecka från anställningsförhållandets början.

Åt huvudförtroendemannen ges uppgifter från lönesystemet per företag eller anställningsplats om indelningen av arbetstagare i lönegrupper samt om den genomsnittliga uppdelningen av storleken på grundtimlönen och den personliga lönedelen (GTL + PLD). För ett ackordsarbetsobjekt har förtroendemannen rätt att på begäran få en utredning över ackordsindelningen.

Huvudförtroendemannen har rätt att inom sitt verksamhetsområde göra

sig förtrogen med på företaget gällande system för arbetsprissättning och reglerna för hur miljötilläggen i olika löneformer fastställs och räknas ut.

3.3 Information om arbetsstocken och utomstående arbetskraft

Man ska åt huvudförtroendemannen på begäran ge uppgifter om företagets arbetsstock efter att ha undertecknat ett avtal om en beställning.

Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att få information om de underleverantörer som är verksamma inom deras verksamhetsområden och om den arbetskraft och hyrda arbetskraft som på arbetsplatsen är anställd hos underleverantörerna samt om underleverantörens arbeten som ska utföras och hur länge de varar.

Bestämmelserna i denna punkt ersätter bestämmelserna i 11 § 2 mom. 2 punkten i samarbetslagen (1333/2021) gällande arbetsgivarens skyldighet att ge information.

Då man använder utomstående arbetskraft ska man därtill iakttä bestämmelserna i kapitel 6.

3.4 Arbetstidsbokföring

Huvudförtroendemannen har rätt att göra sig förtrogen med den förteckning som gjorts upp över nöd- och övertidsarbete enligt arbetstidslagen (872/2019) så som arbetarskyddsfullmäktig enligt lagen har rätt till.

3.5 Uppgifternas konfidentiella karaktär och sekretessskyldighet

Huvudförtroendemannen får ovan i kapitel 3 nämnda uppgifter konfidentiellt för skötseln av sina uppgifter.

När företagets arbetstagare eller personalens representanter i enlighet med detta avtal har fått uppgifter om arbetsgivarens affärs- eller yrkeshemligheter får dessa uppgifter behandlas endast mellan de arbetstagare och representanter för personalen vilka saken berör, om inte arbetsgivaren och de som är berättigade att erhålla information avtalar annorlunda sinsemellan.

När arbetsgivaren meddelar om sekretessplikten bör han precisera vilka uppgifter som omfattas av sekretessplikten och hur lång tid uppgifterna skall hemlighållas. Innan arbetsgivaren meddelar att det är fråga om en affärs- eller yrkeshemlighet presenteras grunderna för sekretessplikten för vederbörande arbetstagare eller representant för personalen.

4. KAPITEL 7: PERSONALENS INBÖRDES

INFORMATIONSVERKSAMHET OCH ORDNANDE AV MÖTEN

Registrerade underföreningar till arbetstagarorganisationen som är part i kollektivavtalet och dessa underföreningars avdelningar eller fackklubbar på arbetsplatsen, har rätt att ordna möten på arbetsplatsen eller i ett annat överenskommet utrymme för att behandla frågor som gäller anställningsfrågor på arbetsplatsen. Man måste på förhand komma överens om användningen av utrymmena med arbetsgivaren.

Personalsammanslutningen som nämns i föregående stycke har rätt att utanför arbetstiden, antingen före arbetstidens början, under matrasten eller efter arbetstidens upphörande till sina medlemmar dela ut sina möteskallelser eller skriftliga meddelanden som i övrigt hänför sig till arbetsmarknadsfrågor i matsalen, omklädningsrummet eller på en annan

motsvarande plats som man kommer överens om med arbetsgivaren utanför den ordinarie arbetsplatsen. I meddelandet bör antecknas vem som utfärdat detta.

Ifall det på arbetsplatsen kommer ut ett för personalen avsett informationsblad har den ovan nämnda personalsammanslutningen rätt att utnyttja detta för publiceringen av ovan nämnda mötesmeddelanden eller tillkännagivanden eller publicera dessa på en anslagstavla som arbetsgivaren ställt till arbetstagarnas förfogande. Den som disponerar anslagstavlan svarar för materialet och ordningen.

5. KAPITEL 7: UTBILDNING

5.1 Gemensam utbildning

Utbildning som främjar samarbete på arbetsplatsen anordnas av centralorganisationerna eller deras medlemsförbund gemensamt, samarbetsorganen mellan centralorganisationerna eller mellan deras medlemsförbund eller av arbetsgivar- och arbetstagarparten gemensamt på arbetsplatsen eller annan plats.

Bestämmelserna om gemensam utbildning tillämpas på följande utbildningar:

- a) Grundkurser i arbetarskyddssamarbete och specialkurser som är nödvändiga med tanke på arbetarskyddssamarbetet
- b) Utbildning i deltagandesystem och lokala avtal

Medlemmar i arbetarskyddskommissionen, arbetarskyddsfullmäktige, vice fullmäktige och arbetarskyddsombud kan under förutsättningarna i detta avtal delta i en sådan grundkurs som avses ovan i nedre delen av punkt a) Arbetarskyddsfullmäktige kan under samma förutsättningar delta i en specialkurs.

Deltagande i utbildning som avses i nedre delen av punkt b) ovan avtalas lokalt beroende på utbildningens karaktär inom det ifrågavarande samarbetsorganet eller mellan arbetsgivaren och förtroendemannen eller mellan arbetsgivaren och den ifrågavarande personen.

Till den som deltar i utbildningen betalas ersättning så som bestäms i § 13 i kollektivavtalet, men inkomstbortfallet ersätts enligt ersättning motsvarande genomsnittlig timförtjänst.

5.2 Fackföreningsutbildning, bevarande av anställningsförhållandet och anmälningstider

Arbetstagarna ges rätt att delta i kurser som arrangeras av Finlands Fackförbunds Centralorganisation eller dess medlemsförbund och som räcker en månad eller kortare tid utan att anställningsförhållandet avbryts, då det är möjligt utan att det föranleder kännbar olägenhet för produktionen eller företagets verksamhet. Vid bedömningen av ovan nämnda olägenheter beaktas företagets storlek. I nekande fall meddelas huvudförtroendemannen senast 10 dagar innan kursen börjar orsaken till att det skulle orsaka kännbar olägenhet att bevilja ledighet. I dylika fall rekommenderas att man gemensamt skall sträva efter att klargöra en eventuell ny tidpunkt då inget hinder för deltagande i kursen föreligger.

Anmälan om avsikt att delta i en kurs ska göras så tidigt som möjligt. Då

kursen pågår i högst en vecka, ska meddelandet ges minst tre veckor innan kursen inleds, samt då det är fråga om en längre kurs, minst sex veckor innan.

Innan en person deltar i ovan avsedd utbildning, ska man avtala med arbetsgivaren om de åtgärder som deltagandet medför samt uttryckligen i förväg konstatera om det är fråga om sådan utbildning för vilken arbetsgivaren betalar ersättningar till arbetstagaren enligt punkt 5.2.1 i detta avtal. Samtidigt ska man konstatera hur stora dessa ersättningar är.

5.2.1 Ersättningar

För en kurs enligt punkt 5.2 som ordnas i FFC:s eller dess medlemsförbunds utbildningsinstitut eller av särskilda orsaker någon annanstans och ingår i förteckningen över kurser som kollektivavtalets parter årligen godkänner tillsammans, är arbetsgivaren skyldig att till en huvudförtroendeman, vice huvudförtroendeman, förtroendeman, arbetarskyddsfullmäktig, vicefullmäktig, medlem av arbetarskyddskommissionen och ett arbetarskyddsombud betala ersättning enligt genomsnittlig timförtjänst för inkomstbortfall för den utbildning som deras uppgifter förutsätter, till ovan nämnda huvudförtroendeman, vice huvudförtroendeman och förtroendeman för högst en månad och till personer med arbetarskyddsuppdrag för högst två veckor. På samma sätt betalas ersättning för utbildning i anslutning till förtroendemannaverksamhet som ordnas vid ovan nämnda utbildningsinrättningar till ordförande för en fackavdelning för högst en månad, om han arbetar i ett företag med minst 100 arbetstagare inom sagda bransch och den som fackavdelning som han eller hon leder har minst 50 medlemmar.

Dessutom ska den måltidsersättning som centralorganisationerna har kommit överens om betalas som ersättning för de måltidskostnader som kursen förorsakar kursarrangörerna. Ersättningen betalas för de arbetstagare som avses i det föregående stycket och för varje sådan kursdag för vilken det betalas ersättning för inkomstbortfall enligt vad kollektivavtalsparterna har avtalat.

Arbetsgivaren är skyldig att betala ersättningarna som avses ovan i denna punkt till samma person endast en gång för samma eller till innehållet motsvarande utbildning.

5.3 Sociala förmåner

Deltagande i fackföreningsutbildning som avses i avtalet medför inte fram till en månads gräns någon minskning av semester-, pensions- eller andra därmed jämförbara förmåner.

6. KAPITEL 7: ANLITANDE AV UTMOMSTÅENDE ARBETSKRAFT

6.1 Utomstående arbetskraft

Med utomstående arbetskraft avses underleverans och hyrning av arbetskraft i anslutning till utförande av arbete i elbranschen som omfattas av detta kollektivavtals tillämpningsområde.

Ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren får inte ges en sådan form, enligt vilken det vore fråga om ett entreprenadavtal mellan självständiga företag, när det i själva verket handlar om ett arbetsavtal.

6.1.1 Underleverans

Det är fråga om underleverans då arbetets beställare inte i minsta grad deltar i ledande eller utförande av arbetet som underleverantörens arbetstagare utför, utan enbart mottar arbetets resultat.

6.1.2 Hyrning av arbetskraft

Det är fråga om hyrning av arbetskraft då arbetstagare anställda av ett annat företag arbetar under ledning och övervakning av den arbetsgivare som avses i detta kollektivavtal.

6.2 Avtalsbestämmelser som ska läggas till avtal om anlitande av utomstående arbetskraft

Bestämmelserna i denna punkt tillämpas inte ifall underleverantören eller företaget som hyr arbetskraft (överlåter arbetskraft) är medlem av STTA eller PALTA och en huvudförtroendeman valts till det ifrågavarande företaget med rätt att få uppgifter enligt kapitel 6 punkt 6.2 b.

Följande avtalsvillkor ska ingå i sådana avtal om underleverans eller hyrning av arbetskraft som omfattas av detta kollektivavtal och som inte nämnts ovan i denna punkt:

- a) underleverantören eller företaget som hyr ut (överlåter) arbetskraft förbinder sig vid att tillämpa detta kollektivavtalsbestämmelser på sådana arbeten som avses i § 1 i detta kollektivavtal, såvida annat inte föranleds av det ifrågavarande företagets organisation eller lagstiftningen.
- b) underleverantören eller företaget som hyr ut (överlåter) arbetskraft samt deras arbetstagare är, ifall Elbranschernas fackförbund så kräver, skyldiga att åt Elbranschernas fackförbunds representant överlämna följande dokument som gäller det arbete arbetstagaren utför:
 - en kopia av det personkort som identifierar varje enskild arbetstagare
 - av arbetstagaren bekräftade uppgifter om arbetstimmar
 - lönen som betalats åt arbetstagaren och information om andra potter som betalats enligt kollektivavtalet
 - betalningsverifikat för lönen och de andra ovan nämnda utbetalningarna

- underleverantören eller företaget som hyr ut (överlåter) arbetskraft använder enbart sådana arbetstagare som gett sin tillåtelse till att överlämna uppgifterna nämnda i punkt b.

6.3 Förutsättningar för bruk av hyrd arbetskraft

Företagen ska begränsa anlitandet av hyrd arbetskraft till att bara gälla utjämning av arbetstoppar eller annars till tids- eller kvalitetsmässigt begränsade uppgifter som på grund av att arbetet är brådskande, kräver en begränsad tid, ställer särskilda krav på yrkesskicklighet, förutsätter specialverktyg eller andra motsvarande skäl inte kan låtas göra av företagets egna anställda.

Villkoret för bruk av hyrd arbetskraft är att inga arbetstagare som omfattas av detta kollektivavtal inom företaget är permitterade eller omfattas av återanställningsskyldigheten inom samma pendlingsregion (80 km från boendeorten till anställningsplatsen).

Principerna om bruk av hyrd arbetskraft ska behandlas och vid behov kan förhandlingar föras om dem enligt 9 § i samarbetslagen (1333/2021).

Användningen av hyrd arbetskraft är osund om de hyrda arbetstagare som levererats av olika företag som anskaffar arbetskraft arbetar i företagens normala arbete jämsides med dess ordinarie arbetstagare och under samma arbetsledning under en längre tid.

6.4 Särskilda bestämmelser om anlitande av en inhyrd arbetstagare då denne utför arbete som hör till ett ackord

6.4.1 Ett företag som anlitar hyrd arbetskraft är skyldigt att hos arbetsgivaren till den inhyrda arbetstagaren utreda den inhyrda arbetstagarens lönegrupp enligt dennes kollektivavtal. Om den inhyrda arbetstagarens arbetsgivare inte har fastställt en lönegrupp är företaget som anlitar hyrd arbetskraft skyldigt att fastställa en lönegrupp för den inhyrda arbetstagaren.

6.4.2 Ett företag som anlitar hyrd arbetskraft är skyldigt att underrätta den inhyrda arbetstagarens arbetsgivare om den inhyrda arbetstagarens lönegrupp enligt dennes kollektivavtal och den inhyrda arbetstagaren om storleken på den lön som betalas för det arbete denne utför enligt avtalet om anlitande av hyrd arbetskraft enligt detta kollektivavtal och byggesavtalet.

6.4.3 Ett företag som anlitar hyrd arbetskraft är skyldigt att tillställa den inhyrda arbetstagaren och dennes arbetsgivare uppgifter i utredningen över ackordsdelningen om den inhyrda arbetstagaren för utbetalning av ackordsförskott och efter dessa korrigerade semesterförmåner. För utbetalning av dessa ansvarar den inhyrda arbetstagarens arbetsgivare. Ett företag som anlitar hyrd arbetskraft är skyldigt att agera på samma sätt i fråga om en mellanuträkning av ackordet, om en sådan utarbetas.

6.4 Begränsningar gällande anlitande av utomstående arbetskraft

Anlitande av utomstående arbetskraft ska i första hand arrangeras så att man inte måste minska på företagets ordinarie arbetskraft.

Det finns ingen orsak att förhindra anlitande av utomstående arbetskraft då det finns grunder till det med tanke på företagets verksamhet eller skötseln av företaget. Sådana grundade skäl är

- a) brådskande arbete (då den egna arbetskraften inte räcker till); eller
- b) beredskapsbetonat arbete; eller
- c) de krav på yrkesskicklighet arbetet har; eller
- d) avsaknad av specialredskap som används i arbetet; eller
- e) C-bestämmelsen i § 8 i kollektivavtalet (över 1500 meter installation av kabelkanal).

Om anlitande av utomstående arbetskraft påverkar personalen, ska man i företag där personalmängden regelbundet uppgår till minst 20, förhandla enligt bestämmelserna i kap. 3 i samarbetslagen (1333/2021).

6.6 Uppgifter som ska lämnas till förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen

Uppgifterna som ska lämnas framgår i punkt 3.3 i detta allmänna avtal. "Information om arbetsstocken och utomstående arbetskraft".

6.7 Beställarens utredningsskyldighet och ansvar

Huvudförtroendemannen och andra personalföreträdare som avses i lagen om beställarens utredningsskyldighet har rätt till de uppgifter som finns i 5 § punkt 1–5 och 6 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet (1233/2006).

Ifall beställaren har försummat sin utredningsskyldighet enligt lagen om utredningsskyldighet (1233/2006), ansvarar beställaren för att en sådan arbetstagare som arbetar för en underleverantör eller ett företag som hyr ut (överlåter) arbetskraft och vars uppgift det är att sköta elarbetet får sin lön, semesterersättning och eventuellt grundkapital för ackordet samt andra fordringar enligt kollektivavtalet som företaget som överlåtit utomstående arbetskraft är betalningsansvarig för enligt ikraftvarande rätt och som arbetstagarna intjänat på beställarens bygge, betalt för sig.

Beställaren ansvarar enbart för sådana fordringar som

- a) Elbranschernas fackförbund har bett om utredningar enligt underpunkt b i punkt 6.2 och sedan meddelat beställaren eller hans eller hennes behöriga representant; eller
- b) arbetstagaren eller förtroendemannen meddelar beställaren eller hans eller hennes behöriga representant senast den trettionde kalenderdagen från och med det att fordran enligt kollektivavtalet borde ha betalats åt arbetstagaren. Beställarens betalningsskyldighet gäller enbart sådana klara och ostridiga fordringar som stadgats enligt 2 kap.14 § 2 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001).

7. KAPITEL 7: GILTIGHET

Detta avtal är i kraft samma tid som kollektivavtalet, och detta avtal tillämpas som en del av det.

Helsingfors den 2 maj 2022

Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf

Tuomas Aarto

Minna Ääri

Sähkötekniset työnantajat STTA rf

Esa Larsén

Elbranschernas fackförbund rf

Sauli Väntti

Hannu Luukkonen

SKATTEFÖRVALTNINGENS BESLUT ÅR 2022 OM BELOPP FÖR SKATTEFRIA ERSÄTTNINGAR AV RESEKOSTNADER

Fordon, ersättningsens maximibelopp:

Bil:

- Kilometerersättning/bil 46 cent per kilometer, som höjs
- 8 cent per kilometer för transport av släpvagn kopplad till bilen
- 12 cent per kilometer om arbetet förutsätter transport av en till bilen kopplad husvagn
- 23 cent per kilometer om arbetet förutsätter transport av en till bilen kopplad raststuga eller motsvarande tung last
- 3 cent per kilometer för transport i bilen av sådana maskiner eller andra föremål, vilka väger över 80 kilo eller är skymmande
- 3 cent per kilometer om arbetstagaren på grund av sina arbetsuppgifter transporterar en hund i sin bil
- 10 cent per kilometer när arbetets utförande förutsätter bilfärder längs skogsbilvägar eller på andra för annan trafik avstängda vägbyggnadsarbetsplatser, för dessa kilometer

- Motorbåt, högst 50 hk 80 cent/km
- Motorbåt, över 50 hk 116 cent/km
- Snöskoter 110 cent/km
- Terränghjuling 104 cent/km
- Motorcykel 35 cent/km
- Moped 19 cent/km
- Annat fordon 11 cent/km

Om löntagaren i sin egen bil eller en bil som är i hans eller hennes besittning transporterar andra personer på arbetsgivarens ärende, förhöjs ersättningsens maximibelopp med 3 cent/km för varje medföljande person.

Dagtraktamente, utbildningsdagpenning, måltids- och logiersättningar fr.o.m. 1.1.2022:

– Heldagstraktamente	45,00 €
– Partiellt dagtraktamente	20,00 €
– Måltidsersättning	11,25 €
– Nattresepenning	13,00 €

Skatteförvaltningens beslut justeras årligen.

BERÄKNING AV LAGA TID

Beräkning av laga tid

När det gäller beräkningen av laga tid finns det varken specialbestämmelser i den arbetsrättsliga lagstiftningen eller bestämmelser i kollektivavtalen. De regler för beräkning av bestämd tid, som avses i lagen om beräkning av laga tid (150/30) iakttas i praktiken vid beräkningen av uppsägningstider m.m. Om inget annat avtalats i kollektivavtalet tillämpas följande regler:

1. Om tiden har fastställts till ett visst antal dagar efter en angiven dag, inkluderas inte den dag då åtgärden har vidtagits.

Exempel 1

Om arbetsgivaren permitterar arbetstagaren 1.3 med iakttagande av en permitteringsvarseltid på 14 dagar, är den första permitteringsdagen 16.3.

2. Om en termin har fastställts till veckor, månader eller år efter en angiven dag, löper terminen ut den dag i den fastställda veckan eller månaden som till sin benämning eller sitt ordningsnummer motsvarar nämnda dag. Om motsvarande dag inte finns i den månad då terminen skulle ha löpt ut, räknas den sista dagen i samma månad som terminens sista dag.

Exempel 2

Om arbetsgivaren säger upp en arbetstagare, vars anställningsförhållande fortgått utan avbrott över 4 år men högst 8 år och vars uppsägningstid med andra ord är 2 månader 30.6, betyder detta att anställningsförhållandets sista dag är 30.9. Om vederbörande arbetstages uppsägning sker 31.7, är även i detta fall 30.9 anställningsförhållandets sista dag, eftersom september månad inte har en dag som till ordningsnummer motsvarar den dag tiden skulle löpa ut.

Även om vid en uppsägning den fastställda dagen, eller den sista dagen av den laga tiden råkar infalla på en helgdag, på självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommaraftonen eller på en söckenlördag, är likväl nämnda dag anställningsförhållandets sista dag.

ANMÄRKNING:

Bilaga 7 jämte exemplen bygger på avtalet om uppsägningsskydd som arbetsmarknadsorganisationerna ingick år 2001. Uppsägningstiden som nämns i exempel 2 överensstämmer med arbetsavtalslagen (55/2001). De uppsägningstider som ska tillämpas inom elektrifierings- och elinstallationsbranschen framgår av 6 § punkt 7.1 i kollektivavtalet.

